ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ
ತುಳುವೆರ್-೧೪

ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ

ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ

ಕರ್ನಾಟಕ
ತುಳು
ಸಾಹಿತ್ಯ
ಅಕಾಡೆಮಿ

ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ರ್

●

ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ

●

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ಕಟ್ಟಡ
ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು - 575003

MANDĀRA KĒSHAVA BATTRU (Life and Works of Mandara Keshava Bhat)
Written by Dr. M. Prabhakara Joshi, Lecturer, Besant Pre-University College, Mangalore - 3.
Published by Karnataka Tulu Sahithya Academy, Corporation Building, Lalbaug, Mangalore - 3

Price	:	Rs. 12
Pages	:	44 + 10
First Impression	:	1998
Chief Editor	:	Prof. B.A. Viveka Rai President Karnataka Tulu Sahithya Academy
Publiesher	:	Dr. Palthady Ramakrishna Achar Registrar Karnataka Tulu Sahithya Academy
Copy Right	:	Academy
Printed at	:	Durga Art Print, Mangalore - 575003
D.T.P	:	Aakrithi Computers, 4th Maidan Cross Road, Mangalore - 575001

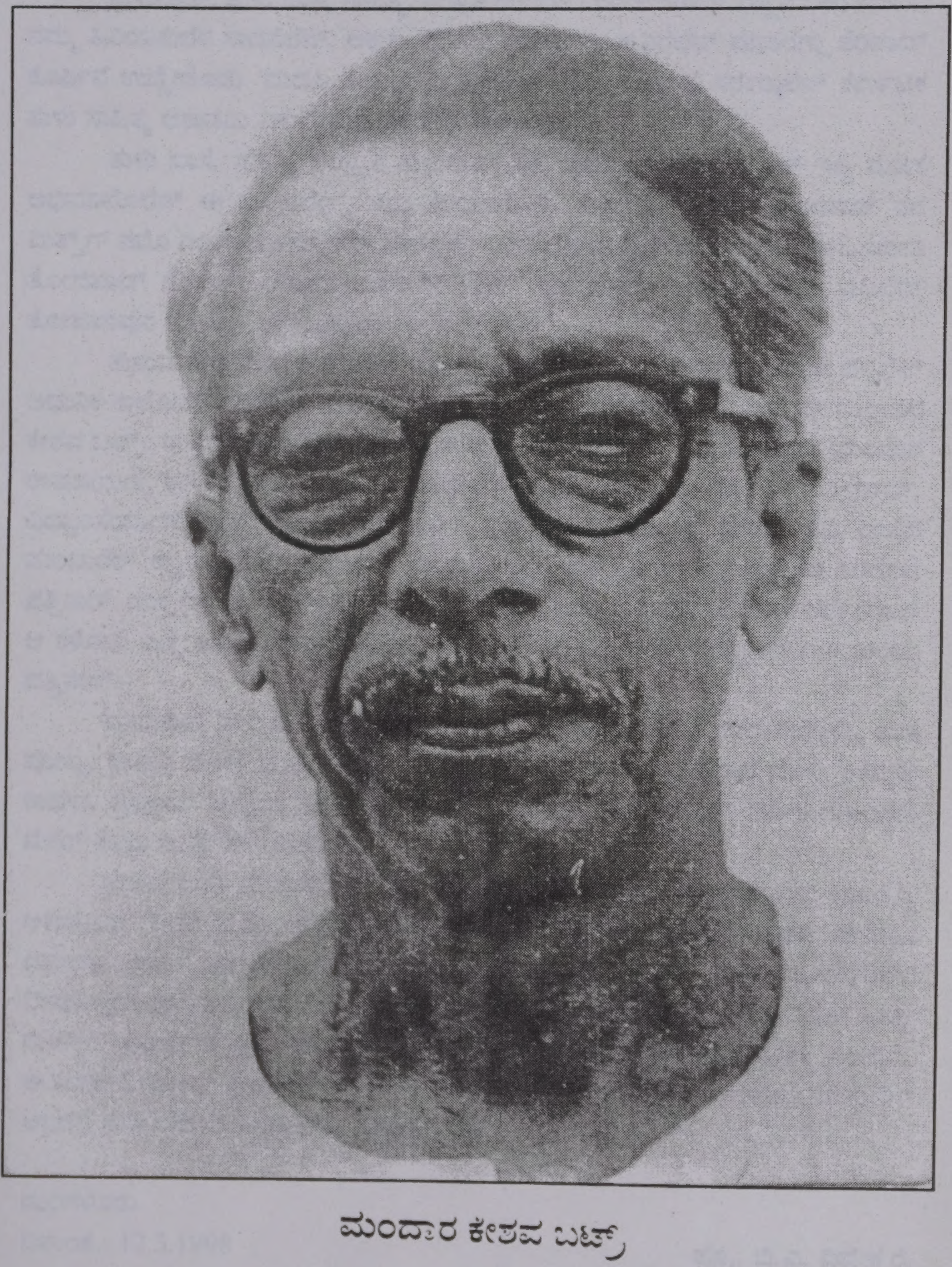

ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ರ್

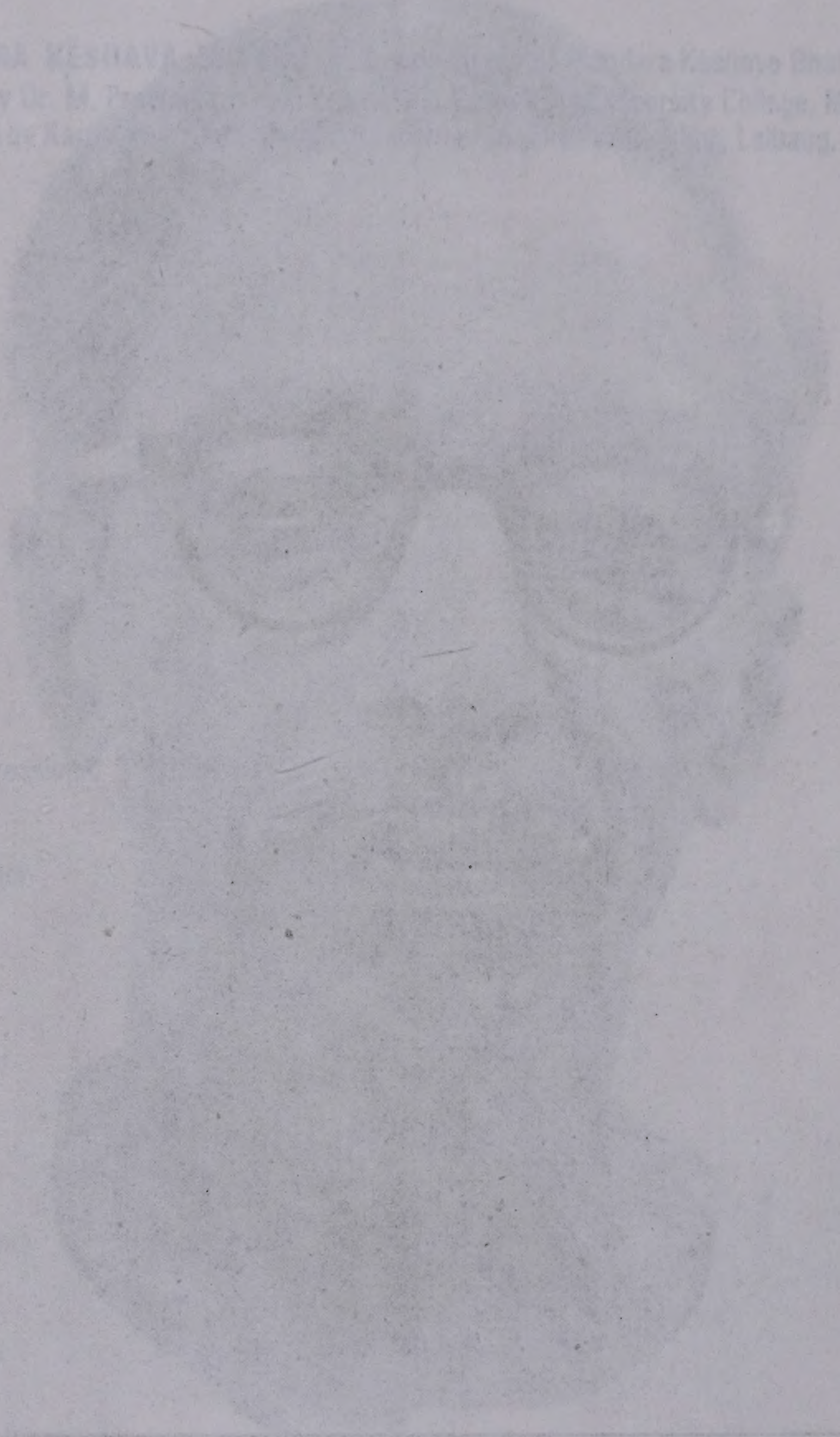

MAHHARA KESHAVA [illegible] Keshava Bhat)
Written by Dr. M. Pr[illegible] College, Mangalore [illegible]
Published by Ra[illegible] Lalbaug, Mangalore [illegible]

ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರೆನ ಪಾತೆರೊ

ತುಳುನಾಡ್, ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಂದೆತ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಎಡ್ಡೆನ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಕುಲೆನ ಸಾದನೆಲೆನ್, ಅಕುಲು ತುಳುಕು ಸಂದಾಯಿನ ಕಾನಿಗೆಲೆನ್ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ತೆರಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಉದ್ದೇಶೊಡು 'ಮದಪ್ಪಿಯೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್' ಪನ್ಪಿ ಬೂಕುಲೆ ಸರಮಾಲೆನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ನಿಕುಲೆ ಮಟ್ಟೆಲ್‌ಗ್ ಪಾಡೊಂದುಂಡು.

ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತುಳುನಾಡ್ ನೆತ್ತ ಮಿತ್ತ್ ಈ ಹಿರಿಯಕುಲೆಗ್ ಇತ್ತಿ ಮೋಕೆ ಅಭಿಮಾನೊಲೆನ್ ಈ ಬೂಕುಲೆಡ್ದ್ ನಮ ತೆರಿಯೊನೊಲಿ. ತುಳು ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಬೋಡಾದ್ ನನ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ನಮೊ ಎಂಚೆಂಚಿ ಕಣ್ಪೊಲೆನ್ ಮಲ್ಪೊಲಿ, ಎಂಚ ದುಂಬು ಪೋವೊಲಿ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ಈ ಬೂಕುಲು ತೋಜಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪೊ. ಅಕುಲೆನ ಉಮೇದ್ ಉರ್ಕು ಉಲ್ಲೆಸೊಲೆನ್ ಅಕುಲು ನಡತಿ ಸಾದಿಲೆನ್ ತೋಜಿಪಾವುನ ತೂಟೆಲು ಈ ಬೂಕುಲು.

ತುಳುಬಾಸೆಗ್ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊದ ಮಾಧ್ಯಮೊ ಆಪಿನ ಸಾಮರ್ಥಿಕೆ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಉಂಡು ಪನ್ಪಿನೆನ್ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲೊಡು ಸಾದಿತ್‌ದ್ ಸಾಬೀತ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಿಪಾಯಿನ ಮಹಾಕವಿ, ವಿದ್ವಾನ್ ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್. ರಾಮಾಯಣೊ ತುಳುನಾಡ್‌ಡೇ ತುಳುವೆರೆ ನಡುಟೇ ನಡತ್ತಿ ಕಲ್ಪನೆ ಕೊರ್ಪಿನ 'ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ' ತುಳುತ್ತ ಕೊಂಡಾಟೊದ ಗೆಲವಂದ ಮಾಲೆ, ಗೌರವದ ಗೊಂಡೆ. ಕವಿಯಾದ್, ವಿದ್ವಾಂಸೆಯಾದ್, ಅಧ್ಯಾಪಕೆರಾದ್ ಮಂದಾರೆರ್ ಮಲ್ತಿನ ಕಜ್ಜ ಮಲ್ಲವು. ಮರಾಠಿ ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆದ ಮಂದಾರೆರ್ ಕನ್ನಡ ಮಾಸ್ತರಿಕೆದೊಟ್ಟುಗು ತುಳುತ್ತ ಬೆನ್ನಿ ಮಲ್ತೊಂದು ಯಕ್ಷಗಾನೊದ ಜಾಗಂಟೆ ಪತ್ತಿನಾರ್. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಕರ್ತೆರಾದ್, ಭಾಗವತೆರಾದ್, ಅರ್ಥದಾರಿಯಾದ್, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕೆರಾದ್ ಆ ಕಳೊಟು ಎಡ್ಡೆ ಅನುಭವಿಯಾದ್ ದಿಂಜ ಕಾಲೊ ಬೆಂದಿನಾರ್. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ನಾಡಿನರಂಬು ಪತ್ತಿನಾರ್.

ಮಹಾಕಾವ್ಯ 'ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ' ಅತ್ತಂದೆ ತುಳುಟು 'ಜಾಗಂಟೆ' ಬೀರದ ಬೊಳ್ಪು, ಕನತ ಪೊಣ್ಣು, ಭರತನ ಮೋಕೆ ಬೊಕ್ಕ ಮಾಯೊದ ಶೂರ್ಪನಕಿ. ಕನ್ನಡೊಡು; ಮಂದಾರ ಮಾಲೆ, ಉನ್ಮತ್ತ ರಾಘವ, ಪ್ರೇಕ್ಷಾರ್ಣ ಅತ್ತಂದೆ ಮೇರೆನ ಬೇತೆಲ ಕೆಲವು ಬರವುಲು ಅಚ್ಚಾತ್‌ಂಡ್. ಜೋಕುಲೆಗಾದುಲಾ ಮೇರ್ ಕೆಲವು ಕಬಿತೆಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್.

ತುಳುತ ಕಾವ್ಯೊದ ಕಡಲ್‌ಗ್ ಎರ್ತೆ ಪುಟ್ಟಾಯಿನ ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಭಾಷಾ ಸಮ್ಮಾನೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯಿನ ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ೧೯೭೭ಡ್ ತೀರ್ದ್ ಪೋಯೆರ್. ಆರೆನ ಮಿತ್ತ್ ದಿಂಜ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವ ದೀವೊನ್ನಾರ್ ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ. ಆರೆನ ಬದ್‌ಕ್ ಬರವುದ ದಿಂಜ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪೊರ್ಲುದ ಈ ಬೂಕುನು ಬರೆತ್ತೆರ್. ಆರೆಗ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಪುದರ್‌ಡ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವೆ. ಈ ಬೂಕುನು ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಕೆಡ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತಿನ ದುರ್ಗಾ ಆರ್ಟ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು ಮುಕುಲೆಗ್ ಅಂಚನೆ ಸೇರಿಗೆದಕುಲೆನ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ನೆನತೊನುಂಡು.

ಮಂಗಳೂರು

ದಿನಾಂಕ : 12.3.1998

ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ

ಉಪಕಾರೊದ ನೆನೆಪು

ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಮಲ್ಲ ಕಬಿತೊ (ಮಹಾಕಾವ್ಯ)ಳೆನ್ ಬರೆದ್, ತುಳು ಬರೆಪಾಟಿಗೆಗ್ ಪೊಸ ಬೊಳ್ಪು ಕೊರ್ತಿನ, 'ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊ'ದ ಕವಿ, ಕಲಾವಿದೆ ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ರ್ ಈ ವರ್ಸ ತೀರ್‌ದ್ ಪೋಯೆರ್. ಉಂದು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಗೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ನಷ್ಟ. ಆರೆನ ಜೀವನ ಬೊಕ್ಕ ಬರವುದ ಒಂಜಿ ಪರಿಚಯೊದ ಬೂಕು ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆರೆನ ನೆಂಪುನು ಒರಿಪಾವೊಡುಂದ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದಕ್ಲು ಮಲ್ತಿನ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಎಲ್ಯ ಬೂಕುನು ಬರೆತೆ. ಉಂದು ಒಂಜಿ ಎಲ್ಯ ಪರಿಚಯ ಹೊರತ್ ವಿಮರ್ಶೆ ಅತ್ತ್.

ಈ ಕೆಲಸೊನು ಎಂಕ್ ಕೊರ್ದ್ಯು, ಎಂಕ್ ಅತಿ ಆಪ್ತೆರ್ ಆಯಿನ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಆತ್ಮೊಗೊಂಜಿ ಎಲ್ಯ ಅಗೆಲ್‌ನ್ ಈ ರೂಪೊಡು ದೀಪಿ ಅವಕಾಶ ಕೊರ್ತಿನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್ ಡಾ। ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈಕ್ಲೆಗ್, ಬೊಕ್ಕ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಡಾ। ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ರೆಗ್ ಎನ್ನ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಈ ಬೂಕುಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಲೆನ್ ಕೊರ್ತಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಲಜಾಕ್ಷಿ ಕೇಶವ ಭಟ್, ಮಂದಾರ ಮಾಧವ ಭಟ್, ಪ್ರಾ. ಕೊಂಬಾಡಿ ಸೀತಾರಾಮ ಭಟ್, ಪ್ರಾ. ಸುಚೇತಾ ಜೋಷಿ ಮೊಕ್ಲೆನ ಸಹಕಾರೊನು ನೆನೆತೊಣುವೆ. ಮಾಹಿತಿಲೆನ್ ಕೊರ್ತಿನತ್ತಂದೆ, ಬರೆವಣಿಗೆನ್ ತೂದ್, ತಿದ್ದ್‌ದ್ ಕೊರ್ತಿನ ಮಿತ್ರೆ ಶ್ರೀ ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ ಮೆರೆನ ಸಹಕಾರೊನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ್ ನೆನೆಪುವೆ.

ಬೆಸೆಂಟ್ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜ್,
ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್, ಮಂಗಳೂರು -575 003
1.1.1998

- *ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ*

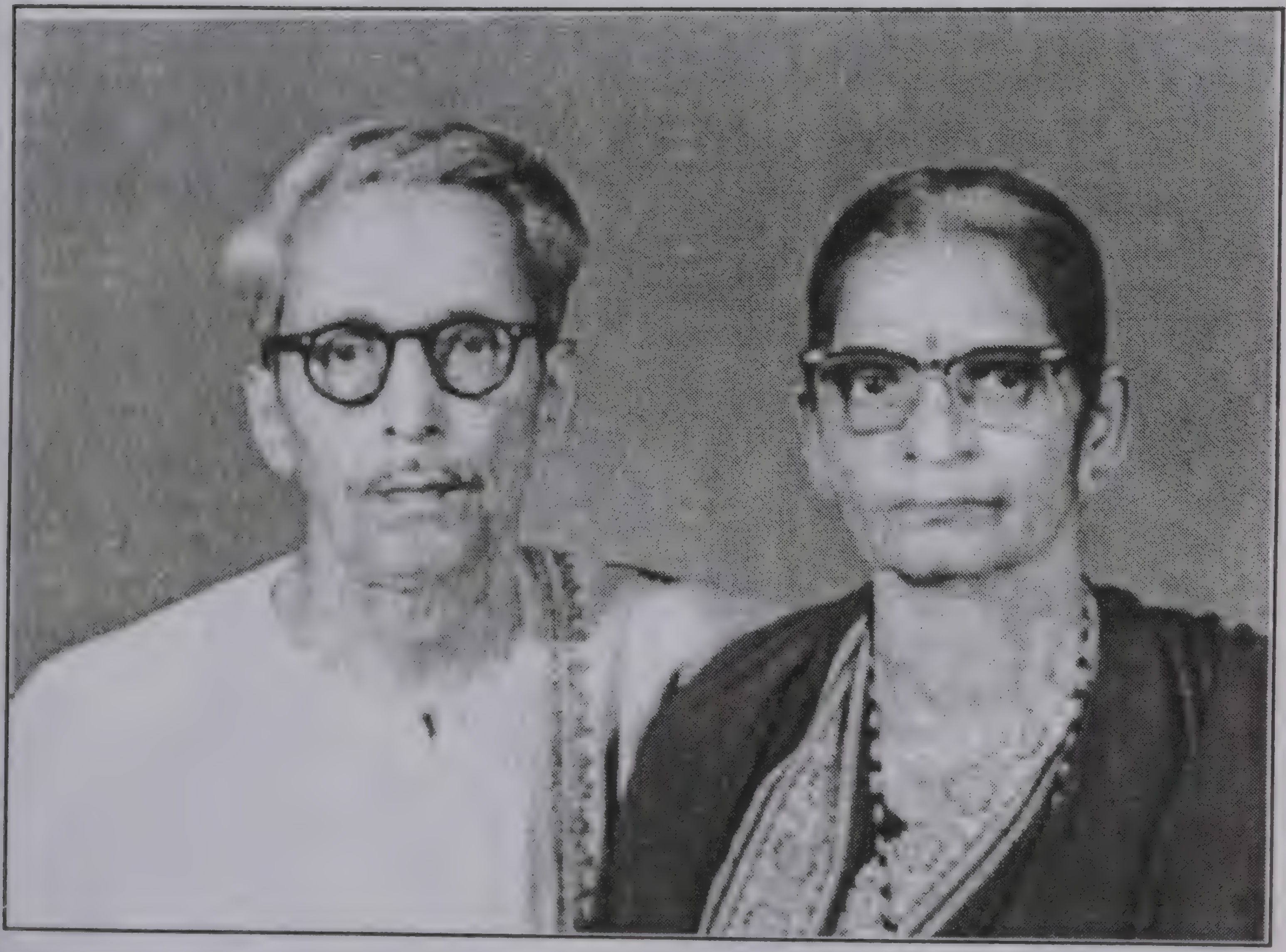

●

"ಕಡಲ ಬರಿತ ತುಳುನಾಡ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಬಣ್ಣ ಬದ್‌ಕ್‌ಲೆನ್ ಮೂಜಿ ಲೋಕೊಡು ತೂಪಿನೆನ್ನ ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ತೋಜಿಲೆಕ್ಕೀ ಕತೆನ್ ಬರೆಪೆ....

ಹಿರಿಯಕುಳು ದುಂಬು ಬತ್ತ್‌ದ್ ಪಾಡಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ದೆತ್ತ್ ತೆಲ್ಪಾಂಡಲಾ ಪುಲ್ಪು ಕೊಲ್ಪುನ ಲೆಕ್ಕ ಅಡ್ಪೆ...." (ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಪು. 28)

"ಏತ್ ಪೊರ್ತು ಪಾತೆರ್‌ಂಡಲಾ ಕೇಣುನಕ್ಳೆನ ಕೆಬಿ ಒಟ್ಟಂದಿಲೆಕ್ಕ ಕಣ್ಣ್ ಕೂರಂದಿಲೆಕ್ಕ ಉಲ್ಲಾಸ್ ತೆಕ್ಕಂದಿಲೆಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿದ ಓದು ಬರವು ದಾಂತಿನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆದ ಪಾತೆರ, ಅಕ್‌ಳೆನ ಬದ್‌ಕ್ ಬಾಗ್ಯ ಕಟ್ಟ್ ಕಟ್ಟಲೆ, ನಲಿಕೆ ತೆಲಿಕೆ, ರೀತಿ ನೀತಿ, ಬಗ್ತಿ ಸಂಬೊಲಿಗೆದ ಪೊರ್ಲ್ ತಿರ್ಲ್‌ನ್ ಯೆನ್ನ ಕೈಕ್ ಎಕ್ಕಿನೆನ್ ತಿಕ್ಕಿನೆನ್ ಅರಾದ್ ಬೆರಾದ್ ರಾಮಾಯಣದ ಪುದಾರ್‌ಡ್ ತುಳು ಬಂದುಳೆನ ಕಣ್ಣೆದುರು ದೀತೆ..." (ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಪೀಠಿಕೆ)

"ಏತಲ್ಯೆ ಊರೇ ಆವಡ್ ಅಳ್ಪದ ಜನಸಂಕ್ಯೆ ಏತೇ ಕಮ್ಮಿ ಆವಡ್, ಅಳ್ತಕುಲು ಪಾತೆರೊಂದುಪ್ಪುನ ಬಾಸೆ... ಆ ಜನೊಕುಲೆನ ಮೂಲದ ಬದ್‌ಕ್ ಬಾಗ್ಯೊಲೆನ್, ಸುಕ ಸಂತೊಸೊನು... ಬಯಕೆ ಬಂಜೊಲೆನ್... ತೆರಿಪಾಯೆರೆ ಬೋಡಾಯಿನಾತ್ ತಿರ್ಲ್ ಕೂಡ್‌ದಿಪ್ಪುಂಡುಂದ್ ಯಾನ್ ನಂಬುವೆ. ಆ ಬಾಸೆಡುಪ್ಪುನ ಪೊರ್ಲು ತಿರ್ಲ್‌ಲೆನೆ ಬರವುಡು ತೋಜಾಂಡನೇ ಅಯ್ತು ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ ತೆರಿದ್ ಬರು" (ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಪೀಠಿಕೆ)

-ಈ ಪಾತೆರೊಳೆನ್, ಸಂಕಲ್ಪೊಳೆನ್ ಸಾರ್ಥಕ ಮಲ್ತ್‌ನ್, ಅಂದ್‌ಂದ್ ತೋಜಾದ್, ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊನು ಬರೆದ್ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಸಾಮರ್ತಿಗೆನ್ ತೋಜಾದ್, ತುಳುಕ್ಕ್ ಮಲ್ಲ ಕಾನಿಗೆ ಕೊರ್ತಿನ ಮಹಾಕವಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದೆ ಶ್ರೀ ದಿ| ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಜೀವನ ಸಾದನೆಲೆನ್ ಚುಟುಕುಡು ಪರಿಚಯ ಮಲ್ಪುನವು ಈ ಎಲ್ಯ ಬೂಕುದ ಉದ್ದೇಶ.

ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಇತಿಹಾಸೊಟು ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊಗು ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಜಾಗೆ ಉಂಡು. ತುಳುತ್ತ ಯೋಗ್ಯತೆನ್ ತೆರಿಪಾಯಿನ ಕಾವ್ಯ ಅವು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಸಾದನೆ, ವಿಶೇಷವಾಯಿನವು. ಬಡಪತ್ತ್‌ಡ್ ಮಿತ್ತ್ ಬತ್ತ್‌ದ್, ಸೊಂತ ಕಷ್ಟ ಬತ್ತ್ ಕಲ್ತ್‌ದ್ ಏತೆತೋ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟೊಲೆನ್ ಎದ್‌ರ್ಸಾದ್ ಮಹಾಕವಿನ ಮಟ್ಟೊಗು ಮುಟ್ಟಿನ ಕೇಶವ ಭಟ್ರೆನ ಜೀವನ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ.

ಹುಟ್ಟು - ಕಟ್ಟ್ - ಜೋಕ್ಲಾಟಿಕೆ

ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಪುಟ್ಟುದಿನವು ಕುಡಲ ತಾಲೂಕುದ ಕುಡುಪು ಗ್ರಾಮೊಡು, ಕುಡುಪು ಪೇಂಟೆಡ್ದ್ ರಡ್ಡ್ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರದ ಮಂದಾರೊಡು, 6-1-1919ದಾನಿ. ಆರ್ ಮಹಾರಾಸ್ಟ್ರೊಡ್ದ್ ಪ್ರಾರ್‌ಡ್ ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್ ವಲಸೆ ಬತ್ತಿ ಕರ್ಹಾಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗೊಗು ಸೇರಿನಾರ್. ಅಮ್ಮೆರ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಬಟ್ರ್, ಅಪ್ಪೆ ತುಂಗಮ್ಮ. ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಪಿಜ್ಜೆರ್ ಮಂದಾರೊಗು ಬತ್ತಿನಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ - ಮಹಾದೇವ - ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ - ಕೇಶವ ಉಂದು ಕುಟುಮದ ಗೊತ್ತಿತ್ತಿನ ಪರಂಪರೆ. ಬೊಕ್ಕೊರಿ ಅಜ್ಜೆರ್ ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಬಟ್ರ್, (ಮಹಾದೇವ ಬಟ್ರೆನ ಒತ್ತುದಾರ್) ಕುಡಲದ ಕೊಂಚಾಡಿ ಬ್ರಾಣೆರೆ ಕೋಡಿಗ್ ಪೋದ್ ಉಂತ್ಯೆರ್. ಅಂಚ ಅವು ಕುಡೊಂಜಿ ಕಬರ್.

ಮೊಕ್ಲೆನ ಪುಟ್ಟು ಬಾಸೆ ಮರಾಟಿ, ಇಲ್ಲದ ಬಾಸೆ ಕನ್ನಡ. ಕುಡ್ಲದ ಸುತ್ತೊಡ್ ಇತ್ತಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕರ್ಹಾಡ ಬ್ರಾಣೆರೆ ಇಲ್ಲ್‌ಳೆಡ್ ನಿಧಾನವಾದ್ ಮರಾಠಿದ ಬದಲ್ ಕನ್ನಡನೇ ಬರ್ರೆ ಸುರುವಾದ್ ಅಜ್ವ ಎಳ್ವ ವರ್ಸ ಕರಿವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಬಟ್ರೆಗ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಸರಸ್ವತಿ, ಕೇಶವೆ, ಮಾಧವೆ, ವಾಸುದೇವೆಂದ್ ಐನ್ ಜೋಕುಳು. ಒಂತೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಒಂತೆ ಭೂಮಿಡ್ದ್ ಗೇಣಿ ಬರೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್.

ಕುಡುಪುಡಿತ್ತಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೋರ್ಡ್ ಶಾಲೆಡ್ ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸ ಕಲ್ತ್‌ದ್, ಬೊಕ್ಕ ಕೇಶವ ಭಟ್ರ್ ಕೊಂಚಾಡಿ ರಾಮಾಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗ್ ಸೇರ್ಯೆರ್. ಅವುಲು ಏಳ್ನೆ ಕ್ಲಾಸ್ ಮುಟ್ಟ ಕಲ್ತೆರ್. ಎಣ್ಮನೆ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗ್ ಒಂತೆ ದಿನ ಪೋತೆರ್‌ಂದ್ ತೋಜುಂಡು. ಆತಾನಗ ಸಾಲೆಡ್ ಆ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗ್ ಪರವಾನಿಗೆ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಕ್ಲಾಸ್ ಕೈದಾಂಡ್‌ಗೆ! ಆಡೆಗೇ ಕೇಶವ ಭಟ್ರೆನ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯೆಲಾ ಕೈದಾಂಡ್! ಬೊಕ್ಕೊದ ಆರೆನ ಬರವು ಸರವು ಮಾತ ಸೊಂತೊದ. ಕೊಂಚಾಡಿ ಶಾಲೆಗ್ ಪೋನಗ ಆರ್ ಕೊಂಚಾಡಿ ಅಜ್ಜ ಇಲ್ಲಡ್ ಉಂತೊಂದುಲಾ, ಮಂದಾರೊಗು ಪೋವೊಂದು ಬರೊಂದುಲಾ ಇತ್ತೆರ್. ಬೊಕ್ಕೊಲ ಏತೋ ವರ್ಸ ಕೊಂಚಾಡಿ ಇಲ್ಲ್‌ದ ಕೈತಲ್ದ ಸಂಪರ್ಕ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಅಲ್ಪದ ವಿದ್ಯಾಬ್ಯಾಸದ, ಬೊಕ್ಕದ ಸಂಪರ್ಕದ ಕಾಲ, ಮೇರೆನ ಮಿತ್ತ್ ಮಸ್ತ್ ಪ್ರಬಾವ ಪುಟ್ಟಾಯಿ ಪೊರ್ತು. ತಿದ್ಯಮ್ಮೆರ್ನಕುಲು - ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್‌ಲಾ, ಅಚ್ಯುತ ಬಟ್ರ್‌ಲಾ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಮರ್ಲ್ ಇತ್ತಿನಕುಲು. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್ ತುಳು ಕವಿ. ಅಚ್ಯುತ ಬಟ್ರೆಗ್ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಪಶುವೈದ್ಯ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯೊಳೆಡ್ ಮಸ್ತ್ ಅನುಭವ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಬಾರೀ ಕುಸಾಲ್‌ಬಾಯಿ, ಪಾತೆರೊಡು ಬಿರ್ಸೆ ಆದಿತ್ತಿನ ಅಚ್ಯುತ ಬಟ್ರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆ ಮಿತ್ತ್ ಪ್ರಬಾವ ಮಲ್ತ್ಂಡ್. ಅರೆಗ್‌ಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್‌ಲಾ ಪ್ರಾಯೊಡು ಪತ್ತ್ ವರ್ಸದ ಯತ್ಯಾಸ್. ಅಕ್ಲ್ ಯೇಪಲಾ ಒಡನಾಡಿಲು, ಒಟ್ಟುಗು ತಿರ್ಗುನ, ಪಾತೆರ, ಗೊಬ್ಬು. ಜಗತ್ತ್‌ನ್ ತೂಪಿನ ರೀತಿ, ಪಾತೆರದ ಚಮತ್ಕಾರ, ಕುಸೆಲ್ ಇಂದೆನ್ ಮಾತ ತನ್ಕ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ನಾರ್ ಅಚ್ಯುತ ಬಟ್ರ್‌ಂದ್, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಆಪಗಾಪಗ ಪಣೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಕೊಂಬಾಡಿಡ್ ಇಲ್ಲದಕುಲೇ ಸೇರ್ದ್ 'ಕಹಳೆ' ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್‌ದ ಒಂಜಿ ಕೈ ಬರವುದ ಪತ್ರಿಕೆ ಮಲ್ಪೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮೂಜಿ ನಾಲ್ ತಿಂಗೊಳುಗೊಂಜೊಂಜಿ ಸಂಚಿಕೆ. ಐಟ್ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್, ಅಚ್ಯುತ ಬಟ್ರ್, ಪದ್ಮನಾಭ ಬಟ್ರ್, ಸೀತಾರಾಮ ಬಟ್ರ್ ಬರೆವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಇಂದೇ ಕೂಟೊಡಿತ್ತಿನ ಬೊಕ್ಕೊರಿ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಬಾವೆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ನೀಗ್ಲೆ (ಹರಿದಾಸ ದತ್ತು ಬಟ್ರ್)ಲ್ಲಾ ಎಲ್ಯಡ್ದಿಂಚಿ ಆಪ್ತೆರ್.

1935-1945 ಕಾಲೊಡು, ಯಕ್ಷಗಾನೊಡುಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಆಸಕ್ತಿ ಬುಳೇಂಡ್. ಕುಡಲದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇತ್ತಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘೊಲು, ಬೊಕ್ಕ ಮೇಳೊಲೆದ ಬಯಲಾಟೊಲೆಗ್ ಆರ್ ಪೋವೊಂದಿತ್ತಿನಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್. ಯಕ್ಷಗಾನೊನು ಮುಟ್ಟಡ್ದ್, ಸೂಕ್ರಿವೊಡು ತೂವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮೇರೆನ ಪಲಯೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಟ್ರೆಗ್ ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಉಮೇದ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಅರ್ಥ ಪನ್ಪೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಬಾರೀ ಬೇಗ ಮುಂದೆರಿಯೆರ್. ಒಟ್ಟಿಗೇ ಭಾಗವತಿಕೆನ್‌ಲಾ ಕೇಂಡ್‌ದೇ ಅಬ್ಯಾಸ ಮಲ್ತೆರ್.

ಸಾಲೆ ಬುಡ್ದು ಮೂಜಿ ನಾಲ್ ವರ್ಸೊಡು, ಪಂಡ ಆರೆನ ಪದಿನೆಣ್ಮನೆ ಪ್ರಾಯೊಡೆ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ಕಾರ್ಲ ತಾಲೂಕು ಕಡಂದಲೆ ಗ್ರಾಮೊದ ಗೋವಿಂದ ಬಟ್ರ್ ಬೊಕ್ಕ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಅಮ್ಮ ಮೊಕ್ಳೆನ ಮಗಳ್ ಜಲಜಾಕ್ಷಿನ್ ಮದಿಮೆ ಆಯೆರ್.

ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಮೊಡಿತ್ತಿನೆಡ್ದ್‌ಲಾ, ಒಂತೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಇತ್ತಿನೆಡ್ದ್‌ಲಾ, ಬೇತೆ ಉದ್ಯೋಗೊಗ್ ಪೋಪಿ ಉದ್ದೇಶ ಆ ಕಾಲೊಡು ಇತ್ತಿಜಿ. ಆಂಡಲಾ ತನ್ಕಿತ್ತಿನ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಆಸಕ್ತಿಲೆನ್ ಬುಳೆಪ್ಪಾವೊಂದು, ಓದೊಂದು, ಯಕ್ಷಗಾನ, ನಾಟಕ, ಸಂಗೀತೊಲೆನ್ ಕಲ್ಪೊಂದು ಇತ್ತೆರ್. 1935-45 ಮುಟ್ಟದ ಈ ಪತ್ತ್ ವರ್ಸೊಡು ಆರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮುಖ್ಯ ರೂಪ ರೇಖೆ ಪಡೆಂಡ್‌ಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಉಂದು ಆರೆನ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಬೊಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಬ್ಯಾಸದ ಅವಧಿ. ಉಂದು ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಪೊಸ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ ತೋಜಿದಿ ಕಾಲೊ. ಅಂಚನೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಲ ಏರ್ತೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ಕಾಲೊ. ಈ ರಡ್ದ್ ಸಂಗತಿಲೆನ ಪ್ರಬಾವೊಲು ಬಟ್ರೆ ಮಿತ್ತ್ ಆಂಡ್. ಆ ಕಾಲೊಡೇ ಆರ್ ಕಾಯಂ ಖಾದಿಧಾರಿ ಆಯೆರ್. (ಈ ಖಾದಿ ವ್ರತೊನು ಆರ್ ಬೊಕ್ಕ 1970ದ ದಶಕೊಡು, ರಾಜಕಾರಣೆಲು ಖಾದಿದ ಮರ್ಯಾದಿ ದೆತ್ತಿನೆಕ್ಕ್ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಾದ್ ಬುಡಿಯೆರ್.) ಊರುಡು, ಕುಡಲದ ಸುತ್ತ ನಡತೊಂದಿತ್ತಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆಡ್ ಆರ್ ಆ ಕಾಲೊಡು ಬುಡಂದೆ ಸೇರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತೆಂಕಯಿ ತಿಟ್ಟ್‌ದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಪಗ ಏರಿಕೆಡ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಲು, ಕಿಲ್ಲೆರ್, ವೆಂಕಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟ್, ಅರ್ಕುಳ ಸುಬ್ರಾಯಾಚಾರ್, ಶೆಡ್ಡೆ ಕೃಷ್ಣ ಮಲ್ಲಿಯಾಲ್, ಮೊಕ್ಳು ಮಾತ ಪೊಸ ಒಂಜಿ ಸಾದಿನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬಾಗವತಿಕೆಡ್ ಬಲಿಪೆರ್‌ನ ರೈಸಾಟಿಕೆದ ಕಾಲೊ. ಊರುಡು ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಎಲ್ಯ, ಮಲ್ಲೆ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟೊಲು ನಡತೊಂದಿತ್ತೊ. ಬಯಲಾಟೊಲುಲಾ ನಡತೊಂದಿತ್ತೊ. ಉಂದು ಮಾತ ಬಟ್ರೆನ ಅಧ್ಯಯನೊಗು ಪೂರಕವಾದ್ ಸೇರ್‌ಂಡ್.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಅರ್ಥ ಪನ್ಪುನ, ಭಾಗವತಿಕೆ ಈ ರಡ್ಡೆಟ್ಟೆಲಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಒಂತೆ ಕಾಲೊಡೇ ಬಿರ್ಸೆ ಆಯೆರ್. ರಡ್ಡ್ ವಿಚಾರೊಡುಲಾ ಆರೆನವು ಸ್ವಂತ ಕಲ್ಪಾಟ. ಕೇಂಡ್‌ದ್, ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಲ್ತಿನವು. ಇಂದೇ ಕಾಲೊಡು ಮೆರೆನ ಮೆಗ್ಯೆ ಮಂದಾರ ಮಾಧವ ಬಟ್ರ್ ಮದ್ದಲೆ ಕಲ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಮೊಕುಲೆನ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಜತೆ ತಯಾರಾಂಡ್. ಆದಗ ಪೊಸತಾದ್ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಬತ್ತಿ ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್ ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಳೆನ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತೊನು ಕಲ್ತೆರ್. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ್, ಪೊಸ ರೀತಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಲೆನ್ ಓದೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತೋಜಿನೆನ್ ಪೆಜ್ಜೊನ್ನೆಟ್ಟ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಬಿರ್ಸೆ ಪಂಡ್‌ದ್, ಆರೆನ ವಿಷಯೊಡು ಸಹಪಾಟಿಲೆನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆರೆನ ಕಾವ್ಯವಾಚನ (ಗಮಕ) ಅಭ್ಯಾಸೊಲಾ ಆಂಡ್. ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಗೀತ ರಡ್ಡೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ಪರಿಶ್ರಮ ಇತ್ತ್‌ನೆಟ್ಟ್, ರಡ್ಡೆಕ್ಕ್‌ಲಾ ಪ್ರಯೋಜನ ಆಂಡ್. ರಾಗ, ತಾಳ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಜಿಲಾ ಸರಿಯಾದ್ ಕಲ್ಪೆರೆ ಅನುಕೂಲ ಆಂಡ್. ಸಂಗೀತೊಡು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಚೇರಿ ಮಲ್ತ್‌ಜೆರ್ಡ್‌ಲಾ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಕೆಲವು ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊ ಕೊರ್ದಿತ್ತೆರ್.

ಉದ್ಯೋಗ

ಇಂಚನೆ ಓದೊಂದು ಇಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೊಂದಿಪ್ಪುನಗ, ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ದಾಯೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಮಂದಾರೆರೆಗ್ ತೋಜಿಂಡ್. ಕೋಡಿಕಂಡದ (ಇತ್ತೆದ ಶಕ್ತಿನಗರ) ವಿದ್ವಾನ್ ಅನಂತ ಬಟ್ರೆಡ ಪಾಟ ಗೆತೊಂಡೆರ್. ಸಾದಾರ್ಣ 1952ಡ್ ಮದ್ರಾಸ್‌ದ ವಿದ್ವಾನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಯೆರ್. ಈ ನಡುಟು ಗುರುಪುರ ಹಿಂದೂ ಹಯರ್ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆದ ಆಡಳಿತದಕ್ಲು, ಒಂತೆ ಸಮಯದ ಮಟ್ಟ್‌ಗ್‌ಂದ್, ಬಟ್ರೆನ್ ಮಾಸ್ಟ್ರಾದ್ ಬರೊಡುಂದು ಲೆತ್ತೆರ್. ಅವುಳು ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆರ್. ಗುರುಪುರ ಪರಿಸರೊಡು ಮಂದಾರೆರೆಗ್ 'ವಿದ್ವಾನ್ ಮಾಸ್ಟ್ರ್'ಂದೇ ಪುದರ್. (ದುಂಬುಗು, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಆತ್ಮೀಯ ಶಿಷ್ಯೆ ಆದ್, ಆರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲಸೊಡು, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂದರ್ಭೊಡು ಮಲ್ಲ ಬೆರಿ ಸಾಯ ಕೊರ್ತಿನ ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ, ಗುರುಪುರ ಶಾಲೆಡ್ ಆರೆನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ)

ಜವಾಬ್ದಾರಿಲು ಹೆಚ್ಚಾಯಿಲೆಕ್ಕ, ಒಂಜಿ ಉದ್ಯೋಗ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಎಡ್ಡೆಂದ್ ಬಟ್ರೆಗ್ ತೋಜಿಂಡ್. ಅವ್ವೇ ಸಮಯೊಗು ಕೂಳೂರು ಚರ್ಚ್ ಶಾಲೆ (ಸಂತ ಅಂತೋನಿ ಚರ್ಚ್‌ದ ಶಾಲೆ)ಡ್ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತೆರೆನ ಜಾಗೆಗ್, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಆಹ್ವಾನ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇಂಚ ಕೂಳೂರು ಸಾಲೆಗ್ 16.2.1954ಕ್ಕ್ ಸೇರಿಯೆರ್. 31.12.1975 ಮುಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ನಿವೃತ್ತಿ ಆಯೆರ್. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿದ ಆ ವೊರ್ಸ ಕರ್ನಾಟಕೊಡು ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಪ್ರಕಾರ ಐವತ್ತೈನ್ ವರ್ಸ ಆಯಿನಕ್ಲು ಮಾತೆರ್ಲಾ ನಿವೃತ್ತಿ ಆವೊಡಾಂಡ್.

ಮಾಸ್ಟ್ರಾದ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ತನ ಒಟ್ಟುಗು ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಕ್ಲೆನ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಲೆನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವೊಳೆಗ್ ಪಾತ್ರೆರಾಯಿನಾರ್. ಆರೆನ ಕನ್ನಡ ಪಾಠ, ತನ್ಕುಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಗ್ ಕಾರಣ ಆಂಡ್‌ಂದ್ ಆರ್ನ ಯೇತೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಲು ಪನ್ಪೆರ್. ಸರಿಯಾಯಿನ, ರುಚಿಕಟ್ಟ್‌ದ ವಿವರಣೆಲು,

ಐಕ್ ಜೋಡಾಯಿನ ಪೂರಕ ಸಾಮಗ್ರಿಲು, ನಡು ನಡುಟು ಕುಸಾಲ್ ತಮಾಸೆಲು ಸೇರ್ಸಿತ್ತಿನ ಆರೆನ ಪಾಠ, ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಬಾರೀ ಪ್ರೀತಿದವು. ಪುಸ್ತಕದ ಪಾಟೊಲೆನ್, ನಿಗಂಟ್‌ದ ಪಠ್ಯ ಭಾಗೊಳೆನ್ ಮಾತ್ರ ಕಲ್ಪವುನೆಟ್ಟ್ ಉಂತಾವಂದೆ, ಜೋಕ್ಲೆನ ಅಭಿರುಚಿ ಬುಳೆಪಿಲೆಕ್ಕ ಅಕ್ಲೆಗ್ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ, ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯೊದ ಭಾಗೊಲು, ಕೆಲವು ಕವಿತೆಲು ಇಂದೆನ್ ಮಾತ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಸಾಲೆದ ಸ್ಪರ್ಧೆಲು ಆತ್ತಂದೆ, ಆರೇ ಆರೆನ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಳೆಗ್ 'ಮಂದಾರ ಮಾಸ್ಟ್ರ್', 'ಪಂಡಿತೆರ್' ಪಂಡ ವಿಶೇಷವಾಯಿನ ಗೌರವೊ, ಪ್ರೀತಿ, ಸಲುಗೆ. ವಾ ವಿಷಯ ಇತ್ತ್ಂಡಲಾ ಆರೆನ ಸಲಹೆ ಅಗತ್ಯ. ಆರ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ, ಪುದಾರ್ ಪೋಯಿನ ನೃತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕೆ ವಿದ್ವಾನ್ ಪ್ರೇಮನಾಥೆರೆನ ಪಾತೆರೊಡು "ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಪಂಡ ಒಂಜಿ ಸೊತ್ತು, ಅವು ಒಂಜಿ ನಿಧಿ". ಜೊಕ್ಕೊರ್ತಿ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ್‌ದ ಕಸ್ತೂರಿ ಟೀಚರ್ ಪನ್ಪೆರ್ "ನಾಟಕ, ಪದ್ಯ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಳೆಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಏತ್ ಕೇಣ್‌ಂಡಲಾ ಬೇಜಾರ್‌ದಾಂತೆ, ಕೂಡ್ಲೆ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ನಾಡ್ದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್ ಪಂಡಿತ ಮಾಸ್ಟ್ರ್". "ಆರೆನ ಒಟ್ಟುಗು ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪುನವು ಒಂಜಿ ಯೋಗ"ಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್ ಸುರತ್ಕಲ್‌ದ ವೆಂಕಟ್ರಾವ್ ಮಾಸ್ಟರ್.

ಮಾಸ್ಟ್ರಾದಿಪ್ಪುನಗಲಾ, ಬೊಕ್ಕಲಾ, ಅನುಭವ ಕೇಣರೆ ಬತ್ತಿನಕ್ಲೆಗ್ ಕಾವ್ಯ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಪುರಾಣ ಇಂಚಿತ್ತಿ ವಿಷಯೊಳೆಡ್ ಬಟ್ರ್ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರ್ದು, ಅಧ್ಯಯನೊದ ಸಾದಿ ತೋಜಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕನ್ನಡ ಬಾಸೆ ಕಲ್ಪವುನ ಕ್ರಮೊತ್ತ ವಿಷಯೊಡು ನಡತಿನ ಶಿಬಿರೊಳೆಡ್, ಗೋಷ್ಠಿಳೆಡ್, ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಳೆಡ್ ಆರ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆರ್. ಬಾಸೆ ಕಲ್ಪವುನೆಟ್ಟ್ ಕೆಲವು ಸ್ವಂತ ವಿಧಾನೊಳೆನ್ ಆರ್ ತಯಾರ್ ಮಳ್ತಿತ್ತೆರ್.

ಸಾಲೆಡ್ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊರ್ಪಿ ಸಂದರ್ಬೊ ಆರೆಗ್ ಬತ್ತಿಜಿ. ಆರೆನ ಪ್ರೀತಿ, ವರ್ಚಸ್ಸ್ ಅಂಚ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಸಾಲೆದ 'ರಗಳೆ ಜೋಕುಳೆ'ನ್ (Problem Children) ಸಾದಿಗ್ ಕನಪಿನ ಕೆಲಸೊನು ಬಾಕಿದ ಮಾಸ್ಟ್ರ್ಲಾ, ಆರೆಗೇ ವೈಸಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಶಿಸ್ತ್, ಔದಾರ್ಯೊಲೆನ್ ಮಿಶ್ರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆರ್ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಸರಿ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಜೋಕ್ಲು ಕೋಪಿ ಬರೆಸಗ, ಪರಕಾಕಜಿಡ್, ಅಥವಾ ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ದ ಕೋಪಿದ ಪುಸ್ತಕೊದ ಮಿತ್ತ್ ಕುಡ ಅಡ್ಡ ಗೆರೆ ಪಾಡ್ದ್ ಶಾಯಿಡ್ ಕೋಪಿ ಬರೆಪುನೆಕ್ ಆರ್ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊರ್ಪಿತ್ತೆರ್. ಕಾರಣ, ಬಡಪತ್ತ್‌ದ ಬಂಜ ಆರೆಗ್ ಗೊತ್ತಿತ್ತ್ಂಡ್.

ಚಟುವಟಿಕೆಲು

ಅಧ್ಯಾಪಕ ಜೀವನೊಡ್ದು ದುಂಬೆ ಸುರು ಆಯಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆನ್ ಮಂದಾರೆರ್ ಮುಂದೆರ್ಸಾವೊಂದು ಪೋಯೆರ್. ಸಾದಾರ್ನ 1940ಡ್, ಆರೆಗ್ - ಅರ್ಥದಾರಿ, ಫರಂಗಿಪೇಟೆದ ಹಸನಬ್ಬ ಒಡೆಯರ್ (ಡಾ। ಎಫ್.ಎಚ್. ಒಡೆಯರ್) ಮೆರೆನ ಗುರ್ತ ಆಂಡ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ಕೂಳೂರು ಶಿವರಾಯೆರ್, ಕೊಂಡಾಣ ವಾಮನೆರ್, ಗುರುವಪ್ಪ ಮಾಸ್ಟ್ರ್,

ಬೊಂಡಾಲ ಜನಾರ್ದನ ಸೆಟ್ರ್ "ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗ" ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟೊನು ಕಟ್ಟೆರ್. (ನೆತ್ತ ವಿವರ ದುಂಬು ಬರ್ಪುಂಡು) ಈ ಕೂಟೊಗು ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಭಾಗವತೆರ್. ಉಂದು ಅತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ತಂಡೊಲೆಡ್, ಭಾಗವತೆರಾದ್‌ಲಾ, ಅರ್ಥದಾರಿಯಾದ್‌ಲಾ ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನೊಗು ಓದುನಾರಾದ್ (ಗಮಕಿ) ಬಾಗವಹಿಸೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆರೆನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೊ, ಕುಡಲ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ, ಬಂಟ್ವಾಳ ಪ್ರದೇಶೊಲು.

ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನ

ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ - ಜಲಜಾಕ್ಷಿಯಮ್ಮ ಮೋಕ್ಲೆನವು ಆದರ್ಶ ದಾಂಪತ್ಯಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಬಡಪತ್ತ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಮೊಕ್ಲು ಸಂತಸೊಡಿತ್ತೆರ್. ಮೋಕ್ಲೆಗ್ ಆಜಿ ಜನ ಪೊಣ್ಣು, ಒರಿ ಆಣ್ ಇಂಚ ಏಳ್ ಜೋಕುಲು.

1. ಶಾಂತಾ ದೇವಿ + ಕೊಮ್ಮುಂಜೆ ವಾಸುದೇವ ಭಟ್
2. ಶ್ಯಾಮಲಾ + ಮುಂಡಕಾನ ನಾಗರಾಜ ಭಟ್
3. ಶಾಂಭವಿ + ಕಾಂತಾವರ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್
4. ಶಂಕರಿ + ಕೇಮಾರು ಮಹಾದೇವ ಭಟ್ಟ
5. ಶೈಲಜಾ + ಮುಂಡಕಾನ ರಾಮದಾಸ ಭಟ್
6. ಶಾರದಾಮಣಿ ದೇವಿ
7. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ + ಸಾವಿತ್ರಿ

ಪುಲ್ಯಡ್ಲು ಪದಿಮೂಜಿ ಜನ, ಆಕ್ಲೆನ ಜೋಕ್ಲು ರಡ್ಡ್. ಇಂಚ ದಿಂಜಿದಿನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ.

1965ಡ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ಮಂದಾರದ ಮುಟ್ಟನೇ ಮುಂಡ್ರೆಲ್ ಪನ್ಪಿ ಜಾಗೆಡ್ ಇಲ್ಲ್ ಕಟ್ಟ್ಯಾದ್ ಕುಳ್ಳೆರ್. (ಇತ್ತೆ ಮಂದಾರೊಡ್ ಮಾಧವ ಬಟ್ರ್ ಉಳ್ಳೆರ್) ಸುರುಡ್ದ್ ಕಡೆಮಟ್ಟಲ, ಪಣವು ಕಾಸ್‌ದ ಸಂಪೊತ್ತು ಮೆರೆಗ್ ಒದಗ್‌ದಿತ್ತಿಜಿ. ಕೆಲಸೊಡ್ದು ನಿವೃತ್ತಿ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಒಂತೆ ಸಮಯ ಭಾರೀ ಬಂಜನೇ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾನೂನ್‌ದ್ಪಾತ್ರ ಇತ್ತಿನ ಗೇಣಿದ ಆಧಾರ, ಆಸ್ತಿ ರಡ್ಡ್‌ಲಾ ತತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆತ್ತಂದೇ ಸ್ವಾದೀನೊಡಿತ್ತಿ ಖಾಲಿ ಗುಡ್ಡೆನ್ ಒರಿತೋಣಿಯೆರೆ ಕೋರ್ಟುಡು ಪುಣೆವೊಡಾದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಸಾಂಸಾರಿಕವಾದ್‌ಲಾ ಕೆಲವು ಆಪತ್ತ್ ತೋಂದರೆಲು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇಂದೆನ್ ಮಾತ ಗಡಿಬಿಡಿದಾಂತೆ, ಬೇಜಾರ್ ತೋಜವಂದೆ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್‌ಲಾ, ಜಲಜಾಕ್ಷಿಯಮ್ಮಲಾ ಸುದಾರ್ರೊಂದು ಪೋಯೆರ್. ಅಕ್ಲೆಗ್ ಇಂಚಿತ್ತಿ ತೊಂದರೆಲು ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಏರೆಗ್‌ಲಾ ತೆರಿಯಂದಿಲೆಕ, ತನ ಬಜ್ಜೊನು ತಾನೇ ನಿಂಗೊಂಡೆರ್.

ನಿವೃತ್ತಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ

1975ಡ್ದ್ 1996 ಮುಟ್ಟದ ಇರ್ವತ್ತ ಒಂಜಿ ವರ್ಸ ಮಂದಾರರೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನೊಡು ಸಕ್ರಿಯವಾದಿತ್ತೆರ್. ಕೆಲವು ಮಟ್ಟ್‌ಡ್, ಈ ಕಾಲೊನೆ ಆರೆನ ಜೀವನೊದ ಮುಖ್ಯ ಅವಧಿಂದ್ ಪಣೊಲಿ. ಆರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಕ್ಕುಲು ರಚನೆ ಆದ್ ಪ್ರಕಟವಾಯಿನ, ಆರೆಗ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸನ್ಮಾನ ಗೌರವೊಲು ಬತ್ತಿನಿ ಈ ಕಾಲೊಡು. ನಿವೃತ್ತಿ ಜೀವನೊನು ಎಂಚ ಸದುಪಯೋಗ ಮಲ್ಪೊಲಿ ಪನ್ಪುನೆಕ್ಕ್ ಮಂದಾರರೆನ ಬದ್‌ಕ್ ಒಂಜಿ ಮಾದರಿ. 1990ಡ್ ಆರೆಗ್, ಕಂಟೆಲ್‌ದ ಆಪರೇಶನ್ ಆದ್ ಸ್ವರಶಕ್ತಿ ಪೋಂಡಲಾ, ಆರೆನ ಮನಸ್ಸ್‌ದ ಆರೋಗ್ಯ ಉಲ್ಲಾಸ್ ಕಡಮೆ ಆಯಿಜಿ. ಕಡೆತ್ತ ನಾಲ್ಯೆನ್ ತಿಂಗೊಳು ಬುಡ್‌ಂಡ, ಬಾಕಿ ಸಮಯೊಡ್ ಆರೆನ ತಿರುಗಾಟ, ಚಟುವಟಿಕೆ, ದುಂಬುದ ಲೆಕ್ಕನೇ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಟ, ಕೂಟ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಭೆ, ಲೇಸ್‌ಲೆಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಕೂಡ್‌ದ್, ಹೆಚ್ಚಾದ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆಡ್ ಇಡೀ ಕುಲ್ಲುದು, ಬಾಗವಹಿಸೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಏತೋ ಕಾಲೊಡ್ದು ಮೂಡೊಂದು, ಮಾಜೊಂದಿತ್ತಿನ ಒಂಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಂಡ, ತುಳುಟ್ಟು ಒಂಜಿ ಕಾವ್ಯೊ ಬರೆವೊಡ್‌ಂದ್. ಆರ್ ಒಂಜಿ ಕಡೆಟ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ "ಏತೆಲ್ಯ ಊರೇ ಆವಡ್, ಅಳ್ಪದ ಜನ ಸಂಕ್ಯೆ ಏತ್ ಕಡಮೆನೇ ಆವಡ್ ಅಳ್ತಕುಳು ಪಾತೆರೊಂದುಪ್ಪುನ ಬಾಸೆ, ಬೇತೆ ಬಾಸೆಲೆ ಲೆಕ್ಕೊಡು ಬಜೀ ಕಾಟ್ ಬಾಸೆಂದೇ ಪಣ್ಪಾವೊಣಡ್, ಆ ಬಾಸೆಡ್ ಆ ಜನೊಕುಳೆನ ಮೂಲದ ಬದ್‌ಕ್ ಬಾಗ್ಯೊಲೆನ್, ಕಟ್ಟ್ ಕಟ್ಟಲೆನ್, ಸುಕ ಸಂತೋಸೊನು, ಬೇನೆ ಬೇಸರ್‌ನ್, ತೆಲಿಕೆ ನಲಿಕೆಲೆನ್, ಬಯಕೆ ಬಂಜೊಲೆನ್ ನೀತಿ ದರ್ಮೊಲೆನ್ ತೆರಿಪಾಯೆರೆ ಬೋಡಾಯಿನಾತ್ ತಿರ್ಲ್ ಕೂಡ್ದುಪ್ಪುಂಡೂಂದ್ ಯಾನ್ ನಂಬುದೆ. ಆ ಬಾಸೆಡುಪ್ಪುನ ಪೊರ್ಲು ತಿರ್ಲ್‌ಲೆನ್ ಬರವುಡು ತೋಜಾಂಡನೇ ಅಯ್ತು ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ ತೆರಿದ್ ಬರು. ಯೆಡ್ಡೆ ಕಲ್ತ್‌ದಿನಕ್‌ಳೆನ ಮಲ್ಲ ಮನಸ್ ಮೆಚ್ಚುನ ಲೆಕ್ಕ ಕಬಿತೆ ಪುಟ್ಟ್‌ಂಡನೇ ಆ ಬಾಸೆ ಬುಳೆವುಂಡೂಂದ್ "ಎನ್ನ ನಂಬಿಕೆ" (1977) ಈ ಅಬಿಪ್ರಾಯೊನೆ ಆರ್ನ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣನ್ಪಿ ಮಲ್ಲ ಕಬಿತ (ಮಹಾಕಾವ್ಯ) ರಚನೆಗ್ ಅಡಿಪಾಯ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊಡು, ರಾಮಾಯಣ ಕತೆನ್ ತೌಳವ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ರಂಗ್ ರೂಪುಡು ಎಣ್ಣ್‌ದ್ ಬರೆವೊಳಿಂದ್ ತೀರ್ಮಾನ ಮಲ್ತೆರ್. ಸಾದಾರ್ನ 1973ಡ್ ರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಬ ಆಂಡ್. ಅಯ್ತು ಸುರುತ್ತ ರಡ್ಡ್ ಎಸಳ್‌ಲೆನ್ ಮಣಿಪಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘೊ (1977) ಬೊಕ್ಕ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ ಮಂಗಳೂರು (1981)ದಕುಲು ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ತೆರ್. ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಿನ ತೆಕ್ಕುಂಜದಾರ್‌ಲಾ, ಅವೆನ್ ಓದಾದ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ದಿ। ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್‌ಲಾ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ "ತುಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯ" ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಮಾತ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇತ್ತಿನವುಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಈ ರಡ್ಡ್ ಸರ್ತಿದ ಪ್ರಕಟನೆಡ್ ಅಯ್ಕ್ ಬಾರೀ ಪುಗರ್ತೆ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಯ್ಬುಯ್ಟೆ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊದ ವಾಚನ ಪ್ರವಚನ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ಏತೋ ಕೋಡಿಡ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಆಯ್ನ್ ಓದುದ್ ತೋಜಾಯೆರ್. ಕಾವ್ಯ ಇಡಿಯಾದ್ ಪ್ರಕಟ ಆವೊಡ್‌ಂದ್ ತುಳು ಅಭಿಮಾನಿಲು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಆಂಡಲಾ, ಆ ಕೆಲಸ ಸುಲಬದವು ಆದಿತ್ತ್‌ಜಿ.

ಈ ನಡುಟ್ಟು, ಒಂಜಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಯೋಗೊಡು, ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊಗು ಪ್ರಕಾಶನೊದ ಬಾಗ್ಯ ಬತ್ತ್ಂಡ್. ಈ ವಿಷಯೊಡು ಆಲೋಚನೆ, ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಪೊಳಲಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ರ್ ಬೆಳಗಾಮುಡು ಉದ್ಯೋಗೊಡಿತ್ತೆರ್. ಆರ್, ತನ ಆತ್ಮೀಯೆರಾಯಿನ, ಉದ್ಯಮಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿ ದಿ। ಎಂ.ಬಿ. ಸಾಮಗೆರೆಡ (ಮೂಲತಃ ಉಡುಪಿ ಮಲ್ಪೆ ಸಾಮಗ ಮನೆತನದಾರ್) ಈ ವಿಚಾರೊನು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾದ್ ಪಾತೆರ್ನಗ ಸಾಮಗೆರ್, "ಮಲ್ಲುಕೊ, ಎಂಕ್ಲೇ ಒಂಜಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದಾಯೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಬಲ್ಲಿ? ಅಂದೇರ್. ಇಂಚ ಬೆಳಗಾಮುದ ವಜ್ರದೀಪ ಪ್ರಕಾಶನದ ಪುದಾರ್‌ಡ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ಪುನೇಂದ್ ನಿರ್ದಾರ ಆಂಡ್. ಪೆರ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರೆನ ಗುರುಕುಲ ಮುದ್ರಣಾಲಯೊಡು ಅಚ್ಚಿ ಆಂಡ್. ಮುದ್ರಣೆ ಪುಟ್ಟಿನ ದಿನತ್ತಾನಿ ಪಂಡ 24.1.1988ಗ್. ಕುಡ್ಲದ ಹೊಟೇಲ್ ವುಡ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್‌ಡ್ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಡಾ। ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಮಲ್ಪೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ, ಕೆ. ಅಮರನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೊಕ್ಲು ಬಿನ್ನೆರಾದಿತ್ತ್‌ದ್ ನಡತಿನ ಭವ್ಯ ಸಮಾರೊಂಬೊಡು 'ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ' ಬುಡುಗಡೆ ಆದ್, ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ಒಂಜಿ ಪೊಸ ಅಧ್ಯಾಯ ಸುರುವಾಂಡ್. ಕವಿಗ್‌ಲಾ, ಕಾವ್ಯೊಗುಲಾ ಮಲ್ಲ ಕೀರ್ತಿ ಬತ್ತ್ಂಡ್. ದಿ। ಎಂ.ಬಿ. ಸಾಮಗೆರೆನ ಔದಾರ್ಯೊಡ್ ಉಂದು ಸಾದ್ಯ ಆಂಡ್. ಈ ಸಮಾರಂಭದ ಅಚ್ಚುಗಟ್ಟ್‌ದ ವ್ಯವಸ್ತೆಗ್ ಶ್ರೀ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವೆರ್ ಜಿಂಜ ಬಗೆತ ಸಹಾಯ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಕಣತಿನವು ರಾಮಾಯಣ ಆಂಡಲಾ, ಆರೆನ ಬೇತೆ ಕೃತಿಕುಲುಲಾ ಮುಖ್ಯವಾದುಳ್ಳೊ. ಆರೆನ ಮಂದಾರ ಮಾಲೆ (ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಲು) ಕನತ್ತ ಪೊಣ್ಣು (ಭಾಸ ಕವಿನ ಸ್ವಪ್ನ ವಾಸವದತ್ತದ ತುಳು ಅನುವಾದ) ಜಾಗಂಟೆ (ತುಳು ಕಬಿತೆಲು) ಉನ್ಮತ್ತ ರಾಘವ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಣಕವು (ಭಾಸ್ಕರ ಕವಿನ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಣಕೊದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ), ಭರತನ ಮೋಕೆ - ಮಾಯದ ಸೂರ್ಪನಕಿ (ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬನ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ ಅನುವಾದ), ಮೂಜಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗೊಲು ಪ್ರಕಟವಾತೊ. ಆರೆನ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಕಬಿತ 'ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು', ಒಂಜಿ ಲೆಕ್ಕೊಡು ರಾಮಾಯಣೊಡ್ದುಲ ಬಿಗುತ್ತವು.

ಇಂದು ಅತ್ತಂದೆ, ಪತ್ರಿಕೆಳೆಡ್, ಸಂಚಿಕೆಳೆಡ್ ಆರ್ನ ಬರವುಲು ಪ್ರಕಟ ಆತೊ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಭಾಷಣೊಲು, ಚಿಂತನೊಲು ಪ್ರಸಾರ ಆತೊ. ಮಂದಾರೆರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚಾದ್ ಆರೆನ ನಿವೃತ್ತಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕನೆ ನಡತ್ತಿನವು. ಕವಿ, ಕಲಾವಿದೆಯಾದ್ ಆರೆನ ಯೋಗ್ಯತೆಗ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಸನ್ಮಾನೊಲು ಸಂದ್‌ಂಡ್. (ವಿವರೊಲೆನ್ ಕಡೆಟ್ಟ್ ಕೊರ್ತುಂಡು.)

ಅನಾರೋಗ್ಯ

1990ಡ್, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್, ಸ್ವರಭಂಗ, ದೊಂಡೆ ಬೇನೆ ಸುರುವಾಂಡ್. ಮೂಜಿನಾಲ್ ವರ್ಸೊಡ್ಡ್ಂಚಿ, ಚಳಿಕ್ಕ್ ಆರೆಗ್ ಸ್ವರ ಬೂರೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಅವೇ ಇಪ್ಪುಂದ್, ಆಯುರ್ವೇದ ಮರ್ದ್ ಮಲ್ತೆರ್. ಗುಣ ತೋಜಿಜಿ. ಮಣಿಪಾಲೊಡು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ಪಾನಗ, ಆರೆಗ್

ದೊಂಡೆದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ಂದ್ ಗೊತ್ತಾಂಡ್. ಆರೆನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗ್, ಪೊಳಲಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ರ್ ವಿಶೇಷವಾದ್ ಬಂಜ ದೆತೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಣಿಪಾಲ ಆಸ್ಪತ್ರೆದ ಡಾ| ಭಾಸ್ಕರಾನಂದ ಕುಮಾರೆರ್ನ, ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಡಾಕ್ಟ್ರನಕ್ಲೆನ ಅಭಿಮಾನ, ಪ್ರೀತಿಡ್ದ್ ಆರೆಗ್ ಕ್ರಮವಾದ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಸರಿಯಾಯಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉಚಿತವಾದ್ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. ದೊಂಡೆದ ಸ್ವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆನ್ ಆಪರೇಷನ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದೆಪ್ಪೊಡಾಂಡ್. ಒಂತೆ ಸಮಯೊಡು, ಅಯ್ಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಉಪಕರಣೊಲೆನ್ ದೀದ್, ಒಂತೆ ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಪಾತೆರುಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ತೆರ್.

ಭಾಗವತಿಕೆ, ಅರ್ಥ, ಭಾಷಣ, ಪಾತೆರ ಕತೆಟ್ಟ್ ಇತ್ತಿನ ಒರಿ ಕಲಾವಿದೆ, ಸಾಹಿತಿಗ್ ಸ್ವರನೇ ಇಜ್ಜಂಡ ಎಂಚ ಆವು! ಆಂಡಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಯತೆ ಮಲ್ತ್‌ಜೆರ್, ಜಗ್ಗ್‌ಜೆರ್. ಸಭೆ ಸಮಾರಂಬೊಳೆಗ್, ಮಿತ್ರ ಕೂಟೊಲೆಗ್ ಬರೊಂದು ಇತ್ತೆರ್. ಬರೆಪುನ ಕೆಲಸಲ ಮುಂದರಿಸಾಯೆರ್. ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ, 'ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು' ಕಾವ್ಯ, ಉನ್ಮತ್ತ ರಾಘವ ಅನುವಾದ, ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗೊಲು - ಉಂದು ಮಾತ ಈ ಐನಾಜಿ ವರ್ಸೊಡು ಬರೆತಿನವು.

ಕಡೆತ ದಿನಕುಲು

1996ದ ಒಕ್ಟೋಬರ್‌ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಆರೊಗ್ಯೊಡು ಒಂತೆ ಪಿರ ಬೂರ್ಯರೆ ಸುರು ಆಯೆರ್. ದಿನೊಲ ಕುಡುಪು ಪೇಂಟೆಂಗ್ ಬತ್ತ್ ಪೋಪಿನವು ಆರೆನ ಕಾಯಮುದ ಒಂಜಿ ಕ್ರಮ. ಈ ಸರ್ತಿ ನಾಲ್ ತಿಂಗೊಳು ಆರ್ ಇಲ್ಲಡ್ದ್ ಪೇಂಟೆಗ್ ಜತ್ತ್‌ಜೆರ್. ಆರೇ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕೊ ಅವೊಂಜಿ ದಾಖಲೆ. ನಿತ್ರಾಣ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ವಾಮಂಜೂರುದ ಸುಬ್ರಾಯ ಪಂಡಿತೆರ್, ಕುಡ್ಲದ ಚರ್ಮರೋಗ ವೈದ್ಯೆ ಡಾ| ಜಿ.ಎನ್. ಶೆಟ್ರ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಒಂತೆ ಉಷಾರಾಯೆರ್. ಈ ನಡುಟ್ಟು, ಆರೆನ 'ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು' ಮುದ್ರಣ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ದ್, ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿ ಅವೆನ ಪ್ರಕಾಶನದ ಅಟ್ಟಣೆಡ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. 1997 ಮಾರ್ಚ್ ರಡ್ಡನೇ ತಾರೀಕಿದಾನಿ ಡಾ| ವಿವೇಕ ರೈ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ರ್ ಬೊಕ್ಕ ಈ ಲೇಖಕಿ ಆರೆನ ಇಲ್ಲಗ್ ಪೋದು, ಬೂಕು ಬುಡುಗಡೆ ಸಮಾರಂಬೊದ ವಿವರ ಪಾತೆರ್ಯೊ. (ಮಾರ್ಚ್ ಪದಿನಾಜೆಕ್ಕ್ ಸಮಾರಂಬಂದ್ ದಿನ ನಿಗಂಟಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್) ಆನಿದವೇ ಎಂಕ್ಲೆನ ಕಡೇ ಭೇಟಿ ಆವುಂದ್ ಎಂಕ್ಲು ಏರ್‌ಲಾ ಎಣ್ಣೆದಿಜೊ. ತಾನ್ ಒರ ಮಣಿಪಾಲೊಗು ಪೋದ್, ದೊಂಡೆದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಲ್ಪಾವೊಂದು, ಒಂತೆ ಉಷಾರಾದ್, ಸಮಾರಂಬೊದಾನಿ ರಡ್ದ್ ಪಾತೆರ ಪಾತೆರುನಾತ್ ತಯಾರಾದ್ ಬರ್ಪೆಂದ್ ಪಂಡ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚನೇ ಐನನೇ ತಾರೀಕ್‌ಗ್ ಮಣಿಪಾಲೊಗು ಪೋದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗ್ ದಾಖಲಾಯೆರ್.

ಪದಿರಾಡನೆ ತಾರೀಕ್ ಮದ್ಯನಗ್, ಮಣಿಪಾಲೊಡ್ದು ಸುದ್ದಿ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್ - ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಪರಲೋಕೊಗು ಸಂದಿಯೆರ್‌ಂದ್. ಆರೆನ ಆಪ್ತೇಷ್ಟೆರಾಯಿನ ಎಂಕಲೆಗ್ ಮಾತ ಉಂದೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ದುಃಖದ ದಿನವಾದೇ ಒರಿಪುಂಡು. ಬಯ್ಯಡ್, ಆರೆನ ಇಲ್ಲದ ಕೈತ್ತ್‌ಳೇ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಂದುಲು, ಮಿತ್ರೆರ್, ಅಭಿಮಾನಿಲು ಮಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯೆಡ್ ಸೇರ್ದಿತ್ತೆರ್.

ಕವಿಯಾದ್, ಕಲಾವಿದೆಯಾದ್ ಮಲ್ಲ ಸಾದನೆ ಮಲ್ತಿನ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ್‌ಲ ಆತೇ ಎತ್ತರೊಗು ಏರ್ದಿನ, ವಿಶೇಷ ಯೋಗ್ಯತೆದ ಒಂಜಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಮದಪ್ಪಂದಿ ನೆನಪಾದ್ ಚರಿತ್ರೆಗ್ ಸೇರ್‌ಂಡ್. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗ್ ಪೋವೆರೆ ದುಂಬು, ತನ್ನ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆನ್ ಎಂಚ ಮಲ್ಪೊಡುಂದು ಆರ್ ಬರೆದಿತ್ತಿನ ಕಾಕಜಿ, ಆರೆನ ಮೇಜಿದ ಮಿತ್ತ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್!

ಉಡ್ಪಿಡ್, ಕುಡ್ಲಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಸಭೆಕ್ಕುಲು ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮಾರ್ಚ್ ತಾರೀಕ್ ಇರ್ವತ್ತೆಣ್ಮತಾನಿ, ತುಳು ಅಕಾಡಮಿದ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮಾರಂಬೊಡು ಆರೆನ 'ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು' ಬುಡುಗಡೆ ಆಂಡ್. ಈ ವರ್ಸೊದ ಅನುವಾದ ವಿಭಾಗೊದ ಬಹುಮಾನ, ದುಂಬೇ ಆರೆನ 'ಮಾಯದ ಸೂರ್ಪನಕಿ - ಭರತನ ಮೋಕೆ'ಗ್ ಘೋಷಣೆ ಆದಿತ್ತ್‌ನವು. ಅವುಲಾ ಆನಿಯೇ ಸಂದ್‌ಂಡ್. ಇಂಚ ತುಳು ಅಕಾಡಮಿ ಮಹಾಕವಿ ಮಂದಾರರೆಗ್, ತುಳುವೆರೆ ಪರವಾದ ಮಲ್ಲ ಗೌರವ ಸಂದಾಂಡ್.

ಒಡನಾಟ - ಸಂಪರ್ಕೊದ ಕ್ಷೇತ್ರೊ

ಮಂದಾರರೆನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೊಲು ಮಾಸ್ಟ್ರಾದಿಕೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಬಂದು ವರ್ಗೊ ದೋಸ್ತಿಲು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗ, ಕುಡ್ಲದ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿ, ವಾಮಂಜೂರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘ, ತುಳು ಸಂಘಟನೆಲು, ತುಳು ಅಕಾಡಮಿ, ಉಡುಪಿದ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಲು. ಅಂಚನೇ ತಾನ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರ್ತೊ, ಭಾಗವತಿಕೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತಿನ ಕೆಲವು ಸಂಘೊಲೆಡ್ ಆರೆಗ್ ಸಂಬಂಧ. ಕುಡುಪು, ಕೊಂಚಾಡಿ, ಕೂಳೂರು, ವಾಮಂಜೂರು, ಕುಡ್ಲ ಉಂದು ಆರೆನ ಕಾಯಮುದ ಸಂಚಾರ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಮುಲ್ಕಿಡ್ದ್ ಕುಡಲ ಮುಟ್ಟ, ಮೂಡಾಯಿಗ್ ಮೂಡಬಿದ್ರಿ ಪರಿಸರ, ಕುಡ್ಲ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕುಲು ಆರೆನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೊ. ಅಂಚನೇ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಉಳಯಿ, ಪಿದಾಯಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಊರುಲೆಗ್ ಸಂಚಾರೊ.

ದಿನಚರಿ - ತಿರುಗಾಟೊ

ಮಾಸ್ಟ್ರಾಪಿನೆಟ್ಟ ಇಲ್ಲದ ಕೆಲಸೊಗು, ಹೆಚ್ಚ ಗಮನ ಕೊರೊಂದಿತ್ತಿನ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ಅಯ್ತ ನಡುಟುಲ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯೊಲೆನ್ ಸ್ವಂತ ಅಬ್ಯಾಸ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಏತೋ ಆಟ, ತಾಳಮದ್ದಲೆಗ್ ಪೋವೊಂದು ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕೊಂಚಾಡಿದ ಸಂಪರ್ಕ, ವಿಶೇಷವಾದ್ ಅಚ್ಯುತ ಬಟ್ರೆನ ಒಡನಾಟಲಾ ಹೆಚ್ಚ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅದಗನೇ ಆರೆಗ್ ಓದುನ ಮರ್ಲ್ ವಿಶೇಷ. ತೂಯಿನ್ನೈನ್, ಓದಿನ್ನೈನ್ ಅಂಚನೇ ಬುಡಂದೆ, ಆಯಿಡ್ದ್ ಪೆಜೊಂದು ಆರ್ ವಿದ್ವತ್ತ್‌ಡ್ ಗಟ್ಟಿ ಆವೊಂದು ಪೋಯೆರ್. ವಿದ್ವಾನ್ ಪಾಸಾದ್, ಮಾಸ್ಟ್ರಾವೊಡ್ನೇ ಆರ್ ನಿಜವಾಯಿ ಅರ್ತೊಡು ವಿದ್ವಾಂಸೆ ಆದಿತ್ತೆರ್.

ಕೂಳೂರುಡು ಮಾಸ್ಟ್ರಾದ್ ಸೇರಿ ಬೊಕ್ಕ ಪುಲ್ಯನ ಮಂದಾರೊಡ್ದ್, ಬೊಂದೆಲ್ - ಕಾವೂರು - ದೆಪ್ಪುಣೆ ಸಾದಿಡ್ ಕೂಳೂರುಗ್ ನಡೊತ್ತೊಂದು ಪೋದು, ಬಯ್ಯಡ್ ಬಸ್ಸ್‌ಡ್ ಕುಡ್ಲಗಾದ್

ಕುಡುಪುಗು ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮದ್ಯನದ ಉಣಸ್ಸ್ ಆತ್ಮೀಯೆರಾಯಿನ ಕೂಳೂರು ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಇಲ್ಲಡ್. (ದಿ। ಶಿವರಾಯೆರ್ ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗೊಡು ಆರೆನ ಮದ್ಮೆಗಾರೆ, ಒಡನಾಡಿ). ಕುಡ್ಲಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್, ಮಾರ್ಕೆಟ್ ರಸ್ತೆಡಿತ್ತಿನ ದೂಮಪ್ಪ ಪಂಡಿತೆರೆನ ಔಷಧಾಲಯೊಡು, ದೋಸ್ತಿನಕ್ಲೆಡ ಪಾತೆರ್ದ್, ಚಾಪರ್ದ್ ಕುಡುಪುಗು ಪೋಪಿನ ಆರೆನ ಕ್ರಮೊ. ಕುಡ್ಲಡ್ದ್ ಬನ್ನಗ, ಪೋನಗ, ಸಾಮಾನ್ ಕೊಂಡೊಪಿನ, ಅಯ್ತ ನಡುಟ್ಟು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂಪರ್ಕೊಲು, ನಡುಟು ತಾಳಮದ್ದಲೆಲು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲು, ಇಲ್ಲದ ಕೆಲಸೊಲು - ಇಂಚ ಯೇಪಲ ಪುರ್ಸೊತು ದಾಂತಿನಾತ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿಲು. ಏತೋ ಸಾರಿ ಸಾಲೆಡ್ದೆ ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಪೋದು, ಅಲ್ಪಡ್ದೆ ಸಾಲೆಗ್ ಬತ್ತಿನವುಂಡು. ಆಂಡಲ, ಆರ್ ನಿದ್ರೆ ಕಜ್ಜೆರ್ನಾರ್‌ಂದ್ ಏರೆಗ್ಲಾ ತೆರಿಯಂದ್. ಬೇತೆ ಯೇತ್ ಕೆಲಸ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಸಾಲೆದ ಕೆಲಸೊನು ಆರ್ ತಪ್ಪಾವೊನ್ಯಾವಡ್, ದುಂಬು ನೂಕುನಾವಡ್ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಉದ್ಯೋಗೊನು ಸರಿಯಾದ್, ನಿಷ್ಠೆಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬಾಕಿ ಸಮಯೊಡು ಮಾತ್ರ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ತಿರುಗಾಟೊಲೆನ್ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಕೆಲಸೊಡ್ದು ನಿವೃತ್ತಿ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕ, ಆರ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಂಗೊಡು ಹೆಚ್ಚ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆರ್. 1975-1995 ಈ ಇರ್ವ ವರ್ಸೊಡು, ಆರ್ ಜಿಂಜ ಬಗೆತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಬರೆಪುನ ಕೆಲಸಲಾ ಮಲ್ತೆರ್. ಕುಡ್ಲಗ್ ಬತ್ತೊಂದು ಇತ್ತೆರ್. ಕೆಲಸೊಗು ಸೇರ್ಯೆರೆ ದುಂಬು, ಕೆಲಸೊದ ಕಾಲೊಡು, ನಿವೃತ್ತಿ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕ, ಇಂಚ ಮೂಜಿ ಸಂದರ್ಬೊಡುಲಾ ಆರೆನ ಜೀವನೊಡು, ದಿನಚರಿಟ್ಟ್ ಒಂಜಿ ಶಿಸ್ತ್, ನಿರ್ಣಯ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ನಿವೃತ್ತಿ ಜೀವನೊಡು, ಆರ್ ಊರುಡಿತ್ತಿನಾನಿ, ಒಂಜಿ ಅಥವಾ ರಡ್ಡ್ ಸರ್ತಿ ಕುಡುಪುಗು ಬತ್ತ್‌ದ್, ವೆಂಕಪ್ಪೆರೆನ ಅಂಗಡಿಗ್ ಭೇಟಿ ಕೊರಂದೆ ಇಜ್ಜಿ. ಅವು ಆರೆಗ್ ಟಪಾಲ್‌ಗ್, ಸಂಪರ್ಕೊಗು, ಪಾತೆರ ಕತೆಕ್ಕ್ ಒಂಜಿ ಕಾಯಂ ಜಾಗೆ. ಕಡೆತ್ತ ನಾಲ್ಯೆನ್ ತಿಂಗೊಳು ಮಾತ್ರ, ಈ ದಿನಚರಿಟ್ ಯತ್ಯಾಸಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. 1996 ನವಂಬರ್‌ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ, ಆರೆನ ತಿರುಗಾಟೊಲು, ಕುಡುಪು ಪೇಂಟೆಗ್ ಬರ್ಪಿನಲಾ ಉಂತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ದಿನಚರಿಟ್ಟ್ ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ಕೆಲಸೊಗುಲಾ ಸಮಯ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅನವಶ್ಯ ಆರ್ ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಲ್ಪಯೆರ್, ಒಂಜಿ ಚೂರುಲಾ ಸಮಯ ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪಯೆರ್. ಅಗತ್ಯ ಇತ್ತಿನಡೆಗ್ ತಪ್ಪಂದೆ ಪೋವೆರ್. ದೂರ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಆತ್ಮೀಯೆರೆನ, ಬಂದುಲೆನ ಇಲ್ಲಡೆಗ್ ಮದಪ್ಪಂದೆ, ಪುರುಸೊತ್ತು ಮಲ್ತೊಂದು ಪೋವೆರ್. ಸಬೆಕ್ಲೆಗ್ ಬತ್ತೆರ್‌ಡ ಹೆಚ್ಚಾದ್, ದೂರ ಒಂಜಿ ಮೂಲೆಡ್ ಕುಲ್ಲೊಂದು, ಕೇಣೊಂದು, ತೂವೊಂದು ತನ್ನ ಪೊರ್ತುಗು ಮೆಲ್ಲ ಲಕ್‌ದ್ ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಕವಿ ಪಣ್ಪೆ ಪುದರ್ ತಿಕ್ಕಿ ಬೊಕ್ಕಲಾ ಅರೆಗ್ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ ಮೂಡುದಿತ್ತ್‌ಜಿ. ಆರ್ ದುಂಬುದಂಚನೇ, ಅವ್ವೇ ನಯವಿನಯದ ಮೂರ್ತಿಯಾದಿತ್ತೆರ್.

ಓದು, ಬರೆಪಾಟಿಗೆ, ತಿರುಗಾಟೊ, ಭೆಟ್ಟಿ, ಇಲ್ಲದ ಕೆಲಸ, ಪೇಂಟೆದ ಕೆಲಸ ಮಾತೆಕ್ಕ್‌ಲಾ ಒಂಜಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬರ್ಪೆಂದ್ ಪಂಡಿ ಸಮಯೊಗು ನಿಮಿಷ ತಪ್ಪಂದೆ ಬರ್ವೆರ್. ಆರೆನ್ ನಂಬ್‌ದ್ ಕಾಪೊಲಿ, ನಂಬ್‌ದ್ ಕೆಲಸ ಮುಂದೆರ್ಸಾವೊಲಿ. ಆತ್ ಶಿಸ್ತ್‌ದ ನರಮನಿ ಆರ್. ಯಕ್ಷಗಾನೊದ ಕ್ಲಾಸ್‌ಡ್, ಶಿಷ್ಯೆರೆಡ್ಡ್ ದುಂಬು ಆರ್ ತಯಾರ್.

ಆಪ್ತೆರ್ - ಇಷ್ಟೆರ್ - ದೋಸ್ತಿಲು

ಸಾಲೆದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಲು, ಬಂದುಲು ಅತ್ತಂದೆ, ಆರೆನ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರ ಬಳಗೊಲಾ ಮಲ್ಲನೆ. ಮಾತೆರೆನ್ ಪನೊಂದು ಪೋಂಡ ಅವೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಪಟ್ಟಿಯೆ ಆವು. ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಕೆಲವೆರೆನ್ ಮಾತ್ರ ಮೂಲು ಪನ್‌ಪೆ. ದುಂಬುದ ಮಾಹಿತಿ ತಿಕ್ಕಂದಿನೆಡ್ದ್ ಏತೋ ಪುದಾರುಲು ಬುಡ್ಡು ಪೋದಿಪ್ಪು.

ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗ

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ವೈಯಕ್ತಿಕೊಡುಲಾ, ಕಲಾಜೀವನೊಡುಲಾ ಒಂಜಿ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಕೂಟ ಎಫ್.ಎಚ್. ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರೆ, ವೈದ್ಯೆ, ವಾಗ್ಮಿ, ಅರ್ಥದಾರಿ ಡಾ| ಫರಂಗಿಪೇಟೆ ಹಸನಬ್ಬ ಒಡೆಯರ್ (1903-1969) ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತಿನ ಈ ಕೂಟ ಸಾದಾರ್ನ 1940ಡ್ ಸುರುವಾಂಡ್. ಈ ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಕೂಟೊಗು ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಬಾಗವತೆರ್. ದಿ| ಕೂಳೂರು ಶಿವರಾಯೆರ್ ಮದ್ದೆಗಾರ್ರ್. ಒಡೆಯರ್, ದಿ| ಕೊಂಡಾಣ ವಾಮನ ಹರಿದಾಸ, ದಿ| ಗುರುವಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರ್ (ವಿ.ಜಿ. ಬಂಗೇರ), ದಿ| ಬೊಂಡಾಲ ಜನಾರ್ದನ ಶೆಟ್ರ್, ದಿ| ಕಲ್ಲಗುಂಡಿ ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಬಟ್ರ್, ಅರ್ಕುಳ ಎ.ಕೆ. ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ರ್ ಮೊಕ್ಲು ಅರ್ಥದಾರಿಲು. ಒರೊರೊ ದಿ| ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಲು, ದಿ| ವೆಂಕಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್, ದಿ| ಶೆಡ್ಡೆ ಕೃಷ್ಣ ಮಲ್ಲಿ ಮೊಕ್ಲುಲಾ ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅತ್ತಂದೆ ಆ ಆ ಊರುದ ಕಲಾವಿದೆರ್ ಸೇರೊಂದಿತ್ತೆರ್. 1940-1950 ಅವಧಿಡ್ ಈ ಬಳಗೊದ ಮಸ್ತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲು ಕುಡಲದ ಸುತ್ತೊಡು ಆವೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಒಡೆಯರ್ರ್ ಹಾಸನೊಗು ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ, ಅವುಲು ಅನಾರೋಗ್ಯೊಡು ಬೂರಿ ಬೊಕ್ಕ (1956-1969) ಆರ್, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆಗ್ ಬರ್ಪಿನ ಕಡಮೆ ಆಂಡಲಾ, ಕೂಟೊದ ಪುದರ್ ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗ ಅಂದೇ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಈ ಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆಗ್ ಎಡ್ಡೆ ಪುದರ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಆ ಕಾಲೊಡು ಕೊರೊಡಾಯಿನವು ಪ್ರಯಾಣದ ಕರ್ಚಿಗ್ ಮಾತ್ರ. ಕಲಾವಿದೆರೆಗ್ ಸಂಭಾವನೆ ಇಜ್ಜಿ. ಸಹಕಾರ ಪದ್ದತಿಡ್ ನಡತ್ತೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಈ ಬಳಗೊದ ಸದಸ್ಯೆರೆಡ್ ವಿಶೇಷವಾಯಿನ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಒಡೆಯರ್‌ನ ಮಿತ್ತ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಬಾರಿ ಗೌರವ. ಒಡೆಯರ್‌ನ ಮರಣ ಮುಟ್ಟಲಾ ಈ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಅಂಚನೆ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಅಸೌಖ್ಯೊಡಿತ್ತಿನ ಒಡೆಯರೆನ್, ಮೇರ್ ಆಪಗಾಪಗ ಪೋದು ತೂದು ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಕಟ್ಟೊಂದಿತ್ತಿನ ವಾಚ್, ಒಡೆಯರ್ ಆರೆಗ್ ಕೊರ್ತಿನವು. ಆ ಕಾರಣೊಗಾದೇ ಆರ್ ಅವೆನ್ ಕಡೆಮುಟ್ಟಲಾ, ಕುಡ ಕುಡ ರಿಪೇರಿ ಮಲ್ಪಾದ್‌ಲಾ, ಕಟ್ಟೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್‌ಲಾ ಕೊಂಡಾಣ ವಾಮನ ಮಾಸ್ಟ್ರ್‌ಲಾ ಒಡೆಯರ್‌ನ್ ಕಾಸಾ ಪಲಯೆ ಪನ್ಪಿನಾತ್ ಗೌರವೊಡು ತೂವೊಂದಿತ್ತಿನತ್ತಂದೆ ಅಪಗಪಗ ಪಣವುದ ಸಹಾಯ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನವು ಒಡೆಯರ್‌ಗ್‌ಲಾ ಅಕ್ಲೆಗ್ಲ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿತ್ತಿನವು. ಅರೆನ ಸ್ವಂತ ಬಂಧುಲೇ ತಿರಸ್ಕಾರೊಡು ತೂವೊಂದಿತ್ತಿ ಕಾಲೊಡುಲಾ ಮೊಕುಲಿರ್ವೆರ್ ಮಲ್ತಿನ ಸಹಾಯೊನು ಒಡೆಯರ್ ಪಂಡೆದ್ ಬೇತೆಕ್‌ಲೆಗ್ ತೆರಿಂಡ್.

ಕೂಳೂರು ಶಿವರಾಯೆರ್

ದಿ| ಕೂಳೂರು ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಒರಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತೆ. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಮಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಭಿಮಾನಿ, ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದೆ. ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗೊಡು ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಬಾಗವತಿಕೆಗ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಮದ್ದೆಗಾರ್ರ್. ಅಂಚ ಸುರುವಾಯಿನ ಅಕ್ಲೆನ ದೋಸ್ತಿ ರಾಯೆರ್ ತೀರ್ ಪೋಯಿನೆಟ, ಒಂಜೇ ಲೆಕ್ಕ ಆತ್ಮೀಯವಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಟ್ರ್ ಕೂಳೂರುಡು ಮಾಸ್ಟ್ರಾದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಮದ್ಯಾನದ ಒಣಸ್ಸ್‌ಗ್ ತನ್ನ ಇಲ್ಲಗ್ ಬರೊಡುಂದ್ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಒತ್ತಾಯ ಆಂಡ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯೊಡು, ತಪ್ಪಾವೊಣರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೆರ್‌ಡಲಾ ಆಯಿಜಿ. ಸುರುಟ್ಟು ಕೂಳೂರುಡುಲಾ, ಬೊಕ್ಕ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೊಟ್ಟಾರೊಗು ಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಆ ಇಲ್ಲಡ್‌ಲಾ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಒಣಸ್ಸ್‌ದ ಏರ್ಪಾಡ್. ಆರೆನ ಸರ್ವಿಸ್ ಮುಗಿನೆಟ್ಟಲಾ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಅರೆಗ್ ಒಣಸ್ ಪಾಡುನ ಒಂಜಿ ತೊಂದರೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ರಾಯೆರೆನ ಇಲ್ಲದಕ್ಲು ಏಪೊಲಾ ಎಣ್ಣೆಜೆರ್. ಆತ್ ದೂರ ಪೋಯೆರೆ ತೊಂದರೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬಟ್ರ್‌ಲಾ ನೆನೆತ್‌ಜೆರ್. ಶಿವರಾಯೆರ್‌ಲಾ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್‌ಲಾ ಸ್ವಂತ ಕಷ್ಟಸುಕೊಟ್ಟು ಒರ್ಯೊಗೊರಿ ಸಹಾಯ ಆವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುನಂದಮ್ಮ ಶಿವರಾವ್, ಅಕ್ಕಯ್ಯಮ್ಮ (ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಪಲಿ) ಬೊಕ್ಕ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಜೋಕ್ಲು - ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆ ಮಿತ್ತ್ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ. ಶಿವರಾಯೆರೆ ಇಲ್ಲ್ ಪಂಡ ಕಲಾವಿದೆರೆಗೊಂಜಿ ಆಶ್ರಯ. ಅವುಳು, ಅಕ್ಲೆ ಒಟ್ಟುಗು, ರಾಮದಾಸ ಸಾಮಗೆರ್, ವೆಂಕಟ್ರಾಯ ಐತಾಳೆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಳದ ಯಜಮಾನ್ಯೆರಾಯಿನ ವಿಠಲ ಶೆಟ್ರ್, ಈ ಲೇಖಕೆ ಇಂಚಿ ಕಲಾವಿದೆರೆ ಕೂಟೊ ಏತೋ ಸಾರಿ ಸೇರ್ದ್, ಕುಸಾಲ್ ಪಟ್ಟಾಂಗ, ಒನಸ್ಸ್ ತಿನಸ್ಸ್ ನಡೆತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಸ್ನೇಹಶೀಲತೆ ಬಾರಿ ವಿಶೇಷವಾಯಿನವು.

ಕೆ.ವಿ. ಹರಿದಾಸ್

ಅರ್ಥದಾರಿ, ಪ್ರವಚನಕಾರೆ, ವಿದ್ವಾನ್ ದಿ| ಕೊಂಡಾಣ ವಾಮನೆರ್ ಬಟ್ರೆ ಬೊಕ್ಕೊರಿ ಮಲ್ಲ ದೋಸ್ತಿ. ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗೊದ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿನೆಡ್ದ್‌ಲಾ, ಇರ್ವೆರ್‌ಲಾ ಕನ್ನಡ ಮಾಸ್ಟ್ರಾಯಿನೆಡ್ದ್‌ಲಾ, ಮೊಕ್ಲೆನ ಒಡನಾಟ ಬುಳೆಂಡ್. ಕೂಳೂರುಡ್ ಸಾಲೆ ಬುಡ್ದ್ ಬನ್ನಗ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ವಾಮನ ಮಾಸ್ಟ್ರ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ಲೇಡಿಹಿಲ್ ಶಾಲೆದಲ್ಪ ಜತ್ತ್‌ದ್, ಬೊಕ್ಕ ಇರ್ವೆರ್‌ಲಾ ಪೇಂಟೆ ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ಅಗಪ್ಪುನವು ಮಾಮೂಲು. ಇರ್ವೆರ್‌ಲಾ ಖಾದಿದಾರಿಲು, ಸಾದಾರ್ನ ಒಂಜೇ ಆಳಂಗೊದಾಕ್ಲು. ಅಂಚಾದ್ ಏತೋ ಜನ ಮೊಕ್ಲು ಮೊಗ್ಯ ಪಲಯೆಂದ್‌ಲಾ ಎಣ್ಣ್‌ದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ತಾಳಮದ್ದಲೆ, ಪುರಾಣ ವಾಚನೊಳೆಗ್ ಒಟ್ಟುಗು ತಿರುಗಾಟೊ, ಕುಡ್ಲಡ್ ಬಯ್ಯದ ಭೇಟಿ, ಅತ್ತಂದೆ ಇಲ್ಲಗ್ ಪೋದ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಒಡನಾಟೊಲಾ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. "ಎಂಕ್ಲೆ ಇಲ್ಲಗ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಬರ್ಪಿನ್‌ಂಡ್‌ಂಡ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಬಾರಿ ಸಂಭ್ರಮ. ಆರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವೊಡ್ದು, ಪಾತೆರೊ ಕತೆಡ್ದ್ ಎಂಕ್ಲು ಏತೋ ವಿಷಯ ಕಲ್ತ" ಅಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್, ಕೊಂಡಾಣ ವಾಮನೆರೆ ಮಗಳ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ ಚಂದ್ರಕಲಾ ನಂದಾವರ.

ಹಂಪನಕಟ್ಟೆದ ಧೂಮಪ್ಪ ಪಂಡಿತೆರೆನ ಮರ್ದ್‌ದ ಅಂಗಡಿಡ್ ಒಟ್ಟಾಪಿನ ದೋಸ್ತಿಲೆ ಕೂಟೊಡು ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ವಾಮನ ಮಾಸ್ಟ್ರ್ ಅತ್ತಂದೆ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಮಾಸ್ಟ್ರ್ (ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟ್ರ್)ಲಾ ಇತ್ತೆರ್. ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗೊದ ಬೊಕ್ಕೊರಿ ಸದಸ್ಯೆ ದಿ| ವಿ.ಜಿ. ಬಂಗೇರ್‌ಲಾ ಒರೊರೊ ಸೇರೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ

ಪುರಲ್‌ದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ರ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಶಿಷ್ಯೆ, ಮಿತ್ರೆ, ಆತ್ಮೀಯೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಆರೆನ ಇಲ್ಲದ ಒರಿ ಸದಸ್ಯೆನೆ ಆದಿತ್ತ್‌ನಾರ್. ಆಕ್ಲೆನ ಸಂಬಂಧ ಪಂಡ, ಇರ್ವೆರೆ ಜೀವನೊಡ್ಲಾ ಒಂಜಿ ವಿಶೇಷ ಯೋಗಾಯೋಗಂದೆ ಪನೊಲಿ. 1952ಡ್ ಗುರುಪುರೊಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ್ ಬಟ್ರೆನ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಿನ ಶೆಟ್ರೆ ಮಿತ್ತ್, ಆದಗನೇ ಆರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಬಾವೊ ಬೂರುಂಡ್. ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯೊ ಪರಿಚಯ ಆಂಡ್. ಶೆಟ್ರ್ ಉಜಿರೆಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಸೇರ್‌ದ್, ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ತಾಪತ್ರಯೊಡ್ದಾತ್ರ, ಶಾಲೆ ಬುಡ್ಪುನೆಟ್ಟ್ ಇತ್ತೆರ್. ಆದಗ ಆರೆಗ್ ದೈರ ಕೊರ್ದು, ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಹೈಸ್ಕೂಲು ವಿದ್ಯೆ ಮುಗಿಪೆರೆ ಕಾರಣಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆ. ಶಾಲೆದ ರಜೆಟ್ಟ್, ಶೆಟ್ರೆನ ಕ್ಯಾಂಪ್, ಪುರಾಲ್‌ಡ್ದ್‌ಲಾ, ಮಂದಾರೊಡೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಮಂದಾರದ ಇಲ್ಲದಕ್ಲೆನ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವೊಡ್ದು ಮೇರ್ ಮಂದಾರ ಕುಟುಮದ ಒರಿ ಸದಸ್ಯ ಲೆಕ್ಕನೇ ಆಯೆರ್. ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಆದ್ ಕಾಲೇಜ್ ಸೇರುನೆಡ್ದ್ ದುಂಬು ಕೆಲವು ತಿಂಗೊಳು ಕುಡ್ಲಡ್ ಉಂತೆರೆ ಏರ್ಪಾಡ್ ಬೋಡಾಂಡ್. ಆಪಗಲ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಕೊಂಡಾಣ ವಾಮನೆರೆಡ ಪಾತೆರ್ದ್ ಆರೆ ಇಲ್ಲಡ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ರೆನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸೊ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ದುಂಬುದ ಏಳ್ಗೆಗ್‌ಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೇ ಕಾರಣ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆರ್ ಪನ್ಪೆರ್.

ಈ ಋಣೊನು ಶೆಟ್ರ್, ಮಲ್ಲ ರೀತಿಡ್ ಸಂದಾಯೆರ್. 'ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ'ದ ಒಂಜಿ ಭಾಗೊನು ಮಣಿಪಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘೊಡ್ದು ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ತೆರ್ (1977) ಬೊಕ್ಕ ಇಡೀ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊನು, ಬೆಳಗಾಂವ್‌ದ ದಿ| ಎಂ.ಬಿ. ಸಾಮೆಗೆರೆನ ಉಮೇದ್, ಬೆರಿಸಾಯೊಡು 'ವಜ್ರ ದೀಪ ಪ್ರಕಾಶನ'ಟ್ಟ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನಯೆರ್. ಉಂದು ನಿಜವಾದ್ ಗುರು ಋಣ ತೀರ್ಸಾಯಿನ ಮಲ್ಲ ಕೆಲಸೊ. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಆರೆನ 'ಜಾಗಂಟೆ' ಕವಿತೆಲೆ ಗೊಂಚಿಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ ಕುಡುಪು (ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆರೆನ ಪುದಾರ್‌ಡ್) ಪ್ರಕಟ ಆವೆರೆಲಾ ಸಾಯ ಮಲ್ತೆರ್. ಆರೆನ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ 'ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು' ತುಳು ಅಕಾಡಮಿಡ್ದ್ ಪ್ರಕಟ ಆವೆರೆಲಾ ಒತ್ತು ಕೊರ್ಯೆರ್. ಅತ್ತಂದೆ, ಆರೆನ ರಡ್ಡ್ ಪ್ರಸಂಗೊಳು 'ಮಾಯದ ಸೂರ್ಪನಕಿ', 'ಭರತನ ಮೋಕೆ'ಲೆನ್ ಶೆಟ್ರ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಬರವುಲೆನ ಪ್ರಕಾಶನೊಗು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಕರ್ತೆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ರ್.

ಆರೆಗ್ ಕಂಟೆಲ್‌ದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆನೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ, ಆರೆನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಆರೈಕೆದ ವಿಷಯೊಡುಲಾ ಶೆಟ್ರ್ ಮಸ್ತ್ ಬೆಂತೆರ್. ಇಂಚ ಒರಿ "ಶಿಷ್ಯೆ" ಪಂಡ ಎಂಚ ಇಪ್ಪೊಳಿ, ಎಂಚ ಇಪ್ಪೊಡುಂದ್

ಪನ್ಪುನೆಕ್ ಆರ್ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಉದಾರ್ನೆ ಆದುಳ್ಳೆರ್. ಈತಿತ್ತಂಡಲಾ, ತನ್ನ ಬಂಜೊನು ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಏಪಲಾ ಬಾಯಿ ಬುಡ್ಡು ಶೆಟ್ರೆಡಲಾ ಪನ್ತಿನಿಜ್ಜಿ. ಶೆಟ್ರೆನ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಮಂದಾರದಕುಲು ಅಜ್ಜೆ ಅಜ್ಜಿಯೆರ್. ಅಂಚನೇ ಶೆಟ್ರೆನ ಬೊಡೆದಿ ಬಾಲೆಲು ಮಂದಾರದಕ್ಲೆನ ಕುಟುಮೊಗೇ ಸೇರಿನಂಚಿನ ಅರ್ತಿ ಪಿರ್ತಿ. ಶೆಟ್ರ್ ಪಿರಿಯಡ್ಕೊಡು, ಬೆಳ್ಳಾಮುಡು ಉಪ್ಪುನಗ ಜಲಜಮ್ಮ ಅವುಲು ಪೋದು ಕೆಲವು ದಿನ "ಮಗನ" ಇಲ್ಲಡ್ ಕುಲ್ಲುದು ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ವಾಮಂಜೂರು ಸಂಘ, ಸುಬ್ರಾಯ ಪಂಡಿತೆರ್

ಸಾದಾರ್ನ ಪತ್ತಯ್ಯೊ ವರ್ಸೊಡ್ದ್ ವಾಮಂಜೂರು ಸುಬ್ರಾಯ ಪಂಡಿತೆರೆಗ್ (ವಿ.ಎಸ್. ಪಂಡಿತ್, ಅಮೃತೇಶ್ವರ ಔಷಧಾಲಯ), ಮಂದಾರೆರೆಗ್ಲಾ ಪರಿಚಯ, ಜೋಸ್ತಿ. ಪಂಡಿತೆರ್ ಮಂದಾರೊದಕ್ಲೆಗ್ ವೈದ್ಯೆಲಾ. ಬಹುಶಃ 1950ಡ್ದ್ ವಾಮಂಜೂರುಡು ಪಂಡಿತೆರೆನ ಗುರಿಕಾರ್ಮೆಡ್ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘ ನಡತೊಂದು ಬಯ್ದ್ಂಡ್. (ಇತ್ತೆ ಪತ್ತ್ ವರ್ಸೊಡು ಉಂತುದ್ಂಡ್) ಅಯ್ಟ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆ ಭಾಗವತಿಕೆ, ಅರ್ಥೊ ರಡ್ದ್ಲಾ. ಐತಾರ ಐತಾರ ವಾಮಂಜೂರು ಸೊಸೈಟಿಡ್, ಪಂಚಾಯತ್ ಆಫೀಸ್‌ಡ್ ಆಕ್ಲೆನ ತಾಳಮದ್ದೆ ಅತ್ತಂದೆ ಅದಗದಗ ಊರುಡು ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊ. ಪಂಡಿತೆರ್ - ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ವಿಶ್ವಾಸ ವಿಶೇಷವಾಯಿನವು. ತಿಂಗೊಳುಗೊಂಜಿ ರಡ್ದ್ ಸಾರಿಯಾಂಡಲ ಆಕ್ಲೆನ ಭೇಟಿ ಆವೊಡೆ.

ಕುಡುಪು ವೆಂಕಪ್ಪೆರ್

ಕುಡುಪು ದೇವಸ್ಥಾನೊದಲ್ಪ ಅಂಗಡಿ ದೀವೊಂದಿತ್ತಿನ ದಿ। ಕುಡುಪು ವೆಂಕಪ್ಪಣ್ಣೆರ್ ಆರೆನ ಬೊಕ್ಕೊರಿ ಮುಖ್ಯ ಆತ್ಮೀಯೆ. ಅಜಿಪ ವರ್ಸೊದ ದೋಸ್ತಿ ಅಕ್ಲೆನವು. ವೆಂಕಪ್ಪೆರೆ ಅಂಗಡಿ ಆರೆಗ್ ಜನೊಕುಲೆನ ಭೇಟಿಗ್, ಟಪಾಲ್‌ಗ್, ಸಾಮಾನ್ ದೀಯೆರೆ, ಮಾತೆಕ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಸ್ಟೇಶನ್. ಬಟ್ರೆನ ತಿರುಗಾಟದ ಮಾಹಿತಿ ವೆಂಕಪ್ಪೆರೆಗ್ ಗೊತ್ತು. ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಊರುಡಿತ್ತ್‌ನಾನಿ ದಿನಕ್ಕೊಂಜಿ ಸರ್ತಿ ಆಂಡಲಾ ವೆಂಕಪ್ಪರೆ ಅಂಗಡಿಗ್ ಬರಂದೆ ಇಜ್ಜಿ. ಆಕ್ಲೆ ಇರ್ವೆರೆನ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಕುಸಲ್ ಪಾತೆರ ಮಾತ ಕೇನುಲೆಕ ಇತ್ತ್ಂಡ್.

ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲ ಬಟ್ರ್

ಕುಡಲದ ವಕೀಲೆ, ಅರ್ಥಧಾರಿ, ಲೇಖಕೆ ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲ ಬಟ್ರ್, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಸಾಯ ಮಲ್ತಿನ ಹಿತೈಷಿ. ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಜಾಗೆಗ್ ಸಂಬಂಧವಾಯಿನ ಕೋರ್ಟು ಕೇಸ್‌ಲೆನ್ ಆರ್ ಕಾಸ್ ದೆತೊನಂದೆ ನಡಪಾದೆರ್. ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಡ್ಲಾ ಅಕ್ಲು ಇರ್ವೆಗ್ ಒಟ್ಟುಗು ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆರ್. ಭೂಸುಧಾರಣೆಗ್ ಸಂಬಂಧಪಡೆಯಿನ ಕೇಸುಲು ಏಪಲಾ ರಗಳೆದವು. ಅವ್ವೆನ್ ತೂವೊಂದಿನ ಮಹಾಬಲ ಬಟ್ರೆನ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರು "ಎನನ್ ಒರಿಪ್ಪಾಯಿನಾರ್" ಅಂದ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಐತಾಳ ಬಂಧುಲು

ಕುಡಲದ ಐತಾಳ ಬಂಧುಲು (ಮೊಕ್ಲು ಪಣಂಬೂರು ಐತಾಳೆರ್ನಕ್ಲು) ನಾಲ್ ಜನ - ವೆಂಕಟ್ರಾಯ ಐತಾಳ, ಪರಮೇಶ್ವರ ಐತಾಳ, ಶ್ರೀಧರ ಐತಾಳ, ಶಶಿಧರ ಐತಾಳ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಮುಟ್ಪದಕುಲು. ವೆಂಕಟ್ರಾಯ ಐತಾಳೆರ್ (ದುಂಬು ಕುಡ್ಲಡ್ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಡ್ ಲೆಕ್ಚರರ್. ಇತ್ತೆ ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ ಜ್ಯೋತಿಷಿ) ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಇಲ್ಲಗ್ ಮುಟ್ಟ ಇತ್ತ್‌ನಾರ್. ಮದ್ದಲೆಗಾರೆ, ವೇಷಧಾರಿ. ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಬಾಗವತಿಕೆದ ಏತೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಗು ಆರ್ ಮದ್ದೆಗಾರ್. ಕುಡಲದ ಕರಂಗಲ್ಪಾಡಿದ 'ಸುಖ ಸಾಗರ'ಡ್ (ಇತ್ತೆ ಮಹೇಂದ್ರ ಆರ್ಕೇಡ್) 1976ಡ್ಟ್, 1990 ಮುಟ್ಟ ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿದ ಆಫೀಸ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಧರ, ಶಶಿಧರ ಐತಾಳೆರ್ನಕ್ಲೆಗ್‌ಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್‌ಲಾ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಸಮಿತಿದ ಕೆಲಸೊಗು ಬೋಡಾದ್ ಸುಮಾರ್ ಪತ್ತ್ ವರ್ಸ. ಬಟ್ರ್ ಆಡೆಗ್ ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಐತಾಳೆರ್ನಕ್ಲೆಗ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಇಲ್ಲದಾರೆ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಶಶಿಧರ ಐತಾಳೆರ್ ಬಟ್ರೆನ ಬಾಗವತಿಕೆ ಕಲ್ತಿನ ಶಿಷ್ಯೆಲ ಅಂದ್. ಈ ಐತಾಳೆರ್ನಕ್ಲು ನಡಪಾವೊಂದಿತ್ತಿನ ಪಣಂಬೂರು ನಂದನೇಶ್ವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಗ್‌ಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಸಹಕಾರ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಕಟೀಲ್‌ದ ಬಳಗ

ಕೆಲಸೊಡ್ದ್ ನಿವೃತ್ತಿ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿನೆಡ್ದ್ ಆರೆನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೊಗು ಸೇರಿನ ಜಾಗೆಡ್ ಕಟೀಲ್‌ಲಾ ಒಂಜಿ. ಕಟೀಲ್‌ಡ್ ನಡತಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಮ್ಮಟೊಲು, ಭ್ರಾಮರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿದ ಆಟೊಲೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಂಚಿತ್ತಿನೆಡ್ದ್ ಆರ್ ಕಟೀಲ್‌ಗ್ ಪೋವೊಂದು ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕಟೀಲ್‌ದ ಆಸ್ರಣ್ಣೆರ್ನಾಕ್ಲೆಗ್ ಆರೆ ಮಿತ್ತ್ ದಿಂಜ ಅಭಿಮಾನ. ಅಂಚನೆ ಕಟೀಲ್ ಶಾಲೆದ ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್, ಕಲಾವಿದೆ ಸಂಶೋಧಕೆ ಪು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಟ್ರ್, ಕಟೀಲು ಪಾಂಡುರಂಗರಾಯೆರ್, ವೇಷಧಾರಿ ಕಟೀಲು ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಟ್ರ್ ಇಂಚ ಕಟೀಲ್‌ಡ್ ಆರೆಗೊಂಜಿ ಮಿತ್ರ ಬಳಗ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ವರ್ಸೊಗು ರಡ್ಡ್ ಮೂಜಿ ಸರ್ತಿ ಕಟೀಲ್‌ಗ್ ಪೋದ್, ಉಂತ್‌ದ್ ಬರ್ಪುನವುಲ ಇತ್ತ್ಂಡ್.

ಈ ಲೇಖಕೆ

ಈ ಬೂಕುದ ಲೇಖಕೆ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಆಪ್ತೆರೆಡ್ ಒರಿ. ಎಂಕ್ ಆರೆನ ಪ್ರಥಮ ಭೇಟಿ ಸಾದಾರ್ನ ದಶಂಬರ 1969ಡ್ ಕೂಡ್ಲು ಮೇಳೊದ ಒಂಜಿ ಆಟೊಡು ಯಾನ್ ವೇಷ ಮಲ್ಪೆರೆ ಪೋದಿಪ್ಪುನಾಗ, ಅರ್ಕುಳೊಡು ಆದುಪ್ಪೊಡು. ಯಾನ್ ಸುರತ್ಕಲ್ಲ್‌ಗ್ ಲೆಕ್ಚರರ್ ಆದ್ ಬನ್ನಗ, ಕೆಲವು ತಾಳಮದ್ದಲೆಡ್ ಎಂಕ್ಲು ಸೇರ್ದಿತ್ತ. ಅಂಚನೆ, ಪೊಳಲಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ರೆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಂಘೊಡು ಸೇರ್ದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೊ. ಇಂಚ ಸುರುವಾಯಿನ ಎಂಕ್ಲೆನ ದೋಸ್ತಿ, ಬುಳೆದ್ ಅಕೇರಿ ಮುಟ್ಟ ಆತ್ಮೀಯವಾದ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ದುಂಬು ಪಂಡಿನ ಐತಾಳೆರೆ ಬಳಗ, ಶಿವರಾಯೆರೆ ಇಲ್ಲ್, ಕಟೀಲ್‌ದ ಬಳಗೊಡು ಯಾನ್ಲ ಇತ್ತೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿಡ್ ಎಂಕ್ಲು ಇರ್ವ ವರ್ಸ ಕೆಲಸ

ಮಲ್ತ್. ಆರ್ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಯಾನ್ ಜೊತೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ. ಬೊಕ್ಕ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಇಂಚ. ಆ ಕೆಲಸೊಗು ಎಂಕ್ಲು ದಿನ ದಿನ ಸೇರೊಂದಿತ್ತೊ. ಏತೋ ತಾಳಮದ್ದಲೆಳೆಗ್, ವಾಚನೊಳೆಗ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಭೆಕ್ಲೆಗ್ ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರೊಂದಿತ್ತ. ವಾರೊಗು ಒಂಜಿ ರಡ್ಡ್ ಸರ್ತಿಯಾಂಡಲಾ ಎಂಕ್ಲು ಭೇಟಿ ಆವೊಂದೇ ಇತ್ತೊ. ಆರೆನ ಇಲ್ಲಗ್ ಯಾನ್ಲ, ಎಂಕ್ಲೆ ಇಲ್ಲಗ್ ಆರ್‌ಲಾ ಬರೊಂದು ಪೋವೊಂದಿತ್ತ. ಆರೆನ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ ಪ್ರಕಾಶನೊಡು, ಒಂತೆ ಸಾಯ ಮಲ್ಪುನ ಬಾಗ್ಯ ಎಂಕ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚನೆ ಆರೆನ ಕಾಯಿಲೆದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಡ್‌ಲಾ ಒಂತೆ ಸಹಕಾರ ಕೊರ್ದಿತ್ತೆ. ಪೂರ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಬರೆವೊಂದಿತ್ತಿ ಲೆಕ್ಕನೆ, ಎಂಕ್ ಓದ್‌ದ್ ಪಂಡೊಂದಿತ್ತೆ. ಆರೆನ 'ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು' ಕಾವ್ಯೊದ ರಚನೆಡ್ ಎನ್ನಡ ಆದಗದಗ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಒಡನಾಟೊ, ಎನ್ನ ಜೀವನೊದ ಒಂಜಿ ವಿಶೇಷವಾಯಿನ ಭಾಗ್ಯ.

ಮಾಧವ ಬಟ್ರ್, ಭೀಮ ಬಟ್ರ್

ಕುಡ್ಲದ ಪದವುಡಿತ್ತಿನ ದಿ| ಮಾಧವ ಬಟ್ರ್ (ಕಾರ್‌ದ ಮಾಧವ ಬಟ್ರ್, ಕಟೀಲ್‌ಡ್‌ಲಾ ಏತೋ ವರ್ಸ ಕಾರ್ ದೀವೊಂದಿತ್ತೆರ್) ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಒರಿ ಆತ್ಮೀಯೆ. ಆರ್‌ಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮಲ್ಲ ಅಭಿಮಾನಿ. ಅಗರಿ ಭಾಗವತ ಸನ್ಮಾನ ಸಮಿತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸಮಿತಿಳೆನ ಕೆಲಸೊಡು ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಆರೆನ ಸಂಪರ್ಕ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆರೆಗ್ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ನೆಟ್ಟ್ ಮಾತ ಮರ್ಲ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಆಕ್ಲೆಗಿರ್ವೆರೆಗ್ ದೋಸ್ತಿಕತೆ ಆಂಡ್.

ಪುದಾರ್ ಪೋಯಿನ ಚಂಡೆ ಮದ್ದೆಗಾರೆ ದಿ| ದೀವಾಣ ಭೀಮ ಬಟ್ರ್, ಆರೆನ ಒರಿ ಮಿತ್ರೆ. ಅಕ್ಲು ಕಟೀಲ್‌ಡ್ ಒಟ್ಟುಗು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕ್ಲಾಸ್ ಮಲ್ತಿತ್ತೆರ್. ಆದಗ ಅಕ್ಲು ಒಂಜಿ ಪೊಸ ರೀತಿದ ಪಾಠ ಮಲ್ಪುನ ಕ್ರಮೊನು ತಯಾರ್ ಮಲ್ತೆರ್.

ಅಭಿಮಾನಿಲು, ಮಿತ್ರೆರ್

ಪ್ರವಚನಕಾರೆ, ಅರ್ಥದಾರಿ ಎಚ್. ನಾರಾಯಣ ರಾಯರ್ ಬಟ್ರೆನ ಒರಿ ಮುಟ್ಟದಾರ್, ಆಪ್ತೆ. ಅತ್ತ್‌ಂದೆ ಏತೋ ಜನ ಉಳ್ಳೆರ್. ಅಂಚ ಪನೊಂದು ಪೋಂಡ ಯೇತೋ ಜನ ಆವೊಲಿ. ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಕೆಲವೆರ್ ಪಂಡ - ಕೆಲ್ಲರ್ಯಾ ನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಲಿ, ದಿ| ಶೆಡ್ಡೆ ಪಟೇಲ್ ನಾರಾಯಣ ಬುಡಾಲೆ, ಮದ್ದೆಗಾರ್ ಗುರುಪುರ ಅಣ್ಣು ಬಟ್ರ್, ಅರ್ಥದಾರಿಯಾಯಿನ ದಿ| ವಾಚ್ ಗೋವಿಂದೆರ್ (ಯುನಿರ್ವರ್ಸಲ್ ವಾಚ್ ವರ್ಕ್ಸ್, ಕಾರ್‌ಸ್ಟ್ರೀಟ್), ದಿ| ಜಪ್ಪು ದೇವಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್, ದಿ| ಎನ್. ಮಾಧವಾಚಾರ್, ದಿ| ಎಂ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್, ಕುಡುಪು ಸೋಡಾ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ನಾರಾಯಣ ಬಂಗೇರ, ಕುಡುಪು ದೇವಸ್ಥಾನೊಡು ಆಫೀಸರಾದಿತ್ತಿನ ಬಿ.ಎನ್. ಐತಾಳ್ರ್‌ಲ, ಎಚ್. ಮಹಾದೇವ ಭಟ್ರ್, ಸಾಹಿತಿಲಾಯಿನ ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್, ವಿದ್ವಾನ್ ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯೆರ್, ಕಲಾವಿದೆರ್ ವಾಮಂಜೂರು ಉಪೇಂದ್ರಾಚಾರ್, ದಿ|ಭಾಗವತ ದಾಮೋದರ ಮಂಡೆಚ್ಚೆರ್ ಮೊಕ್ಲು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂದರ್ಬೊದ ಆಪ್ತೆರ್.

ತುಳು ಅಕಾಡಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿನ ಡಾ। ವಿವೇಕ ರೈಕ್ಲೆನ ಸಂಪರ್ಕ ಒಂತೆ ಸಮಯೊದಾಂಡಲಾ, ಆಕ್ಲೆ ಉಲಯಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ ಅಭಿಮಾನ ಬುಳೆದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಮಣಿಪಾಲದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೆ. ಭಾಸ್ಕರಾನಂದ ಕುಮಾರೆರ್ ಬಟ್ರೆನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಡ್ ತೋಜಾಯಿನ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿನ್, ಮಲ್ತಿನ ಸಾಯೊನು ಆರ್ ಸದಾ ನೆನೆತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚನೆ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ದಿಕ್ಕ್‌ಲೆಡ್ ಆರೆಗಿತ್ತಿನ ಶಿಷ್ಯೆರೆಗ್, ಆರೆ ಮಿತ್ತ್ ದಿಂಜ ಗೌರವ. ಆರ್ ಆಕ್ಲೆನ್ ದೋಸ್ತಿಲೆಕ್ಕನೆ ತೂವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಮನೋಹರ ಪ್ರಸಾದೆರ್, ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆರೆಗ್ ಸರಕಾರೊಡ್ದು ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯಧನ ದೆಪ್ಪಾದ್ ಕೊರ್ನೆನ್ನಾ ನೆನೆತೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ತುಳುತ್ತ ಬೊಕ್ಕೊರಿ ಮಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿ ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈಕ್ಲೆಗ್‌ಲಾ ಮಂದಾರದಾರೆಗ್ಲಾ ವಿಶೇಷವಾಯಿನ ಅಭಿಮಾನೊ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ರೈಕುಳು ಕೊರಿನ ಪ್ರೀತಿದ ಬಿರ್ದ್ "ತುಳುತ್ತ ಬಿರ್ಸೆ ಮಗೆ", ರೈಕುಳೆನ್ ಮಂದಾರದಾರ್ ಪನೊಂದಿತ್ತಿನ "ತುಳು ಬಾಸೆನ್ ಸ್ವಾದೀನ ಮಲ್ತೊಂದಿನಾರ್" ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಇರ್ವೆರೆಗ್ ಒಟ್ಟಾದ್ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಭಾಷಾ ಬಹುಮಾನ ಬತ್ತಿತ್ತ್ಂಡ್. ಅವ್ವೆನ್ ದೆತೊನ್ನಗ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈಕುಳು ಪಂಡಿ ಪಾತೆರ "ಯಾನಿತ್ತೆ ಇನೆ ಕಡಿದಿನ ಗಿಡ್ಡೆರು" (ಅಪನಗ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ತೀರ್ದ್ ಪೋದಿತ್ತೆರ್")

ಅಂಚನೆ ಸಾಹಿತಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ ಬನಗಾರೆ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವೆರೆಗ್‌ಲಾ ಬಟ್ರೆಗ್‌ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ದೋಸ್ತಿಕತೆ, ಅಭಿಮಾನ ಇತ್ತ್ಂಡ್.

ಅಭಿಮಾನೊದ ಹಿರಿಯೆರ್

ದಿ। ಬಲಿಪ ಭಾಗವತೆರ್, ದಿ। ಮಹಾಬಲ ನೋಂಡೆರ್, ದಿ। ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಲು, ದಿ। ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆರ್, ದಿ। ಶೆಡ್ಡೆ ಕೃಷ್ಣ ಮಲ್ಲಿಯಾಲ್, ದಿ। ತೆಕ್ಕುಂಜ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್, ಪ್ರೊ. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಬಟ್ರ್, ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ, ದಿ। ದೇರಾಜೆ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, ಶೇಣಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್, ಪೆರ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್ ಮೊಕುಲು ಮಾತ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಅಭಿಮಾನೊಗು ಪಾತ್ರೆರಾಯಿನ ಹಿರಿಯೆರ್. ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು, ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಮೊಕ್ಲು ಮಲ್ತಿನ ಕೆಲಸೊದ ಮಿತ್ತ್ ಬಟ್ರೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಗೌರವೊ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಅತ್ತಂದೆ ಏತೋ ಹಿರಿ ಕಿರಿಯ ಬಂಧು ಮಿತ್ರೆರ್, ಕಲಾವಿದೆರ್ ಮೇರೆಗ್ ಆತ್ಮೀಯೆರಾದಿತ್ತೆರ್.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ಒರ್ಯನ ಸಾದನೆನ್ ಲಪ್ಪುನಗ, ಆಯನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಲಾ ಬಾಳ ಮುಖ್ಯ. ಒರಿ ದಾನೆ ಮಲ್ದೇನ್ಪುನವು ಯೇತ್ ಮುಖ್ಯನೊ, ಆತೆ ಅಥವಾ ಆಯಿಡ್ದ್‌ಲಾ ಹೆಚ್ಚ್, ಆಯೆ ಎಂಚ ಇತ್ತೆ, ಎಂಚಿತ್ತಿನಯೆಂದ್ ಪನ್ಪುನ್ನಾ ಅಗತ್ಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ತೂನಗ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಬಾರಿ ಮಿತ್ತ್ ಉಂತುವೆರ್. ಮಲ್ಲ ಸಾದನೆ ಮಲ್ತಿನ ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದೆ, ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಇಂಚಿತ್ತಿನಾಕುಲು ನಿಜ ಜೀವನೊಡು, ಆತೇ ಎತ್ತರೊಡು ಇಪ್ಪುವೆರ್‌ಂದ್ ಪಣ್ಯೆರೆ ಆಪುಜಿ. ಆಂಚ ದಾಂತಿನ ಉದಾರ್ಮೆಲು ಯೇತೋ ತಿಕ್ಕುಂಡು.

ಆಂಡ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಬಹುಶಃ ಆರೆನ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಸಾದನೆ ಏತ್ ಮಲ್ಲೆನೋ, ಆತೇ ಎತ್ತರೊಗು, ಅತ್ತ್, ಆಯಿಡ್ದ್‌ಲಾ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್, ಆರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಸ್ವಭಾವೊ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಧಾರಾಳವಾದ, ಅಲ್ಮಾನ ದಾಂತೆ ಪನೊಲಿ. ಆರೆನ ಸಂಪರ್ಕೊಗು ಬತ್ತಿನ ಬಹುಶಃ ಪ್ರತಿ ಒರಿಯನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂದೇ. ಆರೆನ ಶಿಷ್ಯೆರ್, ಒಟ್ಟುಗು ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಕ್ಲು, ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಆರೆ ಒಟ್ಟುಗು ಇತ್ತಿನಕ್ಲು, ಬಂದುಲು, ಮಲ್ಲ, ಎಲ್ಯ ಸಾಹಿತಿಲು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಲ್ಪಾವುನಕ್ಲು, ಊರ್ದಕ್ಲು, ನಿರೆಕೆರೆ, ಇಂಚ ವಾ ಪಂಗಡೊಡು ಕೇಂಡಲ, ಆರೆನ ವಿಷಯೊಡು ಎಡ್ಡೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಮಲ್ಲ ಗೌರವ ಇತ್ತ್‌ನ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಆರೆನ ವಿಷಯೊಡು ಟೀಕೆ, ಆಕ್ಷೇಪ ಇತ್ತ್‌ನಕುಲು ಬಹುಶಃ ಒಂಜಿ ಕೈತ್ತ ಬಿರೆಲ್‌ದಾತ್‌ಲ ತಿಕ್ಕಯೆರ್.

ಒರಿ 'ಎಡ್ಡೆ ನರಮಾನಿ' Gentleman' ಪಂಡ ಎಂಚ ಇಪ್ಪುವೆಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ದ ಕವಿ ಹೆನ್ರಿ ನ್ಯೂಮನ್ ತನ್ನ ಒಂಜಿ ಬರವುಡು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೊರ್ತೆರ್. ಅವು ಇಂಚ:

...."ಆಯೆ ಯೇಪಲಾ ಒರ್ಯಗ್ ಬೇನೆ ಮಲ್ಪಯೆ.... ಬಾಕಿದಕ್ಲೆಗ್ ಇತ್ತಿ ತೊಂದರೆಲೆನ್ ದೂರ ಮಲ್ಪುವೆ... ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸ್ವಭಾವೊದಕ್ಲೆನೊಟ್ಟುಗು ಹೊಂದೊಂದು, ತಾನ್ ಯೇರೆಡ ಪಾತೆರ್ಪೆ ಪನ್ಪಿನೈನ್ ನೆಂಪು ದೀವೊಂದು, ಪಾತೆರೊಡು ಯೇರೆಗ್ಲಾ ಬೇನೆ ಆವಂದಿಲೆಕ್ಕ ಇಪ್ಪುವೆ... ಪಾತೆರಕತೆಟ್ಟ್ ತಾನೇ ತೋಜಂದಿಲೆಕ್ಕ ಇಪ್ಪುವೆ ಉಪಕಾರ ಮಲ್ಪುನಗ, ತಾನ್ ಉಪಕಾರ ದೆತೊನ್ನಾಯಲೆಕ್ಕ ಇಪ್ಪುವೆ. ತನ್ನ ವಿಷಯೊಡು ಪಾತೆರ್‌ನಗ, ಕಡ್ಪುದ ಉತ್ತರ ಕೊರ್ಪುಜೆ.... ಲಡಾಯಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಎಲ್ಯ ಮನಸ್ಸ್ ತೋಜವುಜೆ... ತಾಳ್ಮೆಡ್, ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಲ್ತೊನಂದೆ, ಮಾತೆನ್ ಅರ್ತ ಮಲ್ತೊನುವೆ .. ವಾದ ಮಲ್ಪುನಗ ಬಾಕಿದಕುಲು ಪೆದಂಬು ಪಾತೆರ್‌ಂಡಲಾ ತನ್ನ ಸಾದಿ ಬುಡಯೆ.... ಆಯೆ ಸರಿ ಇಪ್ಪು, ತಪ್ಪುಲಾ ಇಪ್ಪು, ಆಂಡಲಾ ಆಯಡ ಅನ್ಯಾಯ ಇಜ್ಜಿ. ಗೌಜಿ ಗಲಾಟೆ ದಾಂತೆ, ಕ್ರಮವಾದ್, ಚುಟ್ಕುಡು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ್, ಸೀದ ಪಾತೆರ್ಪೆ. ಉರ್ಯಾಯನ ತರೆತ್ತ ಉಳಾಯಿ ಪೊಗುದು ಅರ್ತ ಮಲ್ತೊಂದು, ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊನು ಅಕ್ಲೆನ ತರೆಕ್ ಸರಿಯಾದ್ ಪೊಗ್ಪಾವೆ.... ತಪ್ಪುಲೆನ್ ಅರ್ತ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕ್ಷಮೆ ಕೊರ್ಪೆ.... ನರಮಾನ್ಯನ ಗುಣ, ದೋಷೊಲೆನ್ ತೆರಿವೆ... ಮಲ್ಲ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪುವೆ. ತಾನ್ ಒಂಜಿ ಸಂಗತಿನ್ ಒಪ್ಪಿಜಿಡಲಾ ಅವ್ವೆನ್ ಮಲ್ಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅತಿರೇಕ ಮಲ್ಪುಜೆ.... ತನ್ಕ್ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದಾಂತಿನ, ಅಂಡಲಾ ಏತೋ ಜನೊಕ್ಕು ಬೋಡಾಯಿನ ಕೆಲಸೊಳೆಗ್, ಸಹಕಾರ ಕೊರ್ಯೆರೆ ತಯಾರುಪ್ಪುವೆ.... ಬೇತೆ ಬೇತೆ ದರ್ಮೊಲೆನ್ ನಂಬಿಕೆಲೆನ್ ಗೌರವೊಡು ತೂಪೆ.... ಆಯನ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಓರೆ ಒರ್ದ ಇಜ್ಜಿ..." (ತೋರ ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಮಲ್ತಿನ ಅನುವಾದ) ಈ ಕಬಿತೆಗೆ ಒಂಜಿ ಜೀವಂತ ರೂಪವಾದಿತ್ತಿನಾರ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್‌ಂದ್ ಓ ಪಂಡ ದಾಲ ಬಣ್ಣಾಟಿಕೆದ ಪಾತೆರ ಆವಂದ್.

ಆರೆಡ ಇತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯ ಗುಣೊಕ್ಕುಲೆಡ್, ಶಿಸ್ತ್ ಒಂಜಿ. ಸಾಲೆದ ಕೆಲಸ ಆವಡ್, ಇಲ್ಲದವು ಆವಡ್, ಯಕ್ಷಗಾನದವು ಆವಡ್, ಸಂಸ್ಥೆದ ಆವಡ್ - ಪೊರ್ತುಗು ಸರಿಯಾದ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಆಯ್ಕ್ ಬೋಡಾಯಿ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಕುಡ ಆಯ್ತ ಬೆರಿ ಪತ್ತುನೆ ಕೆಲಸ (follow up) ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೋಡಿ ಮುಟ್ಟಾವುನ ಆರೆನ ಕ್ರಮ. ತನ್ಕ್ ಏತೇ ಬಂಜ ಆವಡ್, ಉರ್ಯಾಯಗ್ ತೊಂದರೆ ಆವೆರೆ ಬಲ್ಲಿನ್ಪುನವು ಆರ್ನ ಒಂಜಿ ವ್ರತೊ.

ಆರೆನ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಸ್ವಭಾವೊ, ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನ. ಅವು ಹಂಕಾರ ಅತ್ತ್. ಆರ್ ಸರಳವಾದ್, ಮಾತೆರೆ ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರೊಂದು ಇತ್ತೆರ್. ಆಂಡ, ತನ್ನ ಬಂಜೊನು ವಾ ಸಂದರ್ಬೊಡುಲಾ ಆರ್ ಪನಾಯೆರ್. ಅತಿ ಆಪ್ತೆರೆಗ್‌ಲಾ ಅಂಚಿತ್ತಿ ವಿಷಯೊಲು, ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಗೊತ್ತಾವೊಡಾತೆ ಹೊರತಾದ್ ಆರೆನ ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಬರಂದ್. ಅವಕಾಶೊನು, ಸಂದರ್ಬೊನು ನಾಡೊಂದು ಪೋಪುನಾವಡ್, ತನ್ಕ್ ವೊವ್ವೊಂಜಿ ಅವಕಾಶ, ಪ್ರೇಜನ ತಿಕ್ಕ್‌ಜಿ ಪನ್ಪುನ ಯತೆ ಆವಡ್, ಆರೆಗ್ ಇತ್ತಿಜಿ. ಒಯ್ಮೇ ಆವಡ್, ಆಸೆರ್ತ್‌ದ್ ಓಂಜೊಂದು ಪೋಪಿ ಕ್ರಮೊ ಆರೆಡ ಇಜ್ಜೇ ಇಜ್ಜಿ. ಉರ್ಯಾಯನ ವಿಷಯಡಾವಡ್, ಪಾತೆರ ಕತೆಟ್ಬಾವಡ್, ಅನವಶ್ಯ ಕೈಪಾಡುನ, ಬಾಯಿ ಪಾಡುನ ಅಬ್ಯಾಸ ಆರೆಡ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ತನ್ನ ತೂಕ, ದೀವೊಂದು ಆರೆನ ವ್ಯವಹಾರ, ಅಂಚನೆ ಸೀದಾ, ಸಾದಾ, ಶುದ್ಧ, ಸರಳ. ಕೊಂಕು, ಕೋಂಗಿ ಇಜ್ಜಿ.

ಆರೆನ ದೋಸ್ತಿಕತೆಲಾ ಅಂಚನೆ. ಅವು ಒಂಜಿ ವಿಶೇಷ ಅನುಭವ. ಆರೆಡ ದೋಸ್ತಿ ಪರಿಚಯ ಆಯಿನಯೆ, ಬೊಕ್ಕ ಅವೆನ್ ಬುಡಯೆ. ಮಾತ ಅಂತಸ್ತ್‌ದಕ್ಲೆಡ, ಮಾತ ಸ್ಥಾನ ಮಾನೊದಾಕ್ಲೆಡ ಸಲೀಸಾದ್ ಕೂಟೊಡು ಸೇರಿಗೆ ಆಪುನವು ಆರೆನ ವಿಶೇಷ. ಆರೆಡ್ದ್ ಪ್ರಾಯೊಡು ಯೇತೊ ಎಲ್ಯಕ್ಲೇ ಆರೆನ ದೋಸ್ತಿಲು. ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತ, ಆ ಪ್ರಾಯದ ಏರ್‌ಪೇರ್ ನೆಂಪೇ ಆವಂದಿಲೆಕ ಆರೆನ ನಡವಳಿಕೆ ಇತ್ತಾಂಡ್.

ಆರೆನ ವಿದ್ಯೆ, ಕೀರ್ತಿ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ನೆಟ್ಟ್ ಆರೆಗ್ ಭ್ರಮೆ ಇತ್ತಿಜಿ. ಬಾಕಿದಕ್ಲೆನ ಯೋಗ್ಯತೆ, ವಿದ್ಯೆದ ಮಿತ್ತ್ ಗೌರವ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಬರೆದ್ ಮಹಾಕವಿ ಪನ್ಪಿನ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಬತ್ತ್‌ದ್, ಮಾನ ಸನ್ಮಾನ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕೊಲ ಆರ್ ದುಂಬುದ ಲೆಕ್ಕನೇ ಇತ್ತೆರ್. ಆರೆನ ನಡತೆ, ನಡವಳಿಕೆಡ್ ವಾ ಬದಲಾವಣೆಲಾ ಆಯಿಜಿ. ಆರೆಗಿತ್ತಿನ ಪುದರ್‌ದ ಸಂಗತಿ ಆರೆಗ್ ಗೊತ್ತೇ ಇಜ್ಜಂದಿಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತೆರ್. ಅವೆನ್ ವಾ ರೀತಿಡ್ಲಾ ಆರ್ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತ್‌ಜೆರ್. ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಮನೋಹರ ಪ್ರಸಾದ್ ಬೊಕ್ಕ ಎಂ.ಎಲ್.ಸಿ. ಅಭಯಚಂದ್ರೆರ್, ಆಕ್ಲಾದೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತಿನೆಡ್ದಾತ್ರ ಆರೆಗ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯ ಯೋಜನೆಡ್ ಆರೆಗ್ ಸಹಾಯ ತಿಕ್ಕೊಂಡತ್ತ್‌ಂದೆ, ಆರ್ ಅವ್ವೆನ್ ಬಯಕ್‌ದ್‌ನಾರತ್ತ್.

ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾದ್ ಮಿತಭಾಷಿಯಾಯಿನ, ಭಾಷಣೊಡ್ಲ ಕುದ್ಯೊಡೇ ಮುಗಿಪುನ ಮಂದಾರೆರ್ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರ ಕೂಟೊಲೆಡ್, ಪಾತೆರ ಕತೆಟ್ಟ್ ಬಾರೀ ಬಿರ್ಸೆ. ಆರೆನ ಪಾತೆರೊಡು ಸ್ವಾರಸ್ಯ, ರುಚಿಕಟ್ಟ್, ಎಡ್ಡೆ ಅಭಿರುಚಿ ದಿಂಜಿದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕೇನುನಾಯಗ್ ಚೂರುಲಾ ಬೇಜಾರ್ ಬರಂದಿಲೆಕ್ಕೊ, ಪಾತೆರುನೆಟ್ಟ್ ಆರೆನ ಪಿಡ್ಪು ಒಂಜಿ ಇಸ್ಮಯನೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಇಂಚ ಮಾತ ಸಂದರ್ಬೊಡು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಗಿ ಬೊಕ್ಕ ಒಂಜಿ ಕಡೆಟ್ ಉಂತುನಗ, ಎಂಕ್ಲೆನ ಕೂಟೊಡು ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ, ಎಂಕ್ಲು ನಿದ್ರೆ ಮಲ್ತಿನ ಇಪ್ಪಂದ್, ಪಾತೆರ್ದ್ ಪೊರ್ತು ಪೋವು. ಆರ್ ಪನ್ಪಿ ವಿಷಯೊಲುಲಾ ಬಜಿ ಪೊರ್ತು ಕಳೆಪುನ ಚಲ್ಲ್ ಸಂಗತಿಲತ್ತ್, ಹಾಲ್ ಹರಟೆ ಅತ್ತ್. ಅಯ್ಟ್ ಎಡ್ಡೆ ಮಾಹಿತಿಲಾ, ಅನುಭವೊಲ, ರುಚಿಲಾ ಮಾತ ಸೇರ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಾಕಿದಕ್ಲೆನ ಪಾತೆರ ಕೇಣುನೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ಆರೆಗ್ ಆತೇ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಏತೋ ಪೊರ್ತು ಕೇಣೊಂದೇ ಕುಳ್ಳುವೆರ್. ತನ್ನವೇ ಸಮಂದ್ ವಾದ ಮಲ್ಪಯೆರ್.

ಆರೆನ ಪಾತೆರದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ, ಕೇಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿವು, ಬರೆದ್ ತೆರಿಪಾವೆರೆ ಆವಂದ್. ಅವು ಪಾತೆರದವೇ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಆರೆನ ಕುಸಲ್, ಮಕ್ಕರ್‌ದ ಪೊರ್ಲ್ಲೇ ಬೇತೆ. ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರ ಕೂಟೊಡು, ಮಂದಾರೆರ್ನ ಕುಸಾಲ್ (ಮಂದಾರ ಜೋಕ್ಸ್) ಪಂಡ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ಪಾತೆರ. ಎಡ್ಡೆ ಒಂಜಿ ಕುಸೆಲ್ದ ಪಾತೆರ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ ಅಯ್ನ್ "ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಪಾತೆರದ ಲೆಕ್ಕ" ಅಂದ್ ಪುದರ್ ಕೊರ್ಪಿನಾತ್ ಆರೆನ ಪಾತೆರದ ಬಿಗು. ಹಳ್ಳಿದಕ್ಲೆನ ಪಾತೆರದ ಪೊರ್ಲ್ಲು, ಆ ಪಾತೆರದ ಕ್ರಮೊ, ಆ ವಾಕ್ಯ ರಚನೆ, ಆ ಸ್ವರೊತ್ತ ರೀತಿ ಮಾತ ಆರೆಗ್ ಸಲೀಸ್. ಆರ್ ತೂಯಿನ ಹಳ್ಳಿದ ಬಿರ್ಸೆರ್ನ ಪಾತೆರದೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹೊನೆ ಆರೆಡ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ (ಆಯ್ತ ರೂಪೊಲು ಆರೆನ ರಾಮಾಯಣೊಡು ತೋಜುವೊ). ಹಳ್ಳಿದಕ್ಲೆನ್ ಆರ್ ಪನ್ಪಿನಿ "ಬರವು ದಾಂತಿನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್"ಂದ್.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಹಳ್ಳಿದಾರ್ಲಾ ಅಂದ್, ಪೇಂಟೆದಾರ್ಲಾ ಅಂದ್. ರಡ್ಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಒಂಜಿ ಪಾಕ ಆರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ದುಂಬುದೆಯ್ನ್ ಬುಡಂದೆ, ಪೊಸತ್ತೆನ್ ದೆತೊನುರಾರ್ ಆರ್. ದೇವೆರ್ ದರ್ಮೊಡು ಆರ್ ನಾಸ್ತಿಕೆ ಅತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಆಯ್ತ ಅತಿರೇಕ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಭಕ್ತಿಡ್ ಆರೆಗ್ ವಿಶ್ವಾಸ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ವೇದಾಂತೊದ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಆರೆಗ್ ಇಷ್ಟವಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಗೀತೆದ ಕರ್ಮಯೋಗ ಆರೆಗ್ ಪ್ರೀತಿದವು. ಸ್ವತಃ ಒಂತೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಗೊತ್ತಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ (ಗಣಿತ ಭಾಗ) ಆರ್ ತನ್ನ ಜಾತಕೊನು ಒಂಜಿ ಸರ್ತಿಲಾ ಜ್ಯೋತಿಷಿಲೆಗ್ ತೋಜಾಯಿಜೆರ್. ಪ್ರಶ್ನೆ, ನಿಮಿತ್ತ, ಪರಕೆಲೆಡ್ ಆರೆಗ್ ನಂಬೊಲ್ಗೆ ಇತ್ತ್‌ಜಿ.

ನಡವಳಿಕೆದ ಕ್ರಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಚ ಇಪ್ಪೊಡು ಪನ್ಪುನೆಕ್ಕ್ ಬಟ್ರೆನ ಜೀವನ ಒಂಜಿ ಮಾದರಿ. ಯೋಚನೆ, ಚಿಂತನೆ, ಪಾತೆರ, ವ್ಯವಹಾರ, ಒಡನಾಟೊಳೆಡ್ ಮಾತ ಅರೆಡ ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾಯಿನ ರೀತಿ ನೀತಿ ತೋಜೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಯೇರೆಡ ಎಂಚ, ಯೇಪ, ಯೇತ್‌ಂದ್ ಆರ್ ತೆರಿದ್‌ನಾರ್. ಒಯ್ಪ್‌ಲಾ ಎದ್‌ರ್ ತೋಜಂದೆ, ತಾನ್ ಪಿರ ಉಂತುದು ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪುನವು ಆರೆಗ್ ಇಷ್ಟ.

ಸ್ನೇಹಾಚಾರೊಗು ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯ ವಕ್ತಿಯಾದಿತ್ತಿನ ಬಟ್ರ್, ಆರ್ನ ಬಂಧುಲೆಡ, ಮಿತ್ರವರ್ಗೊಡು ಗೌರವ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಆಡಂಬರ, ಪ್ರದರ್ಶನ ದಾಂತಿನ ನಿಜವಾಯಿನ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಸ್ನೇಹ ಆರೆನವು. ಪ್ರದರ್ಶನ ದಾಂತಿನ ಸಹಜ ಮಿತ್ರತ್ವ ಅವು. ಒರಿಯಡ ಆಯಿಜೀಂದಾಂಡ, ಬೊಕ್ಕ ಆಯಿಜಿ. ಆರ್ ಆಯನ ಸುದ್ದಿಗ್ ಪೋವಯೆರ್. ಹಾಳ್ ಎಣ್ಣಯೆರ್. ರಾಜಿಗ್‌ಲಾ ಪೋವಯೆರ್.

ಏರೆಗ್‌ಲಾ ಬೇನೆ ಆವಂದಿಲೆಕ್ಕ ಆರೆನ ಪಾತೆರ. ಆಂಡಲಾ ಪನ್ಪುನೆನ್ನ್ ನಯವಾದ್, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ತನ್ಕ್ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದಾಂತಿನೆಟ್ಟ್, ರಾಜಿ ಮಲ್ಪಯೆರ್. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದ ಇತ್ತ್‌ನಕ್ಲೆಡಲಾ ಆರೆಗ್ ದೋಸ್ತಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆರ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಸಲಹೆಲು, ಎಲ್ಯೆಲ್ಯ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಲು ಆರಿತ್ತಿನ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಗ್ ಆರೆನ ಬಂಧು ಮಿತ್ರೆರೆಗ್ ಮಸ್ತ್ ಉಪಯೋಗ ಕೊರ್ತ್‌ಂಡ್. ಆರೆಡ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ, ಕುಡಕುಡ ಕೇಂಡ, ವಿಷಯ ಪಿದಾಯಿ ಬರೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಆತಿಥ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿನವು. ಪ್ರೀತಿ ದಿಂಜಿನ, ಬಣ್ಣಾಟಿಕೆ ದಾಂತಿನ

ನಿಜವಾಯಿನ ಉಪಚಾರ. ಇಲ್ಲಡೆ ಬತ್ತಿನಕ್ಲ್, ಉಣಸ್ಸ್ ಮಲ್ಪಂದೆ, ಪೋಯೆರ್ಡ್ ಆರೆಗ್ ಸಮಾದಾನ ಆವಂದ್. ಆರೆ ಇಲ್ಲದ ಉಣಸ್ಸ್ ತಿನಸ್ಸ್ ಎಡ್ಡೆ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಯಿನ, ರುಚಿ ಕಟ್ಟ್‌ದವು. ಅಬತಾರ ಮಲ್ಪಂದೆ, ಸರಳವಾದ್ ಬಿನ್ನೆರೆನ್ ತೂವೊನ್ಪಿ ಆರೆನ ಕ್ರಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಯಿನವು. ಶ್ರೀಮತಿ ಜಲಜಾಕ್ಷಮ್ಮ ಬೊಕ್ಕ ಜೋಕ್ಲೆಗ್‌ಲಾ, ಅತಿಥಿಲೆ ಮಿತ್ತ್, ಬಟ್ರೆನ ಮಿತ್ರೆರ ಮಿತ್ತ್ ಬಾರಿ ಅಭಿಮಾನ.

ಒಣಸ್ಸ್ ತಿನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಬಟ್ರೆನ, ಆರೆನ ಇಲ್ಲದಕ್ಲೆನ ಅಭಿರುಚಿನ್ ಪುಗರೊಡಾಯಿನವೇ. ಸಂಪೊತ್ತುಗುಲ, ಒಣಸ್ಸ್‌ದ ಪೊರ್ಲುಗುಲ ಸಂಬಂಧ ಇಜ್ಜಿಂದ್‌ಪನ್ಪುನೆಕ್ಕ್ ಆರೆನ ಇಲ್ಲೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ತಿಂಡಿ ತಿನಸ್ಸ್‌ದ ವಿಷಯೊಡು ಬಟ್ರ್ ಎಡ್ಡೆ ಅನುಭವಿ, ರಸಿಕೆ. ಆ ವಿಷಯ ಆರ್ ಕೊರ್ಪಿ ವಿವರಣೆ, ವರ್ಣನೆ ಕೇನ್ನವೇ ಬಂಜಿ ದಿಂಜುನ ಔತಣ. ಮುಂಚಿದ ಗೊಜ್ಜಿಡ್ದ್ ಪತ್ತ್‌ದ್, ರಚ್ಚೆದ ಕಜಿಪು ಮುಟ್ಟ, ಪುಳಿತ್ತ ಸಾರ್‌ಡ್ದ್, ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಸೀಪೆ ತಿಂಡಿಲೆ ಮುಟ್ಟ ಆರೆನ ವರ್ಣನೆ ಕೇಣೊಡಾಯಿನವು. ಅವ್ವೆನ್ ಆರ್ ಪನ್ಪುನ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್. ಮಲ್ಪಾದ್‌ಲಾ ಪಾಡುವೆರ್.

ಜೀವನೊಡು ಆರ್ ತೃಪ್ತಿ ಇತ್ತಿನಾರ್. ಅಲ್ಪತೃಪ್ತೆ ಅತ್ತ್, ಸದಾ ತೃಪ್ತೆ. ಒಯ್ಕಿಲಾ ಕೊರತೆ, ಬೇಜಾರ್, ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಲ್ತೊನ್ನಾರತ್ತ್. ಇತ್ತ್‌ನೆಟ್ಟೆ ಪೊರ್ಲುಡು, ಸಂತೋಸೊಡು ಎಂಚ ಬದುಕೊಲಿಂದ್ ಆರೆಡ ಕಲ್ಪೊಡು.

ಏಪಲಾ ಉಲ್ಲಾಸ್, ಉತ್ಸಾಹ, ಆರೆಡ ದಿಂಜಿದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆರಿತ್ತ್‌ಂಡ ಆರೆನ ಸುತ್ತ ಒಂಜಿ ಕುಸಿತ್ತ, ಗಮ್ಜಲ್‌ದ ವಾತಾವರಣ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನ ಶಕ್ತಿ ಆರೆಡ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ದಂಚಿನ ಮಲ್ಲ ಕಾಯಿಲೆ ಆನಗಲ, ಆರ್ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಅಸ್ಕ್‌ಜೆರ್, ಅಳ್ಕ್‌ಜೆರ್. ದುಂಬುದ ಲೆಕ್ಕನೇ ಇತ್ತೆರ್. ಕಂಟೆಲ್‌ದ ಆಪರೇಶನ್ ಆದ್, ಆಸ್ಪತ್ರೆಡ್ ಇಪ್ಪುನಗ ಆರ್ ಕೈತಲ್‌ದ ಆಪ್ತೆರೆಗ್ ಬರೆಯ್ನ ಕಾಕಜಿಡ್ ಬರೆತಿ ಪಾತೆರ ಯಿಂಚ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ "ಯಾನ್ ಇತ್ತೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬುಡ್ದ್, ಕಥಕ್ಕಳಿಗ್ ಸೇರ್ದೆ!" ಪಂಡ, ಪಾತೆರ್ಯೆರೆ ಆಪುಜಿ, ಅಭಿನಯ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾಬೆಂದ್! ಆಪರೇಶನ್ ಆದ್, ಆರ್ ಯಕ್ಷಗಾನೊಡ್ದು ಪೂರ್ತಿ ನಿವೃತ್ತರಾಯೆರ್‌ಡಲ, ಆಟ, ಕೂಟ, ಸಭೆಕ್ಲೆಗ್ ಬರೊಂದ ಇತ್ತೆರ್. ಇಂಚಾಂಡತ್ತ ಪಂಡ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ಸರ್ತಿಲ ಪನ್ತ್‌ಜೆರ್. ಸಹಾನುಭೂತಿನ್ಲ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ತ್‌ಜೆರ್. ಆರೆನ ಕುಸಾಲ್, ಗಮ್ಮತ್ತ್ ದುಂಬುದ ಲೆಕ್ಕನೇ ಇತ್ತಿನೆನ್ ತೂದು ಏತೋ ಜನೊಕ್ಳೆಗ್ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆತ್‌ಂಡ್.

ಬಟ್ರ್ ಕರ್ಚಿಡ್ ಧಾರಾಳಿ, ಬಡಪತ್ತಿಪ್ಪುನಗಲಾ, ಆರೆನ ಈ ಗುಣೊನು ಕಷ್ಟೊಡು ಒರಿಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತನ್ನ ಮಟ್ಟ್‌ಗ್ ಏತೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದಾವಡ್, ಎಲ್ಯ ಆವಂದೆ ಆತಿಥ್ಯೊನು ಆಂಚನೆ ಮಲ್ತೊಂದ್ ಪೋಯಿನವು ವಿಶೇಷ. ಆಸ್ತಿ ಬದ್‌ಕ್ ಇಜ್ಜಾಂದೆ, ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ಪಿ ಆಣ್ ಜೋಕ್ಲ್‌ಲ್ಲಾ ದಾಂತಿ, ಬಜಿ ಎಲ್ಯ ಪೆನ್‌ಶನ್‌ಡಿಪ್ಪುನಗಲಾ, ಆರೆನ ಇಲ್ಲದ ಕ್ರಮೊ ದುಂಬುದ ಲೆಕ್ಕನೆ, ಬರ್ಪಿ ಪೋಪಿ ಜನಕುಲು ಒಂತೆ ಹೆಚ್ಚನೇ ಹೊರತ್ ಕಡಮೆ ಆಯಿಜಿ.

ವೊವೇ ಸಂಗತಿದ ವಿಷಯೊಡ್, ಜನೊಕ್ಲೆನ ವಿಷಯೊಡು ಆರೆನ ವಿಮರ್ಶೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯೊ ದಿಂಜ ತೂಕದವು. ಸರಿಯಾದ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪಂದೆ, ಪಿನಂದೆ ಆರ್ ಪಾತೆರಯೆರ್. ಆರ್

ಕೊರಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊನ್ ಪೂರ್ತಿ ನಂಬೊಲಿ. ಆರೆಗ್ ಒಂಜಿ ವಿಷಯೊಡು ಒರ್ಯನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಜ್ಜಿಡಲಾ, ಆಯ ಮಿತ್ತ್ ಒಟ್ಟು ವಿರೋಧಾಭಿಪ್ರಾಯ ಆರ್ ಕೊರಯೆರ್. ಎಡ್ಡೆ ಇತ್ತ್‌ನೆನ್ ಎಡ್ಡೆಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರೀಕ್ಷೆಡ್ ಆರ್ ಬಿರ್ಸೆ. ವ್ಯವಹಾರೊಡು ಬಿರ್ಸೆ ಅತ್ತ್.

ಆರೆನ ಸಂಕೋಚ ಸ್ವಭಾವೊ ಒಂಜಿ ಗುಣಲಾ ಅಂದ್. ದೋಷಲಾ ಅಂದ್. ಆರ್ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಅತ್ತ್. ದುಂಬು ಲಾಗ್ಯುನ ಸಾಹಸಿ ಅತ್ತ್. ಆರೆನ ವಿದ್ವತ್ತ್‌ಗ್ ತಕ್ಕ ವೈಖರಿ ಆರೆಡ ಇತ್ತಿಜಿ. ಪಂಡ, ಆರ್ ಪಾತೆರುನ ಕ್ರಮನೆ ಸಂಕ್ಷೇಪ, ಮಿತ. ಅಂಚನೇ ಬಹುಶಃ ತಾಳಮದ್ದಲೆದ ಅರ್ತೊಡು ಆರ್ ಏರೋಡಾಯಿನ ಜಾಗೆಗ್ ಮುಟ್ಟಿಜೆರ್.

ಆರ್ ಬರೆಯಿನ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯೊನು, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯೊಳೆ ಕ್ರಮೊಟ್ಟು ಅಥವಾ ಕಾದಂಬರಿಲೆನ ರೀತಿಡ್ ಬರೆವಂದೆ, ಅವ್ವೆನ್ ತುಳುತ್ತ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನೊಕ್ಲೆನ, ಜೀವನೊದ ರೀತಿಡ್ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ತಿನೆನ್ ತೂಂಡ ಆರೆನ ಜನಪರ ಚಿಂತನೆ ಅರ್ತ ಆಪುಂಡು. ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊನು ಉರಲ್‌ದಲೆಕ್ಕ, ಸಂದಿದಲೆಕ್ಕ ತುಳು ಶೈಲಿಡ್ ಪನ್ಪಾದ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಲ್ಪವುನ ಆಸೆ ಆರೆಗಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಉಂದು ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಆರೆನ ಚಿಂತನೆದ ಸಾದಿ.

ಯೋಗಿತೆ, ಗುಣ, ವಿದ್ವತ್ತ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸರಳತೆ, ಕುಸೆಲ್ ತಮಾಸೆ, ಸ್ನೇಹಾಚಾರ, ತತ್ತ್ವನಿಷ್ಠೆ, ಗೌರವ, ತೃಪ್ತಿ, ಜಾಗ್ರತೆ, ಔದಾರ್ಯ ಉಂದು ಮಾತ ದಿಂಜಿದ್, ಸರಿಯಾಯಿನ ರೀತಿಡ್ ಮಿಶ್ರಣವಾದಿತ್ತಿನ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಒರಿ ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಒರಿ ಎಂಚ ಇಪ್ಪೊಡುನ್ಪುನೆಕ್ ಒಂಜಿ ಆದರ್ಶ. ಇಂಚಿತ್ತ್‌ನಾರ್ ಒರಿ ಇತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ದೆರ್ತ್‌ದ್ ಪನೊಳಿ. ಇಂಚಿತ್ತಿನಾರ್ಲ್ಲಾ ಒರಿ ಇತ್ತೆರಾಂದ್ ಆಚಿರ ಪಡೆಪಿನಂಚಿನ ರೀತಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಕಲಾವಿದೆ

ಒರಿ ತುಳು ಕವಿಯಾದ್, ಮಹಾಕವಿಯಾದ್, ಪುದಾರ್ ಪಡೆಪಿನ ದುಂಬೇ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಒರಿ ಮಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಗುರು ಆದಿತ್ತಿನಾರ್. ಒಂಜಿ ದೃಷ್ಟಿಡ್, ಆರೆನ ತುಳು ಕವಿತ್ವೊದ ಕೀರ್ತಿಡ್, ಆರೆನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದತ್ವ ಒಂತೆ ಮದತ್ತ್ ಪೋಂಡ್‌ಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಅಥವಾ, ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಆರೆಗ್ ತಿಕ್ಕಂದಿನ ಸ್ಥಾನ, ತುಳು ಕವಿಯಾದ್ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ್.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್, ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಮನೆತನದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಜ್ಜಿ. ಆಂಡಲಾ ಆರೆನ ಜೋಕ್ಲಾಟಿಗೆಡ್, ಕುಡುಪು ವಾಮಂಜೂರುಡ್‌ಲಾ, ಆರೆನ ರಡ್ಡನೇ ಇಲ್ಲ್‌ದ ಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತಿನ ಕೊಂಬಾಡಿ ಸುತ್ತಲ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಿರ್ಸ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆರ್ ಆಟ, ತಾಳಮದ್ದೆ ತೂವೊಂದೇ ಬುಳೆಯಿನಾರ್. ಕದ್ರಿ, ಕಟೀಲು, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಮೇಳೊಲುಲೆನ ಬರಸ್‌ದ ಕಾಲ. ಸಾದಾರ್ನ 1930ಗ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಸುರುವಾಯಿನ ಯಕ್ಷಗಾನೋಜ್ಜೀವಿನೀ ಸಭಾ (ಜೈಲ್ ಶಾಲೆಡ್) ಮೂಲಕ, ಪೊಸ ರೀತಿದ ತಾಳಮದ್ದಲೆಲಾ ಬುಳೆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ನೆತ್ತ ಮಾತೆತ್ತಲಾ ಪ್ರಭಾವೊ ಆರೆ ಮಿತ್ತ್ ಆಂಡ್. ತೂಯಿನೆನ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ್, ಅಡಿಮುಟ್ಟ ತೂಪಿನ ಅಭ್ಯಾಸೊದ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ತನ್ನ ಇರ್ವ

ವರ್ಸೊಗಾನಗ, ಸ್ವಂತ ಅಭ್ಯಾಸೊಡೇ, ಅರ್ಥದಾರಿಲಾ, ಭಾಗವತೆಲಾ ಆಯೆರ್. 1940ದ ಅಂದಾಜಿಗ್ ದಿ। ಡಾ। ಎಫ್.ಎಚ್. ಒಡೆಯರೇನ ಪರಿಚಯ ಆದ್, ಆರೆನ ಬಳಗೊಗು ಮೇರ್ ಭಾಗವತೆರಾಯೆರ್. ಆವು ಬಳಗೊಂದ್ ಇತ್ತ್ಂಡಲಾ, ಬೇತೆ ಕಲಾವಿದೆರೆನ್ನಾ ಸೇರಾವೊಂದು ಕೂಟ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಂದ್ ಪಂಡ, ಒಡೆಯರ್ ಬಳಗೊಡು ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾದ್ ಭಾಗವಹಿಸಿದಿನೇ ಇಜ್ಜಿ. ಏಪೊಲ ಭಾಗವತಿಕೆನೇ. ಅಂಚಾದ್ ಒಡೆಯರ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಅರ್ಥದ ಜೋಡಿ, ಬಳಗದ ಪಿದಾಯಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆಡ್ ಅಪ್ಪೂಪೊಗು ಆವೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್.

ಸುರು ಸುರುಟು ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಗ್ ದಿ। ಶೆಡ್ಡೆ ಕೃಷ್ಣಮಲ್ಲಿಳೆನ ಶೈಲಿದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ. ಒಂತೆ ಸಮಯ ಅಂಚನೆ ಅನುಕರಣೆಡ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಬೊಕ ತನ್ನನೇ ಸಾದಿಡ್ ದುಂಬು ಪೋಯೆರ್. ಶೈಲಿ ಸರಳ ಆಂಡ್, ಕ್ರಮೊ ಬೇತೆ ಆಂಡ್. ಭಾಗವತಿಕೆಡ್ ದಿ। ಬಲಿಪ ಭಾಗವತೆರೆನ ಶೈಲಿನ್ ಅನುಸರಣೆ ಮಲ್ತೆರ್ಡಲಾ, ಅನುಕರಣೆ ಮಲ್ತ್‌ಜೆರ್. ಅತ್ತಂದೆ, ಅಪಗನೇ ಆರ್ ಸ್ವಂತೊಡೇ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತ ಕಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಪ್ರಭಾವೊದ ಪೊಸ ಶೈಲಿನ್ನ ರೂಢಿ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. 1980 ಮುಟ್ಟಲ ಆರೆನ ಭಾಗವತಿಕೆ, ಎಡ್ಡೆ ಮಟ್ಟ್‌ಡೇ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಬೊಕ್ಕ ಸ್ವರ ಶಕ್ತಿ ಕಡಮೆ ಆಯಿನಾಡ್ಪಾತ್ರ ಆರ್ ಭಾಗವತಿಕೆನ್ ಬುಡೊಂದು ಬತ್ತೆರ್. ಭಾಗವತಿಕೆ ಪಂಡ್ ಕೊರ್ಯೆರೆ ಮಾತ್ರ ಪದ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್. 1940-1985ದ ಕಾಲೊಡು, ಒರಿ ಮುಖ್ಯ ಅರ್ಥದಾರಿಯಾದ್‌ಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನೊಡಿತ್ತಿನ ಬಟ್ರ್, ಭಾಗವತಿಕೆ, ಅರ್ಥ ರಡ್ಡೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ಪುದಾರ್ ಪಡೆಯಿನ ಅಪುರ್ಪದ ಕಲಾವಿದೆ.

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಸ್ವರ ಆತೊಂಜಿ ಆಕರ್ಷಕ ಅತ್ತ್. ತ್ರಾಣದ ಸ್ವರಲಾ ಅತ್ತ್. ಅಂಚಾಂಡ ಆರೆನ ಭಾಗವತಿಕೆದ ವಿಶೇಷ ದಾನೆ? ಆರೆಗ್, ಭಾಗವತಿಕೆದ ರಡ್ಡ್ ಶೈಲಿಡ್, ಪರ ಪರಂಪರೆದ ಶೈಲಿ ಬೊಕ್ಕ ಇತ್ತೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಭಾಗವತಿಕೆದ ಶೈಲಿ ರಡ್ಡೆಟ್ಟ್‌ಲಾ, ಸಮಾನವಾಯಿನ ಹಿಡಿತ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಅವು ಏತ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್‌ಂದ್ ಪಂಡ, ರಡ್ಡ್ ಶೈಲಿಳೆಡ್, ಬೇತೆ ಬೇತೆಯಾದ್, ಮಿಶ್ರ ಮಲ್ಪಂದೆ ಪನ್ಪುನ ತಾಕತ್ ಆರೆಗಿತ್ತ್ಂಡ್. ಉಂದು ಬಾಳ ಕಷ್ಟದ ಸಾದನೆ. ಆರ್, ದುಂಬುದ ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಬಾಗವತಿಕೆ ಮಲ್ಪುನಗ, ಪೊಸ ಕ್ರಮೊಟ್ಟು ಪನ್ಯೆರೆ ಆರೆಗ್ ಸಾದ್ಯ ಆವು ಪಂಡ್‌ದೇ ತೋಜೊಂದುತ್ತಿಜಿ. ಗೋಷ್ಠಿ, ಕಮ್ಮಟ, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಲೆಡ್, ಆರೆಡ ರಡ್ಡ್ ಶೈಲಿಡ್ಲಾ ಪದ ಪನ್ಪನಾಗಲಾ, ಆರ್ ಸಲೀಸಾದ್ ಒಂಜಿ ಸ್ವಿಚ್ ದೆತ್ತ್‌ದ್, ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಪಾಡಿನಾತ್, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ್, ಪದ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೋಜಾದೆರ್. ಇಂಚ ರಡ್ಡ್ ಕ್ರಮೊಟ್ಟುಲಾ ಒಂಜೇ ರೀತಿದ ಪ್ರಭುತ್ವ ಇತ್ತಿನ ಭಾಗವತೆರ್, ಯಾನ್ ತೂಯಿನೆಟ್ಟ್, ಆರ್ ಒರ್ಯೇ. ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಗೋಷ್ಠಿ, ಕಮ್ಮಟೊಲೆಗ್ ಮಸ್ತ್ ಪ್ರೇಜನ ಆಂಡ್. ಮಲ್ಲ ಭಾಗವತೆರ್ನಕ್ಲೆಗ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೋಜಯೆರೆ ಬಂಜ ಆಯಿ ರಾಗೊಲೆನ್ ಆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೋಜದೆರ್.

ರಾಗೊಡು, ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಭಾವೊನು ಕನಪುನ ಕೆಲಸೊಡು ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ಎಡ್ಡೆ ಹಿಡಿತ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ರಾಗ ಸಂಚಾರೊನು ಪಾತ್ರೊದ ಸಂದರ್ಬೊಗು ಬೋಡಾಯಿಲೆಕ್ಕ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುನ

ಏತೋ ಪ್ರಯೋಗೊಳೆನ್ ಆರ್ ಮಲ್ತೆರ್. ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ಲಾ ಅರ್ಥದಾರಿಲಾ ಆಯ್ನೆಟ್ಟ್, ಭಾಗವತಿಕೆಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನ ಆರೆಗಿತ್ತ್ಂಡ್. ಆಟದ ಭಾಗವತಿಕೆಡ್ಲಾ ಹಿಡಿತ ಇತ್ತಿನ ಆರ್, ಹಂಪನಕಟ್ಟೆ ಮೇಳೊದ, ಬೋಳೂರು ಮೇಳೊದ ಆಟೊಲೆಗ್ ಭಾಗವತೆರಾದಿತ್ತೆರ್. ಹವ್ಯಾಸಿಲೆನ ಆಟೊಲೆಗ್ಲಾ ಭಾಗವತಿಕೆ ಮಲ್ದೆರ್. ಭಾಗವತಿಕೆದ ವಿಷಯೊಡು ಪನ್ಪುನ ಬೊಕ್ಕ ಮಲ್ತ್ ತೋಜವುನ ರಡ್ಡ್ ಮಾರ್ಗೊಡುಲಾ, ಅಂಚನೆ ಕಲ್ಪಾವುನೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ಸಾಮರ್ತಿಗೆ. ಇಂಚ ಭಾಗವತೆ - ತಜ್ಞೆ - ಗುರು ಈ ಮೂಜಿ ಲೆಕ್ಕೊಡುಲಾ ಆರ್ ಒರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಲಾವಿದೆ.

ಅರ್ಥದಾರಿಯಾದ್ ಮಂದಾರೆರ್ನ ಸಾದನೆಲಾ ಮಲ್ಲೆ. ಭಾಗವತಿಕೆ, ಅರ್ಥ ಈ ರಡ್ಡೆನ್ಲಾ ತೆರಿದಿನಕ್ಲೆಡ್, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್, ಒಂಜಿ ವಿಭಾಗೊಡೇ ಹೆಚ್ಚ ಬಿರ್ಸೆರಾದ್, ಬೊಕ್ಕೊಂಜೆನ್ ಸುದರಿಪುನಕ್ಲು ಆದಿತ್ತಿನ ಕಲಾವಿದೆರೇ ಹೆಚ್ಚ. ಮೆರೆಗ್ ರಡ್ಡೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ಒಂಜೇ ಮಟ್ಟ್‌ದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಬಹುಶಃ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆ, ಭಾಗವತಿಕೆ ರಡ್ಡೆಟ್‌ಲಾ ಮಿತ್ತ ಮಟ್ಟ್‌ದ ಸ್ಥಾನೊಗು ಮುಟ್ಟಿನ ಕೆಲವೇ ಕಲಾವಿದೆರೆಡ್ ಮೇರ್ ಒರಿ.

ಅರ್ಥದಾರಿಕೆಡ್, ಮಂದಾರೆರ್ನ ಸಾದಿ, ಆರ್ನವೇ ಸಾದಿ. ಏರೆಲೆಕ್ಕೊಲ ಅತ್ತ್. ಆರೆನ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣೊಡು ಬೊಕ್ಕ ಸಂಭಾಷಣೆಡ್. ಚರ್ಚೆ ಆರೆಗ್ ಮುಖ್ಯ ಅತ್ತ್. ಆ ಪಾತ್ರಲಾ, ಸನ್ನಿವೇಶಲಾ ಪಾತೆರೊಡು ನಿರ್ಮಾಣ ಆಪೊಡುನ್ಪಿನವು ಆರೆನ ದೃಷ್ಟಿ. ಚುಟುಕು ಚುರುಕು ಶೈಲಿ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸ್ವಾರಸ್ಯ, ಹಾಸ್ಯ, ರಭಸ ಮಾತ ಸೇರ್ದಿತ್ತಿನ ಆರೆನ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಡ್ ವಾದ, ಚರ್ಚೆಗ್ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಸ್ವರ ಮಧ್ಯಮ ರೀತಿದವು. ಅತಿಕಾಯೆ ಸಂಧಾನೊದ ಕೌರವೆ, ಧರ್ಮರಾಜೆ, ಕರ್ಣ ಪರ್ವದ ಶಲ್ಯೆ, ರಾಜಸೂಯೊದ ಮಾಗಧೆ, ಶರಸೇತು ಭಂಗೊದ ಅರ್ಜುನೆ, ಹನುಮಂತೆ, ಸುಧನ್ವೆ, ಸುಗ್ರೀವೆ, ಭೀಷ್ಮಾರ್ಜುನದ ಕೌರವೆ, ವಿಭೀಷಣ ನೀತಿದ ವಿಭೀಷಣೆ, ಪಂಚವಟಿತ ರಾಮೆ - ಉಂದು ಮಾತ ಆರೆನ, ಪುದರ್ ಪೋಯಿ ಆರ್ಥೊಲು. ಆರೆ ಒಟ್ಟುಗು ಅರ್ಥ ಪನ್ನಗ ಸಂಭಾಷಣೆಗ್ ಭಾರೀ ಅನುಕೂಲನ್ಪುನವು ಈ ಲೇಖಕನ ಸೊಂತ ಅನುಭವ. ಪದ್ಯೊಡ್ದು ಪದ್ಯೊಗು, ಶಬ್ದೊಡ್ದು ಶಬ್ದೊಗು ಸಂಭಾಷಣೆನ್ ದಿಂಜಾವೊಂದು ಪೋಪಿನ ಆರೆನ ಕ್ರಮ, ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪುನಕ್ಲೆಗ್‌ಲಾ, ತೆರಿದಿನ ಅರ್ಥದಾರಿಲೆಗ್ಲಾ ಆದರ್ಶ.

ಒಂಜಿ ಪಾತ್ರೊದ ಸ್ಥಾಯೀಭಾವೊ ಆರೆನ ಚಿತ್ರಣೊಡು ಮುಖ್ಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಆರೆನ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಡ್, ಎಂಕ್, ವಿಶೇಷಂದ್ ತೋಜಿನ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರೊಳೆನ್ ಮಾತ್ರ ಮೂಲು ಪನ್ಪೆ- ಆರೆನ ಜರಾಸಂಧೆ ಪಂಡ, ತನ್ನನ್ ವಾದೊಡು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಲ್ತೊನುನಾಯೆ ಅತ್ತ್. ಮಲ್ಲ ಪಾತೆರೊಲು, ದಡಿ, ಜಬರ್ದಸ್ತ್‌ಡೇ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚವುನಾಯೆ. 'ದಾನೆಂದ್ ಎಣ್ಣ್‌ವ?' 'ರಾಜಧರ್ಮ ಪಂಡ ದಾನೆ?' ಜರಾಸಂಧನ ಅಸ್ಥಾನೊಡು ಉಂತುದು ಇದ್ರ್ ಪಾತೆರ್ಪನ?' - ಉಂದೇ ಆಯನ ವಾದ! ಉದ್ದೇಶ ದಾನೆ ಪುಂಡ - ಜರಾಸಂಧೆ ತಾಜಾ ದುಷ್ಟೆ. ವಾದೊ ಮಲ್ಪುನಾತ್‌ಲಾ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ದಾಂತಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತೆ ಅಂದ್ ತೋಜವುನವು ಆರೆನ ದೃಷ್ಟಿ, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣದ ತತ್ತ್ವೊ. ವಾದ ಮಲ್ಪಾಂದೆನೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕುನವು ಜರಾಸಂಧತ್ವ ಅಂದ್ ಆರೆನ ಒಂಜಿ ಕಲ್ಪನೆ. ಭೀಷ್ಮಾರ್ಜುನದ ಬೊಕ್ಕ ಪಾರ್ಥಸಾರಥ್ಯದ ಕೌರವೆ, ಆರೆನ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಡೆ ಬಾರಿ ಉತ್ತಮವಾಯಿನ ರಡ್ಡ್

ಪಾತ್ರೊಳುಂದ್ ಎನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊ. ಆರೆನ ಕೌರವೆ ಪಂಡ, ಭೀಷ್ಮರೆಡ ವಾದ ಮಲ್ಪುನ, ಗೆಂದ್ಯೆರೆ ತೂಪಿ ಕೌರವೆ ಅತ್ತ್. ಆಯೆ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಕೆ, ಉಪಾಯಗಾರೆ, ಧೂರ್ತೆ. ಅಜ್ಜಾ, ಅಜ್ಜಾಂದ್ ಪಂಡ್‌ದೆ, ತನ್ನ ಸೂಜಿ ನಡಪ್ಪುವುನಯೆ. ಪಾರ್ಥಸಾರಥ್ಯೊಡ್ಲ, ಕೃಷ್ಣಡ ನೇರ ಮುಖಾಮುಖಿ ವಾದ ಮಲ್ಪಂದೆ, ಓರೆಡ್ ಕತ್ತರಿ ದೀಪಿ ರೀತಿಡ್ ಪಾತೆರ್ನವೇ ಸರೀಂದ್ ಆರೆನ ಚಿತ್ರಣ. ವಿಭೀಷಣೆ, ಅತಿಕಾಯ ಮೊಕ್ಲು ರಾವಣಡ ಪಾತೆರ್ನಗ ತಾನ್ ಮೆಗ್ಯೆ, ತಾನ್ ಮಗೆ ಪನ್ಪಿ ಎಚ್ಚರಿಗೆನ್ ಬುಡಂದೆ ಪಾತೆರೊಡು, ಬಜೀ ವಾದ ಮಂಡನೆ ಮಲ್ತ್ಂಡ ಯಾವಂದ್‌ಂದ್ ಆರೆನ ದೃಷ್ಟಿ. ತನ್ನ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆದ ಧೋರಣೆನ್, ಅರ್ಥೊಡು ಕನಪುನ ಪ್ರಯತ್ನ ಆರೆಡ ಏಪೊಲ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಸುಧನ್ವೆ ಭಕ್ತೆ ಮಾತ್ರ ಆಂಡ ಯಾವಂದ್, ಆಯೆ ಜವನೆ, ವೀರೆ ಅಂದ್‌ಲಾ ತೋಜೊಡುಂದ್ ಆರೆನ ನೋಟ. ಆರೆನ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಗ್ ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಆರೆಡ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಈ ನೋಟ ಇತ್ತ್‌ನಕ್ಲೆಗ್ ಆರೆನ ಅರ್ಥ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಆವೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ದಿ| ಎಂ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯೆರ್ನ (ಅರ್ಥಧಾರಿ, ವಜ್ರ ಶಿಲ್ಪಿ) ಪಾತೆರೊಡು "ಮಂದಾರದರೆನ ಅರ್ಥ ಪಂಡ, ಆಯ್ತ ಬಿಗಿ ಬೇತೆ, ಶೈಲಿ ಬೇತೆ, ವಾದ ಅತ್ತ್, ಮಂಡನೆ, ಚಿತ್ರಣ ಆರೆನ ವಿಶೇಷ"

ಮಂದಾರೆರ್ನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಕುಡಲದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ, ಮೂಲ್ಕಿ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ, ಬಂಟ್ವಾಳ ಪ್ರದೇಶೊಳೆಡ್. ವಾಮಂಜೂರುದ ಸಂಘ ಆರೆನ ಕಾಯಂ ಕೂಟ. ಅತ್ತಂದೆ, ಮಂಗಳಾದೇವಿ, ಮಹಮ್ಮಾಯಿ, ಕಾಳಿಕಾಂಬಾ, ಕದ್ರಿ ದೇವಸ್ಥಾನೊಲೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ಸಂಘೊಳೆಡ್ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆಗ್ ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ದಿ| ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಶೇಣಿ, ಸಾಮಗೆರ್ ಇಂಚಿತ್ತಿನಕ್ಲು ಇತ್ತಿ 'ಮಲ್ಲ ಕೂಟ'ಲೆಡ್‌ಲಾ ಆರ್ ಅರ್ಥ ಪಂಡ್‌ದ್, ಯಶಸ್ವಿ ಆತೆರ್. ಆಂಡಲಾ ಆರೆಗ್ 'ಮಲ್ಲ ಕೂಟೊ'ಡು ಅರ್ಥ ಪನ್ಪುನೆಟ್ಟ್ ಉಮೇದ್ ಇತ್ತ್‌ಜಿ.

ಮಂದಾರೆರ್ ಒರಿ ಎಡ್ಡೆ, ಯಶಸ್ವಿ ಅರ್ಥದಾರಿ ಆಂದಾಂಡಲಾ, ಆರೆಡ ಜನಾಕರ್ಷಣೆದ ಅಂಶ ಕಡಮೆ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಆತ್ಮೀಯವಾಯಿನ, ಎಲ್ಯ ಸಭೆಟ್ಟ್, ಆರೆನ ಅರ್ಥ ಮೆರೆಪಿನ ಜಾಸ್ತಿ. ಆರೆನ ನುಡಿಕಟ್ಟ್, ಪಾತೆರದ ಪೊರ್ಲು, ಅರ್ಥದ ಸಾದಿ, ಅರ್ಥದಾರಿಲೆಗ್ ಮಂದಟ್ಟಾಯಿನಾತ್, ಪ್ರೇಕ್ಷಕೆರೆ ಮಿತ್ತ್ ಎಡ್ಡೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಲ್ತ್‌ಜೊ. ಆರೆನ ಅರ್ಥ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರಧಾನವಾಯಿನವು ಅತ್ತ್, ವಾಕ್ ಪ್ರಧಾನ. ನಾಟಕೀಯವಾಯಿನವು.

ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೊರ್ಪುನೆಟ್ಟ್ ಬಟ್ರ್ ಬಿರ್ಸೆ. ಪಾಠೊಗು ಆರೆನವೇ ಒಂಜಿ ಕ್ರಮ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ತಾಳ, ಛಂದಸ್ಸು, ರಾಗ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯೊಡ್ ಆರೆಗ್ ನಿಘಂಟ್ ತಿಳಿವಳಿಕೆಲಾ, ಅವ್ವೆನ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಚೌಕಟ್ಟ್‌ಡ್ ಪನ್ಪುನ ಸಾಮರ್ಥಿಗೆಲಾ ಇತ್ತ. ಶಿಷ್ಯೆರೆಗ್ಲಾ, ಬಾಕಿ ಕಲಾವಿದೆರೆಗ್ಲಾ ಆರೆನ ಜ್ಞಾನೊಡು ಗೌರವ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ತಾಳಮದ್ದಳೆಡಾವಡ್, ಕೂಟ, ಸಂಘೊದ ಬಾಕಿ ಸಂಗತಿಲೆಡಾವಡ್, ಆರೆಗ್ ಲಡಾಯಿ, ವೈಮನಸ್ಸ್ ಬತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭೊಲೇ ಇಜ್ಜಿ. ಕಲೆತ್ತ ಕೂಟೊಡು, ದಿಂಜ ಕಾಲ ಮಾತೆರೆಡ ಸ್ನೇಹಾಚಾರ ಒರಿಪಾವೊಣ್ಣನವುಲ ಸುಲಬ ಅತ್ತ್.

ಯಕ್ಷಗಾನೊದ ಮಿತ್ತ್ ಕೆಲವು ಲೇಖನೊಲೆನ್ಲಾ ಬಟ್ರ್ ಬರೆತೆರ್. ಅಂಚನೆ ಪ್ರಸಂಗೊಳೆನ್ಲ ಬರೆತೆರ್ (ಅಯ್ತ ವಿಷಯ ದುಂಬು ಬರ್ಪುಂಡು)

ಬೇತೆ ಕಲಾವಿದೆರೆಡ್ದ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ್, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ್ ದೆತ್ತ್ ತೋಜುನ ಯೋಗಿತೆ ಆರೆಡ ಇತ್ತ್ಂಡ್.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯ

ಕವಿ

ಒರಿ ಕವಿ, ಕಾವ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರೊಗು ದಾನೆ ಕೊರ್ತೆರಿನ್ಪುನೆನ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ರೀತಿಡ್ ತೂಪೆರ್. ಆಯನ ಬರವಣಿಗೆದ ಗಾತ್ರ, ಗುಣ, ಬಾಸೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಆಯಿಟ್ಟ್ ಆಯೆ ತೋಜಾಯಿನ ಜೀವನ, ದೆತೊನ್ನ ವಸ್ತ್, ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಲ್ತಿ ತತ್ತ್ವ - ದರ್ಶನ, ಬರೆಪಾಟಿಗೆದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ - ಇಂಚ ಮಾತ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಲೆಕ್ಕೊಡು ಕಾವ್ಯೊದ ಬಿಲೆನ್ ಗೆನ್ಪುವೆರ್. ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಬರವಣಿಗೆಡ್, ಈ ಮಾತ ಲೆಕ್ಕೊಡು ಒಂಜೊಂಜಿ ಅಥವಾ ಒಟ್ಟು ಲೆಕ್ಕೊಡು ತೂಂಡಲ, ಮಲ್ಲ ತೂಕ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಉಂಡು.

ಆರ್ ತುಳುಟ್ಟು ಬರೆಯಿನ ಜಾಸ್ತಿ, ಕನ್ನಡೊಡು ಕಡಮ್ಮೆ. ತುಳುಟ್ಟು ಆರೆನ ರಚನೆಲು - ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ, ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು (ಮಹಾಕಾವ್ಯೊಲು) ಜಾಗಂಟೆ (ಒಂಜಿ ನೀಳ್ಗವನ ಸಮೇತ, ಕೆಲವು ಕವಿತೆಲು) ಕನತ್ತ ಪೊಣ್ಣು (ಭಾಸ ಕವಿನ 'ಸ್ವಪ್ನವಾಸವದತ್ತ'ದ ಅನುವಾದ) ಬಡಕಬೈಲ್ ಪರಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ (ಪರಿಚಯ) ಭರತನ ಮೋಕೆ ಬೊಕ್ಕ ಮಾಯದ ಸೂರ್ಪನಕಿ (ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬನ ಪ್ರಸಂಗೊಳೆನ ಅನುವಾದ) ಬೊಕ್ಕ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಲು, ಎಲ್ಯ ಲೇಖನೊಲು, ಕನ್ನಡೊಡು - ಮಂದಾರ ಮಾಲೆ (ಕವಿತೆಲು), ಉನ್ಮತ್ತ ರಾಘವ (ಭಾಸ್ಕರ ಕವಿನ ನಾಟಕೊದ ಅನುವಾದ) ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗೊಲು (ಸತ್ಯವತಿ, ಗೋವರ್ಧನನೋದ್ಧಾರ) ರಾಮ ಪರಂಧಾಮ, ಪುಣ್ಯ ಕೋಟಿ) ಬೊಕ್ಕ ಕೆಲವು ಲೇಖನೊಲು. ಕನ್ನಡೊಡ್ಪಲಾ ತುಳುಟ್ಟೇ ಆರೆನ ಬರವಣಿಗೆ ಹೆಚ್ಚ, ಬೊಕ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯೋಗಿತೆದವು.

ಬರೆಯಿನ ವಿಷಯ ಬೊಕ್ಕ ಆಯ್ತ ನಮುನೆದ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಮಂದಾರದಾರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ - ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ನೀಳ್ಗವಿತೆ, ಅನುವಾದ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಹಾಸ್ಯ, ಚುಟುಕ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪ್ರಕಾರೊಡು ಆರ್ ಬರೆತೆರ್. ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಆರ್ ಬರೆತ್ಜೆರ್. ಆರ್ ಬರೆತಿನ ಒಟ್ಟು ಗದ್ಯೊಲ ಕಡಮ್ಮೆ. ಆರ್ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಕವಿಯಾದ್, ಮಹಾಕವಿಯಾದ್ ಕೊರ್ನ ಕಾನಿಗೆ ಮಲ್ಲೆ.

ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಘಟನೆಯಾದ್ ಕವಿಕ್ಲಾ, ತುಳುಬಾಸೆಗ್ಲಾ ಘನತೆ ಕೀರ್ತಿ ಕನತ್ತಿನ 'ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ' ಮಹಾಕಾವ್ಯೊ, ಒಂಜಿ 'ಮಲ್ಲ ಕಬಿತೆ'

(ಮಹಾಕಾವ್ಯ) - ಯೋಗಿತೆಪ್ಲ, ಗಾತ್ರೊಡ್ಲ, ಬೊಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಡ್ಲ. ತುಳುಟ್ಟು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಸಾದ್ಯ ಉಂಡೂಂದ್ ತೋಜಯಿನ, ತುಳು ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತುಳುತ್ತ ಸುರುತ್ತ ಮಹಾಕವಿ ಮಂದಾರದಾರ್. ಉಂದು ಸುರುಕ್ಕು ಒಂತೆ ಭಾಗ ಪ್ರಕಟಾನಗೆನೆ (1977) ಮಲ್ಲ ತೆರಿದಿನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆನ ಪುಗರ್ತೆ ಅಯ್ಕ್ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ್.

ಪದಿನಾಲ್ ಸಾವಿರ ಗೆರೆತ, ಲಲಿತ ಛಂದಸ್ಸ್‌ಡ್ ಬರೆಯಿನ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊದ, ವಿಶೇಷ ಎಂಚಿನವು? ಅವ್ವೊಂಜಿ 'ಭಾಷಾ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಬೊಕ್ಕ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಮಾತ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊಲುಲ ಆ ಆ ಬಾಸೆನ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ಪುಜನ? ಆಂಡ್ ಕೇನೊಲಿ. ಅಂಚತ್ತ್. ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊತ್ತ, ಉದ್ದೇಶನೇ, ತುಳು ಬಾಸೆನ್ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್, ಕಾವ್ಯದ ರೂಪೊಡು ಕೊರ್ಪಿನವು. ಮೂಲು ಕತೆ, ಘಟನೆ ಮಾತ ಬಜೀ ಒಂಜಿ ನಿಮಿತ್ತ ಆತೇ.

"....ಅವ್ವೆ ರಾಮಾಯಣದ ಬಿದೆ, ನಮ್ಮ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮಣ್ಣ್, ಗಾಳಿ, ನೀರ್, ಬೊಳ್ಪುದ ಗುಣೊಟ್ಟು ಮುಳ್ತನೇ ತಪ್ಪು ಗೊಬ್ಬರೊಲೆದ ಈಟ್‌ಡ್ ಎಂಚ ಬುಳೆ ದೆಪ್ಪೊಲಿ? ದೆತ್ತಿನ ಬುಳೆತ್ತ ಗುಣ, ರೀತಿ, ತೂಕೊಲು ಎಂಚ ಉಂತೂಂದ್ ತೂಯರಾತ್ರ ಮಲ್ತ್‌ನ ಬೇಲೆದ ಫಲನೇ ಈ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣಾನ್ನಿನ ಕಬಿತೆ" (ಉಪಕಾರದ ನೆನೆಪು : ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ)

"..... ಕಡಲ ಬರಿತ ತುಳುನಾಡ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಬಣ್ಣ ಬರ್ದ್‌ಕ್‌ಲೆನ್ ಮೂಜಿ ಲೋಕೊಡು ತೂಪಿನೆನ್ನ ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ತೋಜುಲೆಕ್ಕೀ ಕತೆನ್ ಬರೆಪೆ" (ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಪುಟ 29)

ಇಂಚ ಕವಿಯೇ ತನ ದೃಷ್ಟಿನ್ ಸೊಸ್ಟ ಪನ್ತೆರ್. ಆ ಉದ್ದೇಶೊನು ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾದೆರ್. ತುಳು ಬಾಸೆಡ್, ಪಾತೆರಕತೆಟ್ ಇಪ್ಪುನ ಕಟ್ಟುಲು, ಪೊರ್ಲುಲೆನ್ ಆಯಿನಾತ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಬಿತೆದ ರೂಪೊಡು ಕೊರ್ಪುನವೇ ಕಬಿಗ್ ಇತ್ತಿನ ಇರಾದೆ. ತುಳು ಭಾಸೆನ್, ಮುಖ್ಯವಾದ್, ಪಾತೆರಕತೆಟಿತ್ತಿ ಬಾಸೆದ ರೂಪೊನು ದಿಂಜಾದ್ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಲ್ಪುನವು ಆರೆನ ವ್ರತೊ.

ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಎಸಳ್‌ಲೆನ ಪುದಾರ್‌ಲೆಡ್ ಉಂದು ತೋಜಿದು ಬರ್ಪುಂಡು. ಪುಂಚದ ಬಾಲೆ, ಬಂಗಾರ್ದ ತೊಟ್ಟಿಲ್, ಅಜ್ಜೆರೆ ಸಾಲೆ, ಮದಿಮೆ ದೊಂಪ, ಬೆಂದಿನೆನ್ ತಿಂದೆ, ಸೇಲೆದ ಸೋಲು, ಪಟ್ಟೊಗು ಪೆಟ್ಟ್, ತೆಲುಪುನಡೆ ಬುಲಿಪು, ಪರಬುನ ವರಸಾರಿ, ಪುಗೆ ತೂಪಿ ಪಗೆ, ಮಿತ್ತ ಲೋಕೊದ ಬಿತ್ತ್, ಪರ ಬೂಡುಗು ಪೊಸ ಬೊಳ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಪುದರ್‌ಲೆಡೇ ತುಳುತ್ತ ಕಮ್ಮೆನಲಾ, ಕಬಿನ ಕಲ್ಪನೆಲಾ ಒಟ್ಟುಗೇ ಸೇರ್ದ್ ಬಯ್ದ್‌ಂಡ್.

ಈ ತುಳುತನ, ತುಳು ಮಣ್ಣ್‌ದ ಗುಣ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯೊಡು ಕಡೆಡ್ದ್ ಕೊಡಿ ಮುಟ್ಟ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಆಂಡ, ಬಜಿ ತುಳುತನ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಕಾವ್ಯತ್ವ, ಕಬಿತೆಡ್ ಇಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಪೊರ್ಲುಲ ಉಂಡು. ಕೆಲವೇ ಉದಾರ್ಮೆ ತೂವೊಲಿ. 'ಬರವು ಸರವುಡೆನನ್ ಸರಮಾನಿ ಮಲ್ತೊಂಚಿ ಸಿರಿ ಗುರುಕುಳೆನ್ ನೆನೆತ್...' ಪಂಡ್‌ದ್ ಸುರುತ್ತ ಸಾಲ್‌ಡೇ, ಕಬಿ ಎಂಕ್ಲೆಡ ಊರುದ ತುಳುಟ್ಟು ಪಾತೆರೊಂದುಳ್ಳೆರ್‌ಂದಾಪುಂಡು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರುಸಿನ ದುಂಬುದ ಜೀವನೊಡು, ಆಯೆ ಕಾಡ ಕುಡಿಯೆ ಆದುಪ್ಪುನಗದ ಆಯನ

ಇಲ್ಲ ಜಾಲ್‌ದ ಒಂಜಿ ವರ್ಣನೆ ತೂಲೆ... "ಒಂಜಿ ಕಾಡ್‌ದ ಪುಡೆಟ್ ಪುಂಡಿ ಕೇನೆದ ಮುದೆಲುಳಡ್ಕ ಬಾರೆದ ಪುದೆಲುಳಿತ್ತಿ ಪಪ್ಪುಡು ಪರಪ್ಪು ತನ್ನೆ ತೋಡ್‌ದರುಟ್ಟು ಮುರಕಲ್ಲ್ ತೆಕ್ಕಿಲ್‌ಡ್ ಬರೆ ಮೊರಂಪಾಯಿದೆತ್ತರ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ದೀಯಿ ತಡಮೆಗ್ ಕಾಡ ಬೂರು ಮೊಡೆತಿನ ಪಡಿನ್ ತಿಕ್ಕಾದ್ ಇಲ್ಲದುಳಯಿಡ್ ಜಾಲ್‌ಡೊಂಜಿ ಮೂಲೆಡ್ ಕಾಟ್ ಪೀರೆ, ಕಾರೋಳು, ಬಸಳೆದ ದೊಂಪೊಳೀ ಮೆಯ್ಯ್ ಪದ್ಪೆಕಳ, ರೆಚ್ಚೇವು ಕಂಡೆ..... ಮಿರೆ ಗರಿದಿ ತೊಳಸಿ ಕಟ್ಟೆ... ಕಟ್ಯದ ನಾರಿ ನೂರಾಯಿ ಗಿಳಿ ಕಂಡಿ... ಎಕ್ಕದ್ದೆ ಬುಗುತಿಪ್ಪಿ... ಬಚ್ಚೆಲೆರ್ಮೆ" ಉಂದು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಹಳ್ಳಿದನೇ ಚಿತ್ರ. ಇತ್ತಿಲೆಕ್ಕ, ಕಣ್ಣೆದುರು ತೋಜಿಲೆಕ್ಕ. ಇಂಚಿತ್ತಿನ ತುಳುತನ ಜೀವೊ ಜೀವೊ ತೋಜುನ ಬಾಗೊಲು ಏತೋ ಉಂಡು.

ಕುಡಿಯೆ ಪಿದಾಡ್ದ್ ಬರ್ಪಿ ಕ್ರಮು ಒಂಜಿ ಇಂಚ :

"ಪೊಡಿಗೆಜ್ಜೆ ಪೆರೆಲ್ ಕಲ್ಲುಲು ಮಲ್ಲ ಗುಂಡು ಕಲ್ಲ್‌ದ ಕೊಜಮೆ, ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಗುಂಪು ಡೇರ್ ತಗ್ಗ್‌ದ ಗಸೇನಿದ ರಡ್ಡ್ ಮುಂಡು ತರ್ತೆದ. ಒಂಜ್ಕುಡೆನೆ ಬತ್ತ್‌ದೆಂಚಾಂಡಲ ಗುಡ್ಡೆ ನಪ್ಪತ್ತ್ ದುಂತುದುಸುರೊರ ಬುಡಿಯೇ. ಅಲ್ತೊಂಜಿ ಲೆಪ್ಪು ದೂರದ ಕುತ್ತಣೆ ಮಿತ್ತ್ ಬತ್‌ದ್ ಗುಡ್ಡೆದ ತರೆಕ್ ತಿಗಲೆ ಮುಂಡೊಡು ಜಪ್ಪು ಬೆಗರ್‌ದಾರೆನ್ ಬಿರುಬೀಸೊಂದು ತುತುದಿ ಕಾಂಗ್‌ದ ಕೊಡಿಟ್ಟೊರೆಸೊಂದು ಪೂಕೆನ್ನಿಗೇ ದರ್ಪು ಕೊಡಿದೊಂಬು ಪೆಟ್ಟ್‌ಡೇ ಸೇಂಕೊಂದು...." ಉಂದು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಗುಡ್ಡೆ ಬಡತ್ತು ಚಿತ್ರ, ತುಳು ಬಾಸೆದ ಗುಣೊಟ್ಟು ಪನ್ಪಿನವು. ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಎಡ್ಡೆ ತಂಕದ ಕುಡಿಯೆ, ತೇಂಕುನು, ಬಚ್ಯುನು, ಎಂಚಂಡಲಾ ಬರ್ಪುನು ತೂಂಡ, ಆಯನ್ ಜೀವನೊಡೊಂಜಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಪೆರೆ ಉಂಡು. ಆಯಗ್ 'ಬಚ್ಚ್‌ದ್‌ಂಡ್'ಂದ್ ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ಒಳ ಅರ್ಥಲಾ ಈ ವರ್ಣನೆಡುಂಡು.

ಸಪ್ತರ್ಷಿಲೆನ್ ಕುಡಿಯೆ ಜೋರು ಮಲ್ಪುನ ಕ್ರಮ ಇಂಚ ಉಂಡು:

"ಇಂದು ನಿಕ್ಕೆ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆನ, ಬುಳೆವ? ದಾನೆಂದ್ ಗೆರೆತಾರ್. ನಿಕ್ಲೆ ಅಣೆ ಬರವೆಂಕ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿಯೊಡಾ? ಗಡ್ಡ ಬುಳೆಪಾದ್ ಬೊಣ್ಯೊಡು ಪೂರೆಲ್ಪೊರೂರು ತಿರ್ನ್ಗ್‌ದಿಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪೋದವ್ಪು ಕಯ್ಯುಲಚ್ಚಣೊನ್ ತೂವೊಂದು ಅತ್ತಂದೆ ಸಿಂತಾಮಣಿತ ಕಡ್ಡಿ ಪಾಡಾದ್ ಬಾಯ್ಗ್ ಬತ್ತಿನ ಮಾತ ಬುಗುಳೊಂದು ಪಾಪದಾಕ್ಳೆನ್ ಮಂಗೆ ಮಳ್ತ್‌ದ್..... ಬನ್ನಗನೆ ಕೋರಿದ ಕಿನ್ನಿ ಕಂಡೊಂದು" ತಾಜ, ತುಳುತ್ತ ನೆರಡೆದ ಶೈಲಿ ಉಂದು. ಕುಡಿಯ ಎಂಚೆ ಇತ್ತೆ? ತೂಲೆ "ಕೊಪ್ಪರ ಪೂಂಟುದೆಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ತೆರಣ... ಕಲ್ಲ್ ಕರವುನ ಜವಣ... ಪಾದೆ ಕಲ್ಲ್‌ಗ್ ಸಂದ್ ಪಾಡುನಂಚಿನ ಜೀವ..."

ವೇದಾಂತ ತತ್ತ್ವದಂಚಿನ ಬಂಜಿದ ಸಂಗತಿಲೆನ್, ತುಳುಟ್ಟು ಪಣ್ಯೆರಾಪುಂಡುಂದು ತೋಜಾಯಿನ ಒಂಜಿ ಸಂದರ್ಭೊ:

ರುಸಿಕ್ಕುಲೆನ ಉಪದೇಶ "ಕೇಣಂಚಿ ಆಯ ರೂಪೊಲ ದಾಂತಿ ಬಣ್ಣ ಲಚ್ಯಣ ದಾಂತಿ ತೋಜಂದಿ ಮಾಜಂದಿ ನೊರ್ಮೆಲಾದಿಂಜೊಂದಿ ಪುಟ್ಟಂದಿ ಸಯ್ಯಂದಿ ನೀಡಿ ಕಯ್ತೆಕ್ಕಂದಿ ಸೊರ್ಕಂದಿ

ಸಿರ್ಕಂದಿ ಬೊದ್ಲಂದಿ ನುಂಗಂದಿ ಬಾಡಂದಿ ಬಚ್ಚಂದಿನೊಂಜಿ ದಾದನ ಉಂಡವೆನ್ ಅಚ್ಚ ತುಳುಟ್ಟ್, ಸಲೀಸಾದ್ ಉಪನಿಷತ್ತ್ತೊನು ಪನ್ಪಿ ಈ ಕ್ರಮ, "ಇಂದೇ, ತುಳುಟ್ಟುಲಾ ಒವ್ವೆನ್ನಾ ಪನೊಲಿಂದ್" ತೋಜಾಪಿ ಲೆಕ್ಕ ಉಂಡು.

ರಾಮ ಮಂತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಭೆಟ್ಟ್ ಎಂಚ ಬತ್ತ್ಂಡ್ ತೂಲೆ:

"…. ರಾಮ ಮಂತ್ರೊ ಪದಿನಾಲ್ ಲೋಕದ ಗಡಿನ್ ಕಡತ್‌ದಾಸಬೆಟ್ ಕಯ್ಬುಟ್ಟಲ್‌ನ್ ಪತ್ತಿ ದೇವೆರೆ ದತ್ತ ಮರ್ಗಿಲ್‌ದ ಉಳ್ಳಾಳ್ಲಿ ಸರಸೊತಿನ ಜಕ್ಕೆಲ್‌ದ ಬೀಣೆಡಿತ್ತಿನ ಸರಿಯ ಬಿರೆಲ್ ಮುಟ್ಟಂದೆನೇ ಮೂಜಪರೊಡು ರಾಮ ರಾಮಾಂದ್ ಬಾರಿ ಗಂಬೀರ ದನಿ ಪುಟ್ಟುದಾ ಸಬೆನ್ ಮರ್ಲ್ಲಾದುಡಲ್ ದಿಂಜಾಂಡ್ ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿನ ಕಲ್ಲ್ ಸೆಕ್ಕರೆನೆ ನಾಲಾಯಿ ದೆತ್ತ್ಂಡ್ ನೀರಾದ್ ರಿತಿಟಿಡೀ ಮೆಯ್ಮರ್ಲ್ನನಂಚ".

ಅಯೋಧ್ಯೆದ ಸಂಪೊತ್ತು ಇತ್ತಿ ಕ್ರಮೊ : "ಕಾಲ ಕಾಲೊಗು ಬರ್ಸ ದೊರಿದ್ ಪಾಯಾತಿ ಕಂಡೊಲೆಗ್ ಬಟ್ಟಲ್‌ನೊಯ್ತ್‌ದಕ್ಕ್ಂಡ ತಿರ್ತ್ ಬೂರಂದಿ ಬುಳೆ ಬಾಗ್ಯೊಳೆಡ್… ಸಿರ್ಕ್ ಸಂಕಡ ಮರ್ಲ್ದ ಪನ್ಪಿ ಪಾತೆರೊದರ್ತತೆರಿಯಂದಿ ಬಜಿ ಪೊಡುಂಬೆರೆತ್ತಂದೆ.. ಕಾಟಿಲೆಡ ಪೊಣಪಿ ಟೇಂಕಾರದೇಳರೆಕೋಲು ನಿರ್ಸಣಿಗ್ ಕಣೆ ಪಲಾಯಿಡ್ ಕೆಸರ್ ಕೆಮ್ಮಡೆನ್ ರಟ್ಟಾದ್… ಮಾಗಣೆ ಸೇರ್ದ್ ಬೆರ್ಮ ಕೆಲಸೊಗು ನಾಗಮಂಡಲೊಗು ದರ್ಮ ನೇಮೊಗು…"

ಅಯೋದ್ಯೆಡ್ ಬಾಲೆಲು ಬುಳೆತಿನ ಕ್ರಮ ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ಕಟ್ಟುಲೆಕ ಒಂಜಿ ಚಿತ್ರ:

"ಜೆತ್ತಿನವುಳಿತ್ತಿ ಬಾಲೆಳು ರಡ್ಡ್ ಕಯ್ಯೊಟ್ಟು ಪುಂಡಿ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಬಾಯ್ಗ್ ಕೊಂಬು ಬಿರೆಲ್‌ನ್ ದೀದ್ ಜುಂಬೊಂದು ದೊಲ್ಲೆನರಿಪಾವೊಂದು, ಒರ್ದ್ ಬೂರೊಂದು ಕಂಕಣೆ ಬೂರ್ದು ಬಂಜಿನೊಯ್ತೊಂದು ಪರತೊಂದು ನಾಲ್ಕಾರ್‌ಡಂಚಿಂಚಿ ಪಿರದುಂಬು ಪೋವೊಂದು ಕುಳ್ಳೊಂದು ಕಡತೊಂದು ತಡ್ಯನ್ ಗೋಡೆ ಕಮ್ಮ ಬಾಕಿಲ್‌ನ್ ಸುತ್‌ದುಂತೊಂದು ಬೂರೊಂದು ಲಕ್ಕೊಂದು ತೆಲಿತೊಂದು ಬುಳಿತೊಂದು ನಡತೊಂದು ಬಲಿತೊಂದು ಜಗಲಿ ಜತ್ತ್‌ದ್ ಜಾಲ್‌ನಡಿಮೇಲ್ ಮಳ್ತೊಂದು ಬೊಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ್ದನೇ ತೇರ್ ಬೀರೆರೆ ಕುದುರೆ ಬಿರು ಪಗರಿ ಬಡಿಗೆ ಕಡ್ತಲೆಲೆಡೇ ಗೊಬ್ಬೊಂದು"

ತುಳುಟ್ಟು ನೆರಡೆ ಗೌಜಿ ಮಲ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಕ್ರಮೊ, ಸೀತೆನ ಮದಿಮೆದ ದೊಂಪೊಡಾಯಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಅತಿಕಾಯೆರೆನ ಸಂವಾದೊಡುಂಡು : "ನೇಲ್ಯ ಕುಂಬುಡನ?" "…ಇತ್ತೆನೆ ಕುಂಬುಡೊನು ದಾಯೆನೆಟ್ಟುವ?… ದೊಂಡೆ ಬಿಚ್ಚಾಂಡೇರ್ ಪೋಡಿವೇರ್? ಪಂತೊಡು ಕಂಜಿ ಪಾಡ್ದಿತ್ತೆ ಪಾತೆರುವ ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚಿ.." "ನಿನ್ನನೀ ನೀಸೀತೆನಿತ್ತ್ ಕಯ್ಕಟ್‌ದ ಜುಟ್ಟು ಪತ್ತ್‌ದೊಯ್ತ್ ಕೊಣೊನಗ ತಲೆಪೆರೇರುಳ್ಳೆ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯಾಯೆ? ದಾನೆಂದ್ ಲೆಕ್ಕ" "ನಿಕ್ಲೆನಿರ್ವೆರೆನ್ ಪತ್‌ದಿತ್ತೆ ತಾರೆಗೊಯ್ತ್‌ದ್ ಕಟ್‌ದ್ ಪಾಡ್ದ್ ಬಯ್ಕುಡ್ತುದರ್ಕಂಜಿ ಮಯ್ತ್ಂಡ ಬುಡ್ಪಾವುನಾಯೆರೇರುಳ್ಳೆ? ಕಾಂಡೆದನೆ ಪಿರಿದಿಜ? ನಾಯೆ ನಡಪು…"

ಕಿಸ್ಕಿಂದೆಡ್ ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವೆರೆ ನ್ಯಾಯೊಡು ಬರ್ಪಿ ಕೆಲವು ನೆರಡೆದ ಕ್ರಮ ಇಂಚ ಉಂಡು: "ಜಾಂಬವೆರೆ ಪಂಡಿನೆಂಚಿನಯೀರ್ ನನವೂರ ಪಣ್ಕೆ. ಯೀರೆನ ಪರೊಡಿ ಇದ್ಯೆನ್ ತೂದೆ ಮಾತೆರ್ಲ ಕರೊಡಿಂದ್ ಪಣ್ಪೆನೀರೆನ್, ದಾನೆ ಪೊಕ್ಕಡೆನ? ಆಯೆರೆನ್ನ ಅರ್ಸತ್ತೆ ಮಲೆ ಮಂಗ ಜಲ್ಮದ ಕಂಡು ಹನುಮಂತೆ, ತೂಚಣ್ಣೆ ಕೋರಿ ಪಂಡಿತೆ, ಮುಂಗುಲಿ ಮುಸುಂಟುದಾಯೆ ಉರಿ ಮೋಣೆ ಸಿಂಗ್ಲಿಕೆ... ಸೀಂತ್ರಿಗೊಬ್ಬಿನಿ ಯಂಕ್ ತೆರಿದಿಜಿಂದಾ? ಯೆನನ್ ಪಂಚಾತಿಕೆಗ್ ಲೆಪುಡುನಾತ್ ದಪ್ಪನ ನಿಕ್ಳೆ ತಿಗಲೆ? ತಿಗಲೆಗೊಂಜೊಂಜಿ ಗುದ್ದುದು ಪೂಂಟುದು ರಸದೆಪ್ಪೆ. ಯೀ ಯೇರ್ ರಾಮೆನಾ? ಕಾಲ ಬಯ್ಯಿನ ನಾಲ್ ಪೊಡಿ ರಕ್ಕಸೆರೆನ್ ಪೊಡಿ ಮಲ್ತ್‌ನ್ಸಿ ಕೈಪೆನಾ?.. ಯೀ ಕಯ್ಪುತ್ತಿನಾಳನೇ ಕಳುವಡೊಂಜಿ ಕಯ್ತೊವಂದಿ ನಿನ್ನ ತಿಗಲೆಡುಂಡಯ ಕಯ್ಪೆ? ಅವುಳ್ ಕಡ್ತ್‌ದೆ ಮೂಳು ಕುಡ್ತುದೇನ್ಪಿ ಟೇಂಕಾರ ಕಟ್‌ದ್ ದೀಲ.. ಜಾರ್ಲ...

"ಉಂತವುಳು ಒಂಜರೆ ಕಾಸ್‌ದಾಯ. ವೋಡೆ ನಿನ್ನಮ್ಮಡೆಗ? ರಾಮೆ ನಿನ್ನಮ್ಮೆನ? ಅತ್ತಾಯಗೀ ಮಗೆನ? ಕಾರ್ ಕಡ್ಪೆ ತಿಗಲೆನ್ ತಿಗ್ಪೆ ದಗ್‌ಡಿ ಮಗ... ನಾಸಿಗೆ ದಾಂತಿ ಓ ಮಂಗ ಬುಡೆದಿಜ್ಜಿ ಬುಡೆದಿಜ್ಜೀಂದ್ ಪಂಡ್‌ದೂರೊರ್ಮೆ ಬಂಗ್ರ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಇತ್ತಿ ಹಣೆಬರೊನು ಮಾರ್ಡ್ದಾ ತೋಜಾವತ್ತ..." "ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚಿಲಯ ಪೊಕ್ಕಡೇತ್ ಕೊರೆಪುನಿ. ನಿಕ್ಕ್ ಮದ್ಯನೆಡ್ ತೆಲಿ ಮಯ್ತ್‌ದ್‌ಜೆರ? ಕಂಡೆಲ... ನಾದೆಲ... ನಿನ್ನ ಬೊಣ್ಣೊನು ಬಾಕಿಮಾರ್ ನಟುಂಡು... ಸುರುಪ ಕೆಟ್ಟಿನ ನಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಮೋಣೆ.. ನಿನ್ನ ತಿಗಲೆಗ್ ಬೆರ್ಮ ರಕ್ಕಸೆ ಪೆಟ್ಟ್ ಪಾಡೋಡ್ಚ.." ತುಳುತ್ತ ನೆರಡೆದ ಈ ಸಂಗ್ರಹದ ಒಂಜಿ ಪೊರ್ಲ್ಲೇ ಬೇತೆ.

ಕೋಪ ಬತ್ತಿ ವಾಲಿ ಎಂಚ ಇತ್ತೆ. ತೂಲೆ : ".... ಕಿಟಿ ರಟ್ಟು ಕಣ್ಣ್‌ದ ಕೆಂಪು, ಕೊಡಿ ಮೀಸೆಲೆದ ನಲಿಪು, ದೊಂಕಿನುಚ್ಚುದ ಸುಂಯ್ಯು ಬುಡ್ಪಿನುಸುಲುದ ಒಯ್ಪು, ನೆತ್ತೆರ್‌ದ ಕೊರಿಪು, ಪುಣ್ಕೊದ ತಿರ್ಲ್‌ದಂಚಿತ್ತಿಡೀ ಮಯ್ತ ಬೆಗಪು ತೂಪಿನ ಜನೊಕುಳೆಗ್ ಬೆಪ್ಪು ಪುಟ್ಯೊಡಂಚಿನ ದರ್ಪು, ರೋಮ ಕೊಕ್ಕೆರ್ಡ್ದ ಕಣೆ ಪಂಜಿದನೆ ಬಯ್ತೂಪು ಅದಪು... ಕುಂಬರ್ಪು....." ಸಲೀಸಾದ್ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತೊಂದೆ, ಆಯನ ಸ್ವಭಾವೊನ್ಲಾ ತೋಜವುನ ಕ್ರಮ ಉಂದು.

ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವೆರೆ ಲಡಾಯಿಡ್ "ಸೇಂಕಾಟ ಸುಂಯ್ಯಾಟ ನೆರ್ಪಾಟ ನೂಕಾಟ ಒಯ್ಪಾಟ ನೋಪಾಟ ತೊರ್ಪಾಟ ತಿಣ್ಪಾಟ ಪರ್ಕಾಟ ಗುದ್ದಾಟ ಬೊಟ್ಟಾಟ ಕುಟ್ಪಾಟ ಯೆಡ್ಪಾಟ ತುಬ್ಚಾಟ ಮಲ್ಲ ಮಲೆನಾಡ ಬಂಟೆರನ ಪೊರ್ಮ್ಬಾಟ!"

ಇಂಚನೀ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಪೊರ್ಲು, ತುಳು ಜನಕುಳೆ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ರೀತಿ, ತುಳು ಜನೊಕುಲೆ ಪಾತೆರೊದ ರಿತಿಕ್ಕ್‌ಲೆನ್ ಇಡಿ ಇಡಿಯಾದ್ ಅರಾದ್ ಬೆರಾದ್ ಪಾಕ ಮಲ್ತಿನ ಬರೆಪಾಟಿಕೆ ಈ ಕಾವ್ಯೊದ ಉದ್ಯೊಗುಲಾ ಉಂಡು. ಒಂಜೊಂಜಿ ಭಾಗೊನ್ಲಾ ದೆತ್ತ್ ಬರೆವೊಡಾವು - ಉದಾ: ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಅದ್ಯಾಯೊಡು ಬರ್ಪಿ ಮುಗಲ್‌ದ, ಸಾಗೊಳಿದ, ಮರ್ಕಲೊದ ವರ್ಣನೆಲು, ಹನುಮಂತೆ ಲಂಕೆಗ್ ಪೋಪಿನ ಕತೆತ ವರ್ಣನೆ, ಕಡಲ್‌ದ, ಯುದ್ದೊದ ಸಂಗತಿಲು, ರಾಮ ರಾವಣೆರೆ ಯುದ್ಧ, ಇಂಚ ಒಂಜೊಂಜಿಲ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಕಮ್ಮೆನೊ, ಬಿಗು ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆನ್ ತೋಜಾವೊಂದುಳ್ಳ. ಉಂದು ಮಾತಲಾ ತಾಜ ತುಳುಟ್ಟು, ಪಣೆರಾಪುಂಡತ್ತಂದ್ ಆಚಿರ ಪಡೆಪಿನ, ತುಳುವೆರೆ ಮೈ ಮರ್ಲುನ

ಲೆಕೊದ ಬಾಗೊಲು ಕಾವ್ಯೊಡು ದಿಂಜ್‌ದುಳ್ಳ. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಇಪ್ಪಿ ಪಾತೆರೊದ ತುಳುನೇ ಒಂಜಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊದ ಬಾಸೆಯಾದ್ ಮಲ್ತಿನ ಕವಿನ ಸಾಮರ್ತಿಗೆ ಸಾದಾರ್ನದವತ್ತ್.

ನಡಪಿ ಘಟನೆನ್ ಕಣ್ಣ್‌ದೆದ್‌ರ್ ಕಟ್ಟ್‌ದಿಲೆಕ್ಕೊದ ಚಿತ್ರೊಲು ಏತೇತೋ ಉಳ್ಳ. ನಮ ಸೂತಿನ ಕೆಲವು ಜನೊಕುಲುಲ ಅಯ್ಟುಯ್ಟೆ ಬರ್ಪೆರ್. ಉದಾ: ರಾವಣೆರ ಆಸ್ಥಾನೊಡಿತ್ತಿ ಒರಿ ರಕ್ಕಸೆ ಸರ್ಪಾಸುರೆ: "ಮಿತ್ತ್ ತೂವೊಂದಪಗಪಗ ಕಣ್ಣ್‌ಮುಚ್ಚೊಂದು ಬಾಯಿ ನಂಗವೊಂದು ದಂಗ್ ಬೀಜೊಂದು ಕಯ್ಬೀರೊಂದು ತಟ್ಟ್ ತಿರ್ಗಾವೊಂದು ಎದುರಿತ್ತಿನಾಯ ಮೆಯ್ಯೊಂಜೊಂಜಿ ಕುಟ್ಟೊಂದು ತಿಕ್ಕಿನಡೆ ಬೊಟ್ಟೊಂದು ಪಾತೆರ್ನಗುಬ್ಬಿರಟ್ಟಾವೊಂದು - ಅರಸು ರಾವಣೆ, ಅತ್ತ್ ಯಾನ್ ಪಣ್ಪುಜಿ. ಇಂದ್ರಜಿತು ಅಂದೆ ಈ ಮಲ್ಲ ಲಂಕೆ ಯಾನತ್ತ್ ಲೋಕೊಗು ಗೊಂತು ಬೋಡ್ಚಿ ಜೋಕ್ಲಾಟಿಗೆ ಸುಬುದ್ಧಿ ಅಂಚತ್ತ್ ಬುಡಿ ರಾಮೆ ಇಡೆ ಬಯ್ದ್ ದಾಯೆನೋ ಯೇರ್ ಕೇಣೊಡ್ಚಿ ಗೆಲ್ಪುನೊಂಜಂದೆ. ಅತ್ತ್ ರಾಮನ ವೂರು ವೋಳುಂಡು, ಇಜ್ಜಿ. ಯಾನುಳ್ಳೆ ಅಂಚತ್ತ್ ಯಾನುಳ್ಳೆ" ಮೂಳು ಅರ್ದರ್ದ ಪಾತೆರುನ ಕೆಲ ಜನಕುಲೆನ ಜೀವಂತ ಚಿತ್ರ ಉಂಡು. ಕತೆ ರಾಮಾಯಣದಾಂಡಲಾ ನಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತೊದ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ತೋಜಯೆರೆ ಅವು ಕವಿಕ್ಕ್ ತೊಂದರೆ ಆಯ್ಜಿ.

ಪೊಸ ಪೊಸ ಶಬ್ದೊಲೆನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನ ಎಡ್ಡೆ ಕವಿನ ಕೆಲಸೊಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊಡು ಅಂಚಿತ್ತಿ ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿದ ಕೆಲಸ ಆತ್‌ಂಡ್. ಉದಾ: ಕಯ್ದೊಟ್ಯ (ಆಯುಧ ಶಾಲೆ) ಕರಕೆಬಿತ್ತಾಯ (ಕುಂಭಕರ್ಣೆ) ಗಾಳಿ ಬೀದಿ (ಆಕಾಶ) ತಗಡ್‌ದೆದೆಕಟ್ಟ (ಕವಚ) ತಗಡ್‌ದ ಮುಟ್ಟಳೆ (ಸೀಸಕ) ತಡ್ಪೆ ಕೆಬಿತ್ತಾರ್ (ಗಣಪತಿ) ತೆಡಿಲ್‌ದೊಂಡೆದಾಯೆ (ಮೇಘನಾದ) ಪರಪುಪದ್ದೈದಾರ್ (ಈಶ್ವರ) ಪೊರ್ತು ಬರಿ (ಸೂರ್ಯವಂಶ) ಬಾಣ ಬಂಡಿ (ವಿಮಾನ) ಬಿರುಕೈತ್ತಾಯೆ (ಕೋದಂಡಪಾಣಿ) ಮುಪ್ಪರಪು (ಗಂಗೆ) ಮಣ್ಣಪ್ಪೆ (ಭೂಮಾತೆ) ಮೆಯ್ಪಾಂತಿನಾಯೆ (ಅನಂಗ, ಮನ್ಮಥ) ಮೆಂಚಿಕಯ್ದ್ (ಇಂದ್ರೆ) ಮಲೆ ಮಗಳ್ (ಗೌರಿ) ಇಂಚ ಮಾತ.

ಇಡಿ ಕಾವ್ಯೊ ತುಳುತ್ತ ವಾತಾವರಣೊಡು ನಡತಿಲೆಕ್ಕ, ತೋಜಾವೆರ್. ಅಯೋಧ್ಯೆ, ಲಂಕೆ, ಕಿಷ್ಕಿಂದೆದ ಬದಲ್‌ಗ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಊರುಳೆನ್ ಆರ್ ಕಣಾಯಿಜ್ಜೆರ್. ಅಯ್ತ ಬದಲ್ ಅಯೋಧ್ಯೆ, ಲಂಕೆಲೆನ್ ತುಳುನಾಡಾದ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬರೆತೆರ್. ಪುದಾರ್‌ಲೆಡ್‌ಲಾ ತುಳುತನ ಬರ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಉದಾ: ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಗುರಿಕಾರೆ (ಆಪ-ನೀರ್, ಅಪ್ಪಣ್ಣೆ ಪಂಡ ವರುಣೇಂದ್‌ಲಾ ಅರ್ತ) ತೂಚಣ್ಣ ಪಂಡಿತೆ (ಸುಷೇಣ) ದಿರದೆ (ದ್ವಿರದ) ರುಸಬಣ್ಣೆ (ಋಷಭ) ಸೋಂಟೆ ಬಂಟಪ್ಪೆ, ಕಡ್ಪತ್ತಿ ಕುಡ್ಪೆ, ಗುದ್ಯೊಲಿ ಚಾಂಪೆ, ಪುರಿ ಮೀಸೆ ಕರ್ಗಪ್ಪೆ, ಮುಗುಡು ಮಂಜಣ್ಣೆ, ಗುಜಗುಂಟೆ, ಸೋಮಕ್ಕೆ, ಕೋರಿಕೊಟ್ಯಪ್ಪೆ, ಗುದಡ್ ಗುಮ್ಮಣ್ಣೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.. ಅಂಚನೆ ಮರಕ್ಕುಳೆನ, ಪಕ್ಕಿಲೆನ, ಹತ್ಯಾರ್‌ಲೆನ, ಪ್ರಾಣಿಲೆನ ಪುದರುಲುಲಾ ಅಯ್ಟುಯ್ಟೆ ಬರ್ಪೊ. ಕಿಸ್ಕಿಂದೆಡ್ ಕಿಸ್ಕಿಂದಾಯೆ ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ಬೂತೊನ್ಲಾ ಕವಿ ಉಂಡು ಮಲ್ಪೆರ್!

ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊಡು ಬರ್ಪಿ ವರ್ಣನೆಲು ಬಜೀ ವರ್ಣನೆಲಾವಂದೆ, ಅಯ್ತ ಪಿರವುಡು ಒಂಜಿ ತಾತ್ವಿಕ ಅಂಶ ಉಂಡು. ಉದಾ: ರಾವಣೆ ಮಲ್ಪಾಯಿನ ಮಾರಣ ಯಾಗೊದ

ಸಂದರ್ಬೊಡು, ಮಂತ್ರವಾದದ ವಿವರ ಪಣ್ಣಗನೇ ಅವು ಸುಳ್ಳು, ಡೋಂಗೀಂದ್ ತೋಜಾವೊಂದು ಪೋಪೆರ್. ಮಂತ್ರಿಲೆನ ವಿಷಯ ಬನ್ನಗ, ಇತ್ತೆದ ರಾಜಕೀಯೊನು ಓರೆಡ್, ಒಂತೆ ಅಡೆಗ್ ಹೋಲಿಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಹಳ್ಳಿ - ಪೇಂಟೆದ ವಿಷಯ ಬನ್ನಗ ಹಳ್ಳಿದ ಪರವಾದ್ ಉಂತುದೆರ್. ದೇವೆರೆನ ವಿಷಯ ಬನ್ನಗ ಕವಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಇಂಚ: "ಈ ಲೋಕನ್ನಿ ಬುಳೆಕ್ಬೇರ್ ಒವು? ಪನ್ಪಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗ್ ಉತ್ತರವಾದ್... "ಬುಳೆವೊಡ್ಡಡಿಕ್ ಜತ್ತ್‌ದಾದಾರವಾದಿಪ್ಪುನಿಂದೇ ಬೇರ್ ಪಂಡೆರಂಚನೆ ಬೊಕ್ಕದಕುಲು ದೇಬೆರ್‌ಂದ್, ಬೊಕ್ಕ ದೇವೆರ್‌ಂದ್ ಪಂಡೆರ್" ಇಂಚ ದೇವೆರೆಗ್ ತುಳುಟ್ಟು ಒಂಜಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೊರ್ತೆರ್. ಲೋಕೊಗು ಉಂದೇ ಬೇರ್. ದೇಬೆರ್, ದೇವೆರ್! ರಾಮನ ದೈವತ್ವ, ಅವತಾರೊಗು ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊಡು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಇಜ್ಜಿ. ರಾಮೆ ನರಮಾನಿಯೆ. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಗುಣೊತ್ತ ನರಮಾನಿನತ್ತ್‌ಂದೆ, ಬೇತೇರೆನ್ ದೇವೆರ್‌ಂದ್ ಪನೊಳಿ, ಅಂಚಾದ್ ರಾಮೆ ದೇವೆರ್, ಆಯಿನಿ ಹೊರತು ದೇವೆರೇ ಅತ್ತ್‌ಂದ್ ಕವಿನ ನಿರ್ಣಯ.

ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆಟ್ಟ್ ಏತೇತೋ ಬದಲಾವಣೆಲ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸನ್ನಿವೇಶೊದ ಪೊರ್ಲುನು ಕನತೆರ್. ಉದಾ: ದಶರಥನ ಪುಟ್ಟಿನ ದಿನೊಕ್ಕು ಜನೊಕುಳು ಪುದೆ ಕಣಪಿನ, ಮಂಥರೆನ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ, ಶಬರಿ ಮಂಥರೆನ ಅಪ್ಪೆ ಪನ್ಪಿ ಕಲ್ಪನೆ, ಸೀತೆನ ಮದಿಮೆದಡೆಗ್ ಅತಿಕಾಯೆ ಇಂದ್ರಜಿತುನಕುಲು ಬರ್ಪಿನವು, ಮಾರೀಚೆ ಪಕ್ಕಿ ಗೊಬ್ಬವುನಾಯೆ ಆದ್ ರಾಮನ ಗುಡ್ಸಿಲ್ದಾಡೆ ಬರ್ಪಿನವು, ಮೂಕುದಾಂತಿ ಉರೆ (ಸೂರ್ಪನಕಿನ ವೇಷ) ಬರ್ಪಿನವು, ಕುಂಬಕರ್ಣಗ್ ರಾವಣೆ ಮರ್ದ್‌ಪಾಡ್ದ್ ಆಯನ್ ಕೋಡಿ ಸೇರಾವುನವು, ಸೋಮಕ್ಕೆನ ಸಂಗತಿ ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ಟ್ ಬದಲ್ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಈ ಬದಲಾವಣೆಲು, ಕತೆಕ್, ಪಾತ್ರೊಲೆನ್ ದೆರ್ತ್ ತೋಜವುನೆಟ್ಟ್ ಪ್ರೇಜನ ಕೊರ್ತೊ.

ರಸ, ಅಲಂಕಾರ, ಸಂಭಾಷಣೆಲೆನ ಸೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟ್ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಒಂಜೊಂಜಿ ಭಾಗೊಲಾ ಆತ್ ಪೊರ್ಲುಂಡು. ಕವಿಗ್, ಯಕ್ಷಗಾನೊಡುಲಾ, ಕಾವ್ಯೊಡುಲಾ ಇತ್ತಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪರಿಶ್ರಮೊಲು ಈ ಕಾವ್ಯ ಬರೆವೆರೆ ಪೋಷಣೆ ಕೊರ್ತ್. ಆಂಡಲಾ, ಓಲ್ಲಾ ಬೇತೆ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ ಅನುಕರಣೆ ಇಜ್ಜಿ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯೊಡು ಒಂಜಿ ರಡ್ಡ್ ಎಲ್ಯ ವಿಷಯೊಡು ಓಳಾಂಡಲ ಬೇತೆ ಕಾವ್ಯೊದ ನೇರ ಪ್ರಭಾವ ತೋಜಿದು ಬರು, ಆತೆ.

ಪಾತೆರೊದ ಪೊರ್ಲು, ಅಲಂಕಾರ ಈ ಕಾವ್ಯೊಡು ಅಯ್ಬುಯ್ಬೆ ಉಂಡು. ಕೆಲವೇ ಉದಾರ್ನೆ.

"ಪಕಳದ ಪಚ್ಚೆ ಪರೆಲ್‌ದ ದೂಜಿಲೆನ್ ನಿದ್ಪ ಉಂತಾಯಿಲೆಕ
ಪರ್ಸ್ದ್ ಕಾಯಿಲ್ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟಿನಂಚ ದಿಂಜಿದಿನ ಜೀರ್ಗೆ
ಮುಂಚಿಲೆದ ದಯ್ಕುಲು"
"ಒಂಜಿ ರಡ್ಡತ್ತ್ ಮೂಜತ್ತ್ ನಾಲಯ್ನಾಜಿ ಏಳ್ ಓ ಮೇವೊಂದು
ಪೊರ್ತು ದೇವೆರನೇಳ್ ಗೆಂದ ಕುದುರೆಳು ಬತ್ತ್‌ನತ್ತ್‌ತ್...
(ಏಳ್ ರುಸಿಕುಳು ಬರ್ಪಿನವು)"

"ಕಲ್ಲ ಕರವುನ ಜವಣಾದಿಗೆ ಉಂಡೊಂದ್ ಚೆಂಡ್‌ನ್‌ಲ ಕಂಡೊನುಲ
ದಂಟಡ ಒಟ್ಟುಗು"
"ಪಾದೆಕಲ್ಲ್‌ಗ್ ಸಂದ್ ಪಾಡುನಂಚಿ ಜೀವ"
"ಕಯ್ಯಕ್ತ್‌ಂದೆ ಕರಬಿಸಲೆಡಿತ್ತಿ ಕರಿ ಉಣ್ಪೆನಾಯಗ್ ತಾಗುನೆಂಚ"
"ವೊಜ್ರದಾಣಿಲೆನ್ ಆಕ್‌ದ್ ಗಟ್ಟಿ ಕುಳ್ಪಾದಿ ನೀಲಿ ಮುಚ್ಚಿಗೆದ ಲೆಕ್ಕ
ಪೊರ್ಲುದ ಬಾಣ ನಿಲ್ಕೆ ಮೆಣ್ಕುನ ಬೊಳ್ಪಿದಾರಾಯಿಳ್"
"ಕಾವೆ ಕಡಲಾದ್ ತೇತಿಲೆಕ ರಂಗ್ ಮುಗುರುನ ಬಾಣದರು"
"ಇನಿಮುಟ್ಟ ಜಯ್ದಿನ ಸೀತೆನ ಕಣನೀರ್ ಲಂಕೆದ ಬದ್‌ಕ್ ಬಾಗ್ಯ
ಸುಡ್ಪುನ ಸುಣ್ಣ ನೀರ್"
"ನಮ್ಮ ರಕ್ಕಸೆರೆ ತಡ್ಪೆ ಕಿರೀಟೊಗಾ ರಾಮ ದಂಡ್ ಪೋಡ್ಯುನವತ್ತ್"
"ಅರಸುಲಾದೀರ್ ಕಂಡೊಡೆನೆ ಪೋಂಡ ಜನೊಕುಳೆಗ್
ಪುಣಿಯೆನೆ ಪೋಯೆರೇರ್ ಪಣ್ಪನಿ ಪಣ್ಪೆ"
"ಬಣ್ಣದಾಂತಿತ್ತ್‌ಂಡ ಬಂಗಾರ?"
"ಬಾರ್‌ಡ್ದ್ ದಡ್ಡೆಚ್ಚ. ಪೆಟ್ಟ್‌ಡ್ದ್ ಪೊಟ್ಟು ಪಾತೆರ ಎಚ್ಚ"
"ಪಾಳೆಡ್ ಕಲ್ತಿನವು ಕೊಳ್ಪಿಡೇ ಮದಪುನಿ"
"ಕಂಡೆ ಕಡ್ತಿ ತಾರಿದಲೆಕ್ಕ ರಕ್ಕಸಿ ಬೂರ್‍ಯೊಳು"
"ನೆತ್ತೆರೊಚಿದಿನ ಕುಂಟುನು ರಾಮೆ ಮುದ್ದೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್
ದೂರೊಗೊಯ್ತು ಬೀಜಾದ್ ದಕ್ಕಿನ ಪೋದು ಬೂರುಂಡು
ಕಡಲ್‌ಗ್‌ನ್ಪಿನಲೆಕ ಪೊರ್ತು ಕಂತ್‌ಂಡ್"

ಒಂಜಿ ಬಾಸೆಡ್, ಪೊಸತಾದ್ ಒಂಜಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊನು ರಚನೆ ಮಲ್ಪುನಗ, ದುಂಬುದ ಕಾವ್ಯೊಲೆನ ಬಾಸೆನ್ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತೊನು ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಸುಲಬೊದ, ಬೊಕ್ಕ ಸಾಜದ ಸಾದಿ. ಆಂಡಲಾ, ಮಂದಾರೆರ್ ಅಂಚ ಮಲ್ತ್‌ಜೆರ್. ನಮ್ಮ ಬೂತೊಳೆ ನುಡಿಕಟ್ಟ್, ಸಂದಿ ಪಾಡ್ದನೊಳೆನ ಬಾಸೆನಾವಡ್, ಸಂಸ್ಕೃತೊನಾವಾಡ್ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪಂದೆ, ನಿತ್ಯದ ತುಳುಟ್ಟ್, ಎದುರುಂತುದು ಪಾತೆರಿಲೆಕ್ಕ ಬರೆತಿನವು ವಿಶೇಷ. ನಮ ಪಾತೆರಕತೆದ ಬಾಸೆಡ್ ಒಂಜಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಲ್ಪೆರಾಪುಂಡ್‌ಂದ್ ತೋಜಾಯಿನವು ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಮುಖ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ.

ಒಂಜಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊಡುಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಪೊಸ ಕಾವ್ಯೊದ ನೋಟ, ಒಂಜಿ 'ತತ್ತ್ವ ದರ್ಶನ', ಕಥೆಕ್ಕೊಂಜಿ ಪೊಸ ಅರ್ತ, ಈ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊಡು ಕೊರತೆ ಉಂಡೊನ್ಪಿ

ಒಂಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂಡು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಂತೆ ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಸರಿ. ಆಂಡ, ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊನು ತೂವೊಡಾಯಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಬೇತೆ. ಆವೊಂಜಿ ಭಾಷಾ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ, ಬಾಸೆದ ಜಾನಪದ ಸತ್ತ್ವ, ಪೊರ್ಲುಲೆನ್ ತೋಜವುನವೇ ಅಯ್ತ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಆ ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಅವು ಯಶಸ್ವಿ ಆತ್ಂಡ್. ಕವಿ ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈಕ್ಕುಲು ಮುನ್ನುಡಿಡ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ "ತುಳು ಜನರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರ ಭುವನದ ಭಾಗ್ಯವೆಂಬಂತೆ" ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ರಚನೆ ಆತ್ಂಡ್. ಕವಿ ದೀವೊಂಡಿನ ಉದ್ದೇಶೊನು ಸರಿಯಾದ್ ಕೋಡಿ ಎತ್ತಾವುನ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್.

ಬೀರದ ಬೊಳ್ಳು

ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ನನೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಕಬಿತೆ "ಬೀರದ ಬೊಳ್ಳು" (ಪ್ರಕಟಣೆ 1997)

ಉಂದು ರಾಮಾಯಣೊಡ್ದ್ ಆಕಾರೊಡು ಎಲ್ಯ ಆಂಡಲಾ, ಯೋಗಿತೆಡ್ ಅಯ್ಕ್ ಸರಿಯಾದ್, ಅತ್ತ್. ಕೆಲವು ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಅಯ್‌ಡ್ದ್ ಮಿತ್ತೆ ಉಂಡು. ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಓಳು ಉಂತುದುಂಡ, ಅಲ್ಪಡ್ದ್ ಬೀರದ ಬೊಳ್ಳು ಸುರುವಾಪುಂಡು. ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಕಡೆತ್ತ ಬಾಗೊದ ಪುದರ್ "ಪರ ಬೂಡುಗು ಪೊಸ ಬೊಳ್ಳು" ಈ ಕಾವ್ಯೊದ ಪುದರ್ "ಬೀರದ ಬೊಳ್ಳು"! ಒಂಜಿ ಕಾವ್ಯೊ, ದಾನೆ ಸಾದಿಪೊಡುಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ, ಅವೆನ್ ಕವಿ ನೆಟ್ಟ್ ಪೂರ್ತಿ ಮಲ್ಪೆರೆ ತೂತೆರ್ಂದ್ ಈ ಪುದರ್‌ಡೇ ಅರ್ತ ಆಪುಂಡು. ಪರ ಬೂಡ್‌ಗ್ ಪಂಡ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ ಇಂಚಿತ್ತಿ ದುಂಬುದ ಕಥಾವಸ್ತುಲೆಗ್ ಪೊಸ ಬೊಳ್ಳು, ಪಂಡ ಪೊಸ ಅರ್ತೊನು, ಪೊಸ ನೋಟೊನು ಕೊರ್ಪಿನ ಇರಾದೆ ಮೂಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಪುಂಡು.

ಪದಿಮೂಜಿ ಅದ್ಯಾಯೊದ ಬೀರದ ಬೊಳ್ಳು, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಛಂದಸ್ಸ್‌ಡ್ ಬರೆತಿನವು. ಮಿಶ್ರ ಛಾಪು ನಡೆತ್ತ ಸಂದಿದ ಒಂಜಿ ಮಟ್ಟ್, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಚೌಪದಿ, ದ್ವಿಪದಿ, ಮಿಶ್ರ ರಗಳೆ, ಲಲಿತ ರಗಳೆ, ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಧಾಟಿಲೆಡ್ ಓದೆರೆಲಾ, ಪದ ಪಣ್ಪೆರೆಲಾ ಅನುಕೂಲವಾದುಂಡು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ದಾಟಿ, ಛಂದಸ್ಸ್‌ಲೆನ್ ಭಾವನೆಗ್ ಸರಿಯಾದ್ ಜೋಡಣೆ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಕತೆನ್ ದೆತೊಂದು, ಆಯನ ಬೀರದ ಮೂಲಕ ಲೋಕೊಗು ಎಂಚ ಬೊಳ್ಳು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್ಂದ್ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ಪುನವು ಈ ಕಾವ್ಯೊದ ವಿಷಯ. ಬೀರ ಇಪ್ಪುನು ಬೊಳ್ಳು ತೋಜವೆರೆಗ್ ಹೊರತ್ ಮುರ್ತಾಪುಗತ್ತ್‌ಂನ್ಪುನ ಕೃಷ್ಣನ ಜೀವನ ತತ್ತ್ವ ಎಂಚ ಆಯನ ಜೊಕ್ಲಾಟಿಗೇಡ್ದೆ ತೋಜೊಂದು ಬತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್ಂದ್ ಈ ಕಾವ್ಯ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ಪುಂಡು.

ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣೊಡು ಮುಕ್ಯವಾದ್ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಪೊರ್ಲುನು, ನುಡಿಕಟ್ಟ್‌ನ ಪ್ರಯೋಗ ಮಲ್ಪುನವು ಉದ್ದೇಶ ಆಂಡ, ಈ ಕಾವ್ಯೊಡು ಕವಿ ಅಯ್‌ಡ್ದ್ ದುಂಬು ಪೋದು ಒಂಜಿ ಕಾವ್ಯೊದುಳಯಿ ಬೋಡಾಯಿನ ಜೀವನ ದರ್ಶನೊನು ಕಣತ್ತೆರ್. ಒಂಜಿ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷೊನು, ಕಂಸೆ- ಕೃಷ್ಣೆರೆನ ಮೂಲಕ ತೋಜಾದ್, ಮಹಾಕಾವ್ಯೊದ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್‌ನ್ ಪೂರ್ತಿ ಮಲ್ತೆರ್. "ದೇವೆರೆ ಚಿತ್ತ" "ಕಲಂಕ್ ತೆಲಿಂಡ್" "ತರಲೆದ ಬಿರ್ಗಾಲಿ" "ಒಸರ್‌ದ ಬೊಳ್ಳಿಲ್" "ಎಲ್ಯ ಬಾಲೆದ ಮಲ್ಲ ಬೇಲೆ" "ಲೂಟಿದ ಕೂಟ" "ಗುಡ್ಡೆದ ಪರ್ಬ" ಗೆಂದುನ ಅಡ್ಡ

ಸಾದಿ" "ಮೋಕೆದುಡಲ್" ಇಂಚ ಅದ್ಯಾಯೊಲೆನ ಕೆಲವು ಪುದರುಳು. ಈ ಪುದರುಳೇ ಕವಿನ ದೃಷ್ಟಿನ್ಲಾ, ಕಾವ್ಯೊದ ಸ್ವರೂಪೊನ್ಲಾ ತೋಜಾದ್ ಕೊರೊಂದುಳ್ಳೊ.

ಕವಿ, ಈ ಕತೆನ್ ಕಾವ್ಯೊಗಾದ್ ದೆತೊಣೆರೆ ರಡ್ಡ್ ಕಾರಣ ತೋಜುಂಡು - ಒಂಜಿ, "ಈ ಮಲ್ಲ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಯಾನ್ ಗೋಪ್ಪಿ ಮಲ್ಪಂದಿನ ಜೋಕುಲೆನ ಬಾರೀ ಮಲ್ಲ ಲೋಕೊವೊಂಜಿ ನೆಗೆತ್ ತೋಜೆಂಡ್" ('ನೆನಪುಡು' ಕವಿನ ಮುನ್ನಡಿದ ಪಾತೆರ) ರಡ್ಡನೆ ಕಾರಣ, ಕಂಸನ ದುರಾಡಳಿತೊಗು ಎದ್‌ರ್ ಕೃಷ್ಣೆ ಮಲ್ತಿನ ಒಂಜಿ ಕ್ರಾಂತಿ, ಇಂದ್ರಪೂಜೆದ ಬದಲ್‌ಗ್ ಗೋವರ್ಧನ ಪೂಜೆನ್ ಸುರು ಮಲ್ತಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿ. ಉಂದೇ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ತೋಜುಂಡು.

ಕೃಷ್ಣನ ಕತೆನ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ರೀತಿಟ್ ಅರ್ತ ಮಲ್ತೊಂದು ಯೇತೆತೋ ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಕಲಾಕೃತಿಲು ತಯಾರಾಂಡಲಾ, ಆ ಕತೆಟ್ಟ್ ನನಲಾ ಪೊಸ ಪೊಸ ಅರ್ತೊಲು ತೋಜೊಂದುಳ್ಳ. ಅಂಚನೆ ಮುಲ್ಪ ಕವಿ ಮಂದಾರೆರ್, ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನೊನ್ ಬಜಿ ಕತೆ ಆದ್ ಪಣಂದೆ, ಅಯ್ತ ಮೂಲಕ ಪೊಸ ಒಂಜಿ ಬೊಳ್ಪುನು ಕೊರ್ಯೆರೆ ತೂತೇರ್. ನಮ್ಮ ದೇಶೊಗು ಇತ್ತೆ ಜನಕುಳೆ ಮೂಲಕ ಒಂಜಿ ಪೊಸ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಆವೊಡು, ಪೊಸ ಕಾಲೊಗೊಂಜಿ ಪೊಸ ಸಾದಿ ತಿಕ್ಕೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಕನ ಈ ಕಾವ್ಯೊಡುಂಡು.

"ಯೆಂಕ್ಳೆಡ್ಡಾಪಿನಂಚ ಇತ್ತ್ಂಡ ದಾಯೆ ದೇವೆರೆಗೊಂಜಿ ಉಪದ್ರ. ಆರುಪ್ಪಡಿತ್ತಿನ ಜಾಗೆಡೇ ಸೊಸ್ತ... ಆರಿತ್ತಿನಡೆಗ್ ಪಾರುನ ಬೊಡ್ಚಿ".... (ಪುಟ 84) ಈ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಕವಿ ಹೃದಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಪುಂಡು. ಊರುಡು ಬದಲಾವಣೆ ಮಲ್ಪೊಡ್ಡ ದೇವೆರೆನ್, ಅವತಾರೊನು, ಮೈಮೆನ್ ನಂಬ್‌ದ್ ಕುಳ್ಳುನತ್ತ್. ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನನೇ ಮುಕ್ಯಂದ್; ಈ ಪಾತೆರ ಪನ್ಪಿನ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣೆರ್‌ನ್ಪುನವು ಮೂಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯೊಡು ಅವತಾರ, ದೇವೆರೆ ಮಹಿಮೆದ ವಿಷಯ ಇತ್ತ್ಂಡಲಾ ಅವು ಮುಖ್ಯ ಅತ್ತ್. ಅವು ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರ ಮಾತ್ರ. ಪುರಾಣೊನ್ಲಾ, ಲೌಕಿಕೊನ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ಪುನ ಕೆಲಸ. ಮುನ್ನುಡಿಡ್ ಡಾ। ವಿವೇಕ ರೈಕುಲು ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ "ತುಳುಟ್ಟ್ ಇತ್ತೆ ಆವೊಡಾಯಿನ ಕೆಲಸ ಪಂಡ ಮಾಯೊದ ಲೋಕೊಡ್ಪು ಜೋಗೊದ ಲೋಕೊಗು ಬರ್ಪುನಲೆಕೊ ತುಳುತ್ತ ಕಬಿತೆಲು " ತಯಾರಾವೊಡು. ಆ ಕೆಲಸೊನು ಈ ಬೀರದ ಬೊಳ್ಪು ಪೊರ್ಲುಡು ಮಲ್ತ್‌ದ್ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಪ್ರೊ. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಬಟ್ರ್ ಬರೆಯಿಲೆಕ್ಕ "ಬೀರದ ಬೊಳ್ಪು ಕನ್ನಡಗ್‌ಲಾ ಬೋಡಾಯಿನೊ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ"

ಸುರುತ್ತ ಅದ್ಯಾಯೊ ಸುರುವಾಪಿನಿ ಇಂಚ

"ತಾನ ತಾನನ ತಾನ ತಾನಾನಾ। ನಾ ತಾನ ನಾನನ....

ಇಂಚ ಪಾಡ್ದನದ ಶೈಲಿಡ್ ಸುರು ಮಲ್ತಿನವು, ಕವಿನ ಜಾನಪದ ನಿಷ್ಠೆನ್, ಕಾವ್ಯೊದ ದೃಷ್ಟಿನ್ ತೋಜವುಂಡು.

"... ಊರುನಾಳ್ಯನ ಜನೊಕುಳೆಗ್ ಕಣ್ಣ್‌ಮಂದ

ಕೆಬಿ ಕೆಪ್ಪು ಮೊಣೆದ ಚರ್ಮ ದಪ್ಪ ನೆನಪೊಂತೆ

ಕಡಮೆನೆ..."

"ನಿಕುಳು ಮಾತೆರ್ಲ ಒಂಜಾದ್ ತರೆ ಕೊರೊಡೂರು
ದೆಡ್ಡೆಗಾದೆಂಚಿನೆನ ಈ ಮಣ್ಣ್‌ಗಾವಂದಿನೊಂಜಿ
ಬೊಡ್ಚಂದಿನಾದೇ ಪೋಂಡು ನನ ಮಿತ್ತ್‌ಗಿಂಚಿನಾಯರೆ ಬಲ್ಲಿ
ಜತೆ ಬೆನಡ್, ಸಮವುಣಡ್, ಬೆನ್ನಿ ಜನಕುಳೆ ಬಂಜಿ
ಸಂಪಾವೊಡು ಬೆನಂದಿನಕ್‌ಳೆ ಬೆರಿ ಬೆಚ್ಚಾವೊಡು..."

ಈ ಪಾತೆರೊಳೆಡ್, ಕವಿ ಒಟ್ಟು ದಾದ ಪನ್ಪೆರ್‌ನ್ಪುನರಿವು ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು.

ಬೀರದ ಬೊಳ್ಪುಡುಲಾ, ಈ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದಲೆಕನೆ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಪೊರ್ಲು ಎಂಚಲ ಉಂಡೆ, ಅವತ್ತಾಂದೆ ಕಾವ್ಯೊಗುಣ ಎಚ್ಚ ಉಂಡು. ನೆತ್ತ ವಿಮರ್ಶೆ ಸರಿಯಾದ್ ಆನಗ, ನೆಕ್ಕ್‌ಲಾ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಡೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಸ್ಥಾನ ತಿಕ್ಕುನವು ಖಂಡಿತ.

ಜಾಗಂಟೆ

ಜಾಗಂಟೆ (ಪ್ರಕಟಣೆ 1991) ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ತುಳು ಕಬಿತೆಲೆ ಗೊಂಚಿಲ್. ಪದಿನಾಜಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಮೂನೆದ ಕಬಿತೆಳುಲಾ 'ಏರಿನಿ ಕೆರ್ಣೆ' ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ಉದ್ದ ಕಬಿತ (ನೀಳ್ಗವನ) ಲಾ ನೆಟ್ಟುಂಡು. ಮಂದಾರೆರೆನ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊಳೆಡ್ದ್ ಬೇತೆ ನಮೂನೆದ ಪ್ರತಿಭೆ ಈ ಗೊಂಚಿಲ್‌ಡ್ ತೋಜುಂಡು. ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಲಾ, ತುಳು ಬಾಸೆದವೇ ಆಯಿನ ಪೊರ್ಲುಲಾ ಮೂಳು ಒಟ್ಟಾತ್‌ನ ತೋಜುಂಡು. ಈಶ್ವರ ದೇವೆರೆನ ಒಂಜಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇಂಚ ಉಂಡು.

ಮಲೆ ಮಗಳೆ ಮದಿಮಾಯೆ ಮೂಜಿ ಕಣ್ಣಾಯೆ ತಿಂಗೊಳು
ತುಂಬಿನಾಯೆ, ರೊಂಡುಲು ಮಾಲೆದಾಯೆ ಕಂಟೆಲ್ ಮಜೆತ್ತಾಯೆ
ಚರ್ಮೊನು ತುತ್ತಿನಾಯೆ ಮೂಜೂರುಳೆನಳಿತ್ತಿನಾಯೆ
ಚಳಿ ಗುಡ್ಡೆದಿಲ್ಲಾಯೆ ಮುಪ್ಪರಪು ತರೆತಾಯೆ
ಅಳಿದಾಂತಿನಾಯೆ ಮರಿ ಪದ್ಪೆದ ಮಲ್ಲಾಯೆ
ತುಳುನಾಡ ಕಾಡ್ ಗುಡ್ಡೆಡ್ ಮೂಡಿನಾಯೆ ಕಾಪುಲ ಈಸರ ದೇವರೀಯೆ ||

ಎಂಚಿನ ಸಗ್ತಿದ ವರ್ಣನೆನ್ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಕೊರೊಳಿನ್ಪುನೆಕ್ಕ್ ಇಂದೊಂಜಿ ಉದಾರ್ಮೆ.

ಹಳ್ಳಿದಾಕ್ಲೆಡ ಮೂಡನಂಬಿಕೆಲು ಉಂಡುಂದ್ ಪೇಂಟೆದಾಕ್ಲು ಪನ್ಪಿನೆನ್ನ್ ಕೇಂಡಿನ ಕವಿ, ಪೇಂಟೆದಕ್ಲೆನ ಮೂಡನಂಬಿಕೆಲೆನ್ ಇಂಚ ತಮಾಸ್ ಮಲ್ಪುವೆರ್

'ಪಾಕ ಕೈ ತರೆಯಿತ್ತಿನ ಕಂಚಿ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಬೊಂಬೆ ತೂದು
ಕೈ ಮುಗಿತ್ತೆರ್ ದಾಯೆಗವು ಪನ್ಲೆ'

'ಕಟ್ಕೊಣೊಲೆಡ್ ಮೀಸೆ ಬುಡ್ಪಾದಿ ಬಿಸಲೆದ ದೊಂಪ ದಾಯೆ'

'ಗೊಂತಿತ್ತ್‌ದ್‌ಲ ಓಟು ಕೊರ್ಪತ್ತನಮ ಇಂದೊಂಜಿ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆನ'

'ಇಸ್ಸರೂಪ ದರ್ಸನ ಕಬಿತೆಡ್, ಗೀತೆದ ಇಸ್ಸರೂಪೊನು

ತಿರ್ಗಾದ್, ಅನ್ಯಾಯದ ಇಸ್ಸರೂಪೊ ಎಂಚ ಅಂಚ ತೋಜಾದೆರ್'

'ಮರ್ಲನ ಪದ' ಪನ್ಪಿನವು, ಆರೆನ ಹುಚ್ಚು ಜೋಗಿಯ ಹಾಡುನ್ಪಿ ಕವಿತೆಲೆನ ಅನುವಾದ. ಸಾದಾರ್ನ ಡಿವಿಜಿಯೆರೆನ 'ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ'ದ ರೀತಿದವು. ಮರ್ಲನ ಒಂಜಿ ಪದ:

ದೇವರುಳ್ಳೆರ್‌ಂದ್ ಇಜ್ಜೇಂದೌಸಕಳವೊಣಡ

ಬದ್ಕೊಡಾನಿಕ್ಕ್ ಪೋ ಬೆನ್ ಪಾತೆರೊಡ್ಚಿ

ಜೆತ್ತಿನಡೆ ನುಪ್ಪು ಬತ್ತ್‌ಂಡ ಬಾಯ್ಬುಡೆ ದೇವೆ

ರುಳ್ಳೇನ್ಪ ಬೆನ್ ತಗ್ಗ್ ಬಗ್ಗ್ ಮರ್ಲ॥

ಜಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ್ ಪನ್ಪಿ ಚುಟುಕೊಳೆಡ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಕೆಲವು ಬಿಗುತ್ತ ಜಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ್ ದಕ್ಕ್‌ದೆರ್, ಊರುಡು 'ಬಾರ್‌ದ ಬುಳೆ' ಎಂಚ ಬುಳೆದ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ಕೊಂಜಿ ಜಲ್ಲಿಕಲ್ಲ್:"

"ಎರು ಬಿತ್ತ್ ನುಗ ನಾಯರೊಂಜಿಲಾ ಬೊಡ್ಚಿ!

ಬೊಣ್ಯಗೊಬ್ಬರ ಕೆಸರ್ ಒಂತೆಲಾರೆಂಕೊಡ್ಚಿ!"

ಬೊಕ್ಕ ಬಾರ್ ಎಂಚ ಬುಳೆಪುಣ ಕೇನ್ಲೆ -

"ಬೊಡೆದಿ ಬಾಲೆಲೆನ ಕೆಬಿ ಪೀಂಟಾದ್ ಜಾರ್

ಉಂಡು ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಡ್‌ಲ ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್ ಬಾರ್!"

ಅಂಚನೆ ಮುಕ್ಕಾಲ್, (ತ್ರಿಪದಿ) ಬೊಳ್ಪು, ತುಳುನಾಡ ನಲಿಕೆ, ಪುಲ್ಯಾಂಡ್, ಇಂಚಿತ್ತಿ ಕವಿತೆಲೆಡ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಮೂನೆದ ಬಾವನೆಲೆನ್ ತೋಜಾದೆರ್.

"ಏಕಿನಿ ಕರ್ಣೆ" ಕರ್ಣನ ಜೀವನೊನು ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ಪಿನ ಕವಿತೆ. ನೆಟ್ಟ್ ಕರ್ಣಗ್ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಆಂಡಲಾ, ಶಲ್ಯೆ, ವಿದುರೆ, ಕೃಷ್ಣೆ, ಪಾತ್ರೊಳುಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಬೊಳ್ಪುಡು ತೋಜುವ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆದ ಅನುಭವೊನು ಈ ಕವಿತೆಡ್ ಎಡ್ಡೆನೆ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತಿನ ತೋಜುಂಡು. ಮಂದಾರೆರೆಗ್ ಪ್ರಿಯವಾಯಿನ ಲಲಿತ ರಗಳೆಡ್ ಬರೆತಿನ ಈ ಕವಿತೆ ಸಲೀಸಾದ್ ಓದುಲೆಕ್ಕ ಉಂಡು.

ಜಾಗಂಟೆದ ಮುನ್ನುಡಿಡ್ ಕವಿ, ವಿದ್ವಾಂಸೆ ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯೆರ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ 'ಮಂದಾರೆರ್ನ ತುಳು ಪ್ರಭುತ್ವ, ಅಯ್ನ್ ಆರ್ ಪ್ರಯೋಗ ಮಲ್ತಿನ ರೀತಿ ಚೋದ್ಯ ಪುಟ್ಟವುಂಡು'.

ಕನತ್ತ ಪೊಣ್ಣು

ಭಾಸ ಕವಿನ 'ಸ್ವಪ್ನವಾಸವದತ್ತ' ನಾಟಕೊದ ತುಳು ಅನುವಾದ 'ಕನತ್ತ ಪೊಣ್ಣು' ಒಂಜಿ

ಎಡ್ಡೆಂತಿನ ಬರವು. ಸಂಸ್ಕೃತೊನು, ಅಯಿಟ್ಲಾ ಭಾಸನ ಶೈಲಿನ್ ತುಳುಕ್ಕು ಅನುವಾದ ಮಲ್ಪುನ ಕೆಲಸ ಸುಲಬದವು ಅತ್ತ್. ಆ ಕೆಲಸೊನು ಮೂಳು ಸಲೀಸ್‌ಂದ್ ತೋಜು ಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಬರೆತಿನವು ಒಂಜಿ ಸಾದನೆ. ಅನುವಾದದ ಒಂಜಿ ರಡ್ಡ್ ತುಂಡುಲೆನ್ ತೂಲೆ:

ಮೂಲೊ: **ಪೂರ್ವಂತ್ವಯಾಪ್ಯಭಿಮತಂಗತಮೇವಮಾಸೀತ್**
ಶ್ಲಾಘ್ಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ಪುನರ್ವಿಜಯೇನ ಭರ್ತುಃ
ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಜಗತಃ ಪರಿವರ್ತ ಮಾನಾ
ಚಕ್ರಾರ ಪಂಕ್ತಿರಿವ ಗಚ್ಛತಿ ಭಾಗ್ಯ ಪಂಕ್ತಿಃ ||

ಅನುವಾದೊ : **ಪೊಣ್ಣೇ ನಡತ್‌ಂದೇ ದುಂಬೆಣ್ಣಲೆಕ**
ನಿನ ಕಂಡನಿಗ್ ಗೇಲಾಂಡೀ
ಯೆಣ್ಣನವೆ ಪಡೆಪ ಚಕ್ರದ
ಕುಣ್ಕೊಳೆ ಸಾಲ್ದಂಚ ಬಾಗ್ಯಮಗುರೊಂದುಂಡೂ ||

ಮೂಲೊ : **ಮಿಥ್ಯೊನ್ಮಾದೈಶ್ಚ ಯುದ್ಧೈಶ್ಚ ಶಾಸ್ತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ಯೈಶ್ಚ ಮಂತ್ರಿಶ್ಚೈ**
ಭವದ್ಯತ್ನೇ ಖಲುವಯಂ ಮಜ್ಜಮಾನಃ ಸಮುದ್ಧೃತಾಃ ||

ಅನುವಾದೊ : **ಕಳವುದ ಮರ್ಲಾಟಿಕೆದಾ**
ಕಳ ಪೆಟ್ಟ್‌ಡ್ ಮಂತ್ರೊದ ಬಲೊ ಜಪಗಪಗನೆ ಯೀ
ಮಳ್‌ನೆನ ಪೊರ್ತುಗು ತಕ್ಕಕು
ಸೆಲ್‌ಡಂಕ್ಕೆನ್ ಕಾತ ದೆರ್ತ್ ಮುರ್ಕಿನಕ್‌ಳೆನ್ ||

ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಾಸೆಡ್, ತುಲು ಬಾಸೆಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ಪುನ ಕೆಲಸೊಡುಲಾ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗಿತ್ತಿ ಸಾಮರ್ತಿಕೆನ್ ಈ ಕೃತಿ ತೋಜಾವುಂಡು. ಬಟ್ರ್ ಬರೆತಿನ ತುಳು ಪಾರೊಲು ಕೆಲವುಂಡು

ಕನ್ನಡ ಬರವುಳು

ಮಂದಾರ ಮಾಲೆ : ಉಂದು ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆನ ಸುರುತ್ತ ಪ್ರಕಟಿತ ಬರವು. ನೆಟ್ಟ್ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಲು, ಪದಕ್ಕುಲು ಉಳ್ಳೊ, ನೆಟ್ಟಿತ್ತಿನ 'ಹುಚ್ಚು ಜೋಗಿಯ ಹಾಡು' ಎಡ್ಡೆ ರಚನೆ.

ಸತ್ಯವತಿ ಶಪಥ : ಉಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ. ಕುಡುಪು ನಾರಾಯಣ ಬಂಗೇರೆರ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತಿನ ಕತೆನ್ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಉಂದೆನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಳೊದಕ್ಲು ಗೊಬ್ಬೊಂದಿತ್ತೆರ್. ನೆತ್ತ ಪದ್ಯ ರಚನೆನ್ ದಿ| ಭಾಗವತೆರ್ ದಾಮೊದರ ಮಂಡಚ್ಚೆರ್ ಪುಗಾರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಉಂದು ಅಪ್ರಕಟಿತ.

ಅಹಲ್ಯೋದ್ಧಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಳದಕುಲು ಗೊಬ್ಬೊಂದಿತ್ತಿನ 'ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣ' ಸಂಯೋಜನೆಡ್, ಅಹಲ್ಯೋದ್ಧಾರದ ಭಾಗೊನು ನೃತ್ಯರೂಪಕವಾದ್ ತೋಜಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆಯ್ಕ್ ಬೋಡಾದ್ ಬರೆತಿನವು. ಅಪ್ರಕಟಿತ.

ಗಜಾಸುರ ವಧೆ : ಶಿವ ಪುರಾಣೊದ ಗಜಾಸುರ ಮೋಕ್ಷದ ಕತೆತ್ತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ. ಅಪ್ರಕಟಿತ.

ಉನ್ಮತ್ತ ರಾಘವ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಣಕ : ಭಾಸ್ಕರ ಕವಿ ಬರೆತಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಣ ಕೊದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದೊ. ಸೀತೆನ್ ಕಳೆವೊಣ್ಣಗ ರಾಮಗ್ ಭ್ರಮೆ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಸೀತೆನ್ ನಾಡೊಂದು, ಉನ್ಮತ್ತೆರೆಲೆಕ್ಕ ಪಾತೆರೊಂದು ಪೋಪಿನವು ಈ ಕೃತಿತ್ತ ವಸ್ತು. ಪೊರ್ಲುದ ಅನುವಾದ, ಒಂಜಿ ಪದ್ಯ.

ಪಡಿನೆಳಲ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂದಂ

ದಡವಿಗೆ ಬಂದೆನ್ನ ನೊಂದಿ ಬಾಳ್ದಿರ್ದಪೆ ನೀಂ

ತಡೆವೆನಿದೆಂತು ವಿಯೋಗವ

ಪೊಡವಿಜೆಯಪರಾಧಿಯಲ್ಲ ನಾನು ಸಿರಿವರಂ ॥

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು (1997): ಈ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆ ಗೊಂಚಿಲ್‌ಡ್ ಮೂಜಿ ಎಲ್ಯ ಪ್ರಸಂಗೊಲು ಉಳ್ಳ. ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪರಂಧಾಮ, ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣ, ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ. ಈ ಕಾಲೊಡು ಬತ್ತಿನ ಪೊಸ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಯೋಗೊಲೆಗ್ ಅನುಕೂಲವಾದ್ ಬರೆತಿನ ಈ ಮೂಜಿ ಕೃತಿಕ್‌ಲೆಡ್ ರಡ್ಡ್ ಕ್ಯಾಸೆಟ್ಟ್‌ಡ್‌ಲಾ, ಕಡೆತ್ತವು ಆಟೊದ ರೂಪೊಡ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗ ಆತ್‌ಂಡ್. ಪ್ರಸಂಗೊಲು ಚುಟುಕಾದ್, ಪದ್ಯೊಲು ಪದ ಪನ್ಪಿನಯಗ್ ಅನುಕೂಲವಾದ್, ಬಾಸೆಲ ಪೊರ್ಲು ಉಂಡು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಭಾಗವತೆ ಬೊಕ್ಕ ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾದ್ ಕವಿಕ್ಕ್ ಇತ್ತಿ ಅನುಭವೊ ಈ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ ರಚನೆಡ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಶ್ರೀರಾಮ ಪರಂಧಾಮೊದ ಒಂಜಿ ಪದ್ಯ:

ವನಜಾಕ್ಷನೆಂದ ಕಾಲಾಧೀನದಲಿ ಲೋಕ

ದಿನ ದಿನ ಪೊಸ ಚೆಲ್ವೆಸುವುದ

ಮನಕತಿ ಹರ್ಷ ಜೀವನದುತ್ಕರ್ಷವು ಯೇತ

ಕಿನಿತು ವೈರಾಗ್ಯ ನೀನಾರು ॥

'ಪುಣ್ಯ ಕೋಟಿ' ಪ್ರಸಂಗೊಡು, ಪೆತ್ತೊಲು ನರಮಾನಿನ ವಿಷಯೊಡು ಎಂಚ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೊಂಡ್ ಪನ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಪದ್ಯ:

ಕೇಳಿರೇ ಮಾನವರು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಪ ಜಾಣ್ಮೆಗಳ ನೋಡಿ
ಪಾಲಿಗಾಗಿಯಲ್ಲದೆಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯೆ।
ಬಾಲವೆತ್ತಿ ನಲಿವ ನಮ್ಮ ಬಾಳ ಕುಡಿಯ ಕರುಗಳಿಂಗೆ
ಹಾಲ ಹನಿಯ ಸುಳಿಯಗೊಡರು ಖೂಳರಲ್ಲವೆ॥

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿನ ಕತೆನ್ ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಬರೆಯಿನವು, ಕವಿನ ಪೊಸ ದೃಷ್ಟಿನ್ ತೋಜವುಂಡು. ಮೂಜಿ ಪ್ರಸಂಗೊಡುಲಾ ತಾಳ, ರಾಗ, ಛಂದಸ್ಸ್‌ದ ಎಡ್ಡೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಲಾ, ಸುಲಬ ಬಾಸೆದ ಪೊರ್ಲುಲಾ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪ.

ಇತರ : ಈತತ್ತಂದೆ, ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಕೆಲವು ಬಿಡಿ ಕವಿತೆಲೆನ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಲೇಖನೊಳೆನ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಚಿಕೆಲೆಗ್ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಭಾಷಣೊಲೆಗ್, ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥೊಲೆಗ್ ಲೇಖನೊಳೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಯಕ್ಷಗಾನೊದ ಮಿತ್ತ್ ಎಲ್ಯ ಲೇಖನೊಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಅಂಚನೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆದ ಕೆಲವು ಎಲ್ಯ ಬರವುಲೆನ್ನ ಬರೆತಿನವುಂಡು. ಆರೆನ ಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪದ್ಯ. ಗದ್ಯೊಡು ಆರೆನ ಬರವಣಿಗೆ ಆರೆನ ಕವಿತೆದಾತ್ ಮಿತ್ತ ಮಟ್ಟ್‌ದವುತ್ತ್. ಅಂಡಲಾ, ಅಯ್ಟ್, ಒಂಜಿ ಮೂಲಭೂತ ಆಲೋಚನೆನ್, ಪೊಸ ವಿಷಯೊನ್ ತೋಜಾಪಿನ ತಾಕತ್ ಉಂಡು.

ಮಂದಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಕನ್ನಡ

ಮಂದಾರ ಮಾಲೆ - ಕವಿತೆಲು	
ಉನ್ಮತ್ತ ರಾಘವ - ಅನುವಾದ	ಯುಗಪುರುಷ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ 1997
ಸತ್ಯವತಿ ಶಪಥ (ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ	ಅಪ್ರಕಟಿತ
ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು	
ಶ್ರೀರಾಮ ಪರಂಧಾಮ, ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣ, ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ	ಯುಗಪುರುಷ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ 1997
ಗಜಾಸುರ ವಧೆ (ಯಕ್ಷಗಾನ)	ಅಪ್ರಕಟಿತ
ಅಹಲ್ಯೋದ್ಧಾರ (ನೃತ್ಯರೂಪಕ)	ಅಪ್ರಕಟಿತ

●

ಲೇಖನೊಲು, ರೇಡಿಯೋ ಭಾಷಣೊಲು ಇತ್ಯಾದಿ

●

తుళు

ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ - ಎಸಳ್ 1, 2	ಮಣಿಪಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘ 1977
ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ - ಎಸಳ್ 1, 2 ರಡ್ಡನೇ ಅಚ್ಚ್	ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರಕಾಶ ಸಮಿತಿ, ಮಂಗಳೂರು 1981
ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ - ಸಂಪೂರ್ಣ	ವಜ್ರದೀಪ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಳಗಾವಿ 1987
ಕನತ್ತ ಪೊಣ್ಣು (ಅನುವಾದ)	ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ ಕುಡುಪು
ಜಾಗಂಟೆ (ಕವಿತೆಲು)	ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ ಕುಡುಪು, 1991
ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು (ಕಾವ್ಯ)	ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ, ಮಂಗಳೂರು 1997
ತುಳು ಪಾಠ ಪುಸ್ತಕ	ಅಪ್ರಕಟಿತ

ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರೆಗ್ ತಿಕ್ಕಿನ
ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಸನ್ಮಾನೊಲು ಪ್ರಶಸ್ತಿಲು

ಸಂಸ್ಥೆ / ಸಂದರ್ಭ	ವರ್ಸ
ಮಣಿಪಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘ ಮಣಿಪಾಲ	1977
ಪೋರ್ಟ್ ಟೌನ್ ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್, ಪಣಂಬೂರು	9.9.1977
ಎಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಜನರಲ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್, ಮಣಿಪಾಲ	2.10.1981
ಕಾಂತಾವರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಬಳಗ, ಕಾಂತಾವರ	1.10.1984
ಶ್ರೀ ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ದೇವಾಲಯ, ಕುಡುಪು	1985
ಬೇಲಾಡಿ ಶಾಲಾ ಬಳಗ, ಬೇಲಾಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘ	30.6.1987
ಮಿತ್ರ ವೃಂದ, ವಾಮಂಜೂರು	17.5.1987
ಶ್ರೀ ಶರಭೇಶ್ವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘ, ಶರವು, ಮಂಗಳೂರು	30.5.1987
ತಿಂಗಳೆ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೈದರ್ಕಳ ಗರಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ	8.3.1988
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ - ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಸಂದಿನ ಸುರುತ್ತ ಪ್ರಶಸ್ತಿ)	1987
ತುಳು ಕೂಟ ಕುಡ್ಲ, ಮಂಗಳೂರು	14.4.1988

ಮಂದಾರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಗ, ಬೆಳಗಾವಿ	3.7.1988
ಯಕ್ಷಕಲಾ, ಸುರತ್ಕಲ್	1989
ತುಳುವೆರೆಂಕುಲು, ಬೆಂಗಳೂರು	23.2.1992
ಉತ್ಥಾನ ಬಳಗ, ಸಸಿಹಿತ್ಲು, ತುಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ	1.6.1993
ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ, ಮಂಗಳೂರು	1993
ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ	24.4.1994
ಶ್ರೀ ಭ್ರಾಮರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿ, ಕಟೀಲು	6.8.1994
ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ	2.10.1994
ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಉಡುಪಿ	11.11.1995
ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘ, ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಮಂಗಳೂರು	1995
ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ	1995
ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಭಜನಾ ಮಂದಿರ, ಕೇಮಾರು	16.12.1995
ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ, ನವದೆಹಲಿ ಫೆಲೋಶಿಪ್ (ತುಳುಕ್ಕು ಸುರುತ್ತವು ಶ್ರೀ ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈಕ್ಕುಳೆ ಒಟ್ಟುಗು)	1996
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ	6.3.1996
ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಗಲ್ಪಾಡಿ, ಕಾಸರಗೋಡು	6.5.1996
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ	28.3.1997

ಅತ್ತಂದೆ, ಶಿಷ್ಯವೃಂದೊಲು, ಕೆಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಘೊಲು ಸನ್ಮಾನ ಮಲ್ತ್‌ದ. ಅಯ್ತ ದಾಖಲೆ ತಿಕ್ಕುಜಿ.

ಇಂಚ ತಾನ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಡ್, ಕ್ಷೇತ್ರೊಲೆಡ್, ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಗೌರವ ಪಡೆಯಿನ ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು, ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಮಲ್ತ್‌ನ ಕೆಲಸ ಮಾತ ಕಾಲೊಗು ಉಂತುನವು.

• • •

ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಮಿತ್ತ್ ತೆರಿದಿನಕ್ಲೆನ ಪುಗರ್ತೆ

ಮಹಾಕಾವ್ಯವೆಂಬ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಕೃತಿ

- ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

ತುಳುವರು ಇದನ್ನು ಸ್ವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಓಲಗಿಸಿಯಾರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನ್ನದು.

- ದಿ। ತೆಕ್ಕುಂಜ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಂದಿತ್ತ ನಿಧಿ.

- ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ

ತುಳುವಪ್ಪೆಗ್ ಇಂಚಿನ ದಿಂಜಿನ ಕುಂಕುಮೊದ ಕರಡ್ಗಿಗೆನ್ ಕೊರುದು ಅಲೆನ ಮುತ್ತೇಸಿ ಮುಂಡೊನು ಪುಲ್ಯಾನಗ ತೂಪಿನಂಗೆ ಮಲ್ತಿ ಬಿರ್ಸಮಗೆ ಬಟ್ರ್.

- ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಸಾಟಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ಸತ್ವ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.

- ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ

ತುಳುವಿನ ಕಂಪು ಸೊಂಪು ಪೆಂಪುಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಡಿದ ಈ ರಾಮಾಯಣವು, ಫಣಿರಾಯನು ತಿಣುಕುವಂತೆ ಮಾಡದು. ಬದಲಾಗಿ ಅವನ ಹೆಡೆಯ ಮಣಿಯಾಗಿ ರಂಜಿಸಲಿದೆ.

- ವಿಠ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ

ಈ ಕವಿ ತುಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಣಿಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿ, ತುಳು ಭಾಷಾ ಸರಸ್ವತಿ ಅವರ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿದು ಬರುವ ರೀತಿ ವಿಸ್ಮಯಕರ.

- ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಮಂದಾರರ ಮಹಾಕಾವ್ಯ.

- ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ

ಅಪ್ಪಟ ತುಳು ಕಾವ್ಯ, ತುಳುವಿನ ಬನಿ, ಬಿರುಸು, ನೆಯ್ಮೆ, ನಲ್ಮೆ, ನಸೆ, ಪಸೆ, ಕೊಲ್ಮೆ, ಗೆಲ್ಮೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಇದು ತುಳುವಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸೌಭಾಗ್ಯ.

- ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ

ತುಳುನಾಡ್, ತುಳುಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಂದೆತ್ತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಎಡ್ಡೆನ ಬೇಲೆ ಬೆನ್ಪಿನ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಾಕುಲೆನ ಸಾದನೆಲೆನ್, ಅಕುಲು ತುಳುಕು ಸಂದಾಯಿನ ಕಾಣಿಕೆಲೆನ ಮುತ್ತಿರಿಗಳ ತೋಜಾದ್ ತೊರ್ಪುನ ಉದ್ದೇಶೊಡು 'ಮದಪ್ಪಂದಿನಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್' ಪನ್ಪಿ ಮೋಕೆದ ಪರಮಗೆಲೆನ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಿಕೆ ಮಟ್ಟೆಲ್ಗ್ ಪಾಡೊಂದುಂಡು.

ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳುನಾಡ್ ಉಂದೆತ್ತ ಮಿತ್ತ್ ಈ ಹಿರಿಯಾಕುಲೆಗ್ ಇತ್ತಿ ಮೋಕೆ ಅಭಿಮಾನೊಲೆನ ಈ ಪುಸ್ತಕೊಲು ತೆರಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪೆ. ತುಳುತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗ್ ಬೋಡಾದ್ ನನ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ನಮೊ ಎಂಚೆಂಚ ಕಜ್ಜೊಲೆನ ಮಲ್ಪೊಡು ಎಂದ್ ದುಂಬು ಪೋವೊಡಾಂಡ್ ಪ್ರೇರಣೆಲೆನ ಉಕಾಲ ಉಲ್ಲಾಸೊಲೆನ ಅಕುಲು ನಡತ್ತಿ ಸಾದಿ ನಂಕ್ ತೋಜಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪೆ.

ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ
ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ